

**STAN
BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO
MIASTA
RZESZOWA
I POWIATU
RZESZOWSKIEGO
W 2024 ROKU**

**POWIATOWA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W RZESZOWIE**

**35-040 RZESZÓW
UL. DĄBROWSKIEGO 79A**

WWW.PSSERZESZOW.PL

E-MAIL: PSSE.RZESZOW@SANEPID.GOV.PL

WSTĘP

Raport o Stanie Sanitarnym naszego regionu jest dokumentem podsumowującym działania podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną w obszarze nadzoru i ochrony zdrowia publicznego mieszkańców miasta Rzeszowa oraz powiatu rzeszowskiego.

Oparty został na rzetelnych danych epidemiologicznych zebranych podczas licznych kontroli sanitarnych przeprowadzanych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie. Przedstawia on nie tylko najczęstsze zagrożenia zdrowotne, jakie nasiliły się w minionym roku, ale również analizuje skuteczność podejmowanych działań w zakresie epidemiologii, higieny żywności, higieny komunalnej, higieny środowiska pracy i edukacji.

Dodatkowo, raport zawiera istotne informacje dotyczące programów edukacyjnych, profilaktyki zdrowotnej oraz inicjatyw promujących zdrowie, które stanowią kluczowe elementy strategii Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Dzięki kompleksowej analizie zawartej w raporcie, instytucje odpowiedzialne za ochronę zdrowia mogą lepiej zrozumieć aktualne wyzwania oraz skuteczniej planować dalsze działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego naszej społeczności.

Jaromir Ślącza

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Rzeszowie

SPIS TREŚCI:

Oddział Epidemiologii.....	5
Oddział Higieny Żywności i Żywienia	57
Oddział Higieny Pracy	89
Oddział Higieny Komunalnej.....	103
Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży	113
Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego.....	125
Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia	139
System Jakości.....	161
Kadry i Finanse	165

ODDZIAŁ EPIDEMIOLOGII

Oddział Epidemiologii

Do zadań Oddziału należy nadzór nad:

Nadzór nad wykonaniem szczepień ochronnych.

Prowadzenie czynności wyjaśniających w celu wykrycia źródeł chorób zakaźnych i zakażeń oraz zapobieżenia możliwym skutkom tych chorób i zakażeń.

Nadzór nad stanem sanitarno-higienicznym zakładów opieki zdrowotnej oraz innych miejsc udzielania świadczeń zdrowotnych.

Współpraca z oświatą zdrowotną w zakresie szerzenia higieny oraz profilaktyki chorób zakaźnych.

Wydawanie opinii (o ile wynika to z przepisów prawa) w przedmiocie spełnienia wymagań fachowych i sanitarnych, jakim powinny odpowiadać zakłady i miejsca, w których udzielane są świadczenia zdrowotne, oraz inne podobne zakłady i miejsca.

Współpraca ze statystykiem medycznym przy sporządzaniu sprawozdań dotyczących chorób zakaźnych i zakażeń.

Kontrolowanie podmiotów wykonujących działalność wchodzącą w zakres sprawowanego nadzoru.

Nakazywanie usunięcia uchybień sanitarnych stwierdzonych podczas kontroli.

Inne czynności wynikające z przepisów prawa.

W ramach wykonywanych zadań pracownicy oddziału wykonują następujące czynności:

www.pssereszow.pl

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W RZESZOWIE

Dąbrowskiego 79 a

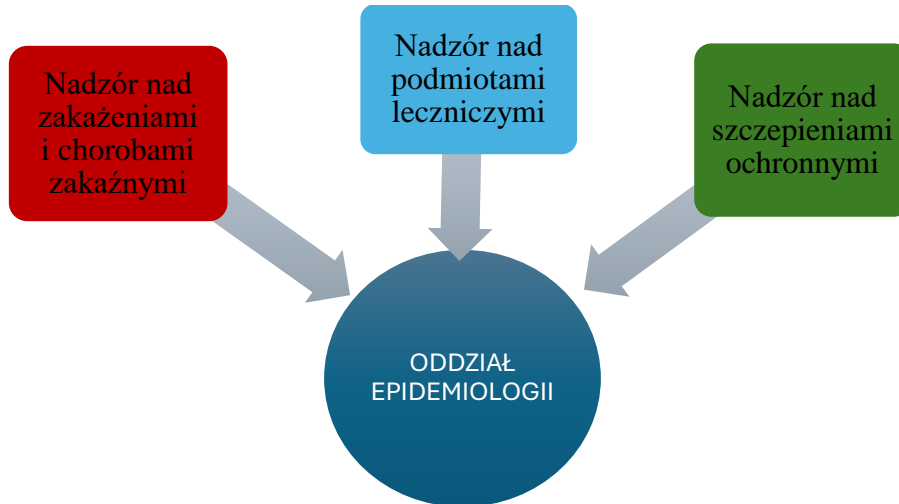
35-040 Rzeszów

17-742-13-08

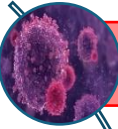
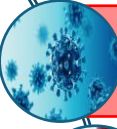
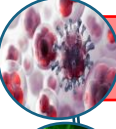
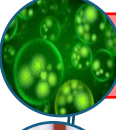

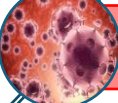

Do głównych zadań Oddziału Epidemiologii należą:

- nadzór epidemiologiczny nad zakażeniami i chorobami zakaźnymi,
- nadzór sanitarno-epidemiologiczny nad podmiotami leczniczymi,
- nadzór nad szczepieniami ochronnymi.

Do najważniejszych działań w zakresie nadzoru epidemiologicznego nad zakażeniami i chorobami zakaźnymi należy:

- Stały monitoring sytuacji epidemiologicznej, a co za tym idzie ocena i analiza, chorób zakaźnych i pasożytniczych.
- Opracowywanie ognisk chorób zakaźnych, przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych, które mają na celu ustalenie źródła i dróg szerzenia się zakażeń.
- Współpraca między innymi z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie zwalczania i zapobiegania wściekliznie oraz innych chorób odzwierzęcych.
- Opracowywanie dwutygodniowych, kwartalnych oraz rocznych sprawozdań statystycznych dotyczących zachorowań na choroby zakaźne.
- Nadzór nad nosicielami chorób zakaźnych, ozdowieńcami, osobami ze styczności.
- Udział w działaniach, mających na celu profilaktykę w zakresie zapobiegania oraz zwalczania szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.
- Udział w programach eliminacji i eradykacji chorób zakaźnych.

Nadzór sanitarno-epidemiologiczny nad podmiotami leczniczymi dotyczy:

Kontroli w placówkach opieki medycznej w zakresie przestrzegania reżimu higieniczno-sanitarnego – ocena stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń i pomieszczeń podmiotów.

Współpracy ze szpitalnymi zespołami i komitetami kontroli zakażeń szpitalnych – raporty o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitali.

Realizacji opracowanych procedur mających na celu działania zapobiegające się szerzeniu zakażeń i chorób zakaźnych.

Działania w zakresie nadzoru nad szczepieniami ochronnymi obejmują:

Nadzór nad wykonywaniem obowiązkowych szczepień ochronnych oraz stanem sanitarno – higienicznym punktów szczepień.

Sprawozdawczość dotyczącą stanu uodpornienia oraz zużycia szczepionek.

Opracowywanie zgłaszanych niepożądanych odczynów poszczepiennych.

Sporządzanie i analizowanie zapotrzebowań na preparaty szczepionkowe do realizacji Programu Szczepień Ochronnych na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego.

Dystrybucję preparatów szczepionkowych z magazynu PSSE w Rzeszowie do podmiotów leczniczych na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego, realizujących Program Szczepień Ochronnych.

NADZÓR NAD CHOROBYMI ZAKAŹNYMI I ZAKAŻENIAMI

Nadzór epidemiologiczny jest to ciągłe, systematyczne zbieranie, analiza i interpretacja danych dotyczących zdrowia ludzi, które są niezbędne do planowania i wdrażania działań z dziedziny zdrowia publicznego, a także do oceny ich wyników.

Nadzór
epidemiologiczny
umożliwia:

- wczesne ostrzeżenie o pojawiających się lub zbliżających się zagrożeniach dla zdrowia publicznego;
- dokumentowanie efektów interwencji i śledzenie postępów;
- dostarczanie danych do ustalenia priorytetów i strategii polityki zdrowotnej.

Dochodzenia epidemiologiczne mają na celu wykrywanie zachorowań, czynnika etiologicznego oraz określanie przyczyn, źródeł, rezerwuarów i mechanizmów szerzenia się choroby zakaźnej lub zakażenia.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi określa m.in. zasady i tryb postępowania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, w tym rozpoznawanie i monitorowanie sytuacji epidemiologicznej oraz podejmowanie działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych w celu unieszkodliwienia źródeł zakażenia, przecięcia dróg szerzenia się zakażeń i chorób zakaźnych oraz uodpornienia osób podatnych na zakażenie.

Lekarz, który podejrzewa lub rozpoznaje zakażenie, chorobę zakaźną lub zgon z ich powodu jest obowiązany do zgłoszenia tego faktu, właściwemu terenowo względem rozpoznania, Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Zgłaszaniu podlegają jednostki chorobowe oraz dodatkowo wyniki badań w kierunku czynników zakaźnych, które są określone w:

- rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie zgłaszania podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych oraz zgonów z ich powodu;
- rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 24 czerwca 2020 r. w sprawie zgłaszania wyników badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych u ludzi.

W Oddziale Epidemiologii PSSE w Rzeszowie w ramach rutynowego systemu nadzoru epidemiologicznego w 2024 roku gromadzono i analizowano informacje o: występowaniu zakażeń i chorób zakaźnych, biologicznych czynnikach chorobotwórczych oraz ogniskach epidemicznych.

W poniższej tabeli przedstawiono zapadalność na choroby zakaźne i zakażenia ludności miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego w poszczególnych latach.

Tab. Zapadalność na poszczególne choroby zakaźne na 100 tys. ludności w latach 2018-2024 na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego.

Jednostka chorobowa	Zapadalność na 100 tys. ludności w poszczególnych latach						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Salmonelloza							
- zatrucia pokarmowe	41,9	32,46	33,81	29,59	18,6	92,0	31,01
- posocznica	0,8	1,65	0,82	1,63	0,27	1,34	2,67
- inne zakażenia pozajelitowe	0,5	0,55	0	0,27	1,08	0,26	1,60
Czerwonka bakteryjna (szigelozja)	3,9	0	0	0	0	0	0,27
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	1,7	1,1	0,55	0,27	0,81	0,26	0,27
- wywołane przez <i>E. coli</i> biegunkotwórczą	0	0	0	0,27	0,27	1,60	1,87
- wywołane przez <i>E. coli</i> enterokrwtoczną (werotoksyczną)	0	0	0	0	0	0	0,53
- wywołane przez <i>E. coli</i> inną i BNO	0	0	0	2,44	1,35	0,53	0,80
- wywołane przez <i>Campylobacter</i>	0	0	0	0,27	0	0	0,53
- wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>	16,6	29,98	32,17	23,62	22,65	34,60	42,77
- wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	5,0	3,57	2,73	6,24	4,85	7,50	7,48
- inne określone	0	0,55	0,55	0	0,27	0,26	0,27
- inne nieokreślone							
Inne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	2,8	0,27	2,45	5,7	4,58	3,48	3,47
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe - nieokreślone	6,1	1,1	0	0	1,62	0,53	0,27
Giardioza (lamblioza)	0,3	0,27	0,27	1,08	2,96	5,63	4,81
Kryptosporydioza	0	0	0	0	0,27	0,53	0,53
Wirusowe zakażenia jelitowe							
- wywołane przez rotawirusy	50,2	94,91	21,81	25,52	80,62	15,28	42,77
- wywołane przez norowirusy	13,3	12,93	0,27	34,21	20,49	20,38	19,25
- inne określone	10,8	7,7	5,72	16,83	31,01	9,38	12,30
- nieokreślone	0,3	0,55	0,55	2,17	5,12	31,38	24,06
Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	39,1	57,77	16,90	40,73	52,85	28,70	36,35
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	52,2	108,11	36,53	48,87	41,79	92,53	113,08
- ogółem	19,1	37,69	16,36	20,09	19,41	25,47	25,13
- w tym u dzieci do lat 2							
Tularemia	0	0,27	0	0,27	0	0	0,53
Jersinioza pozajelitowa	0,5	0,82	0,27	0,54	0	0,26	0
Mikobakteriozy – inne i BNO	0,8	0	0	0	0	0	0
Listerioza	0,5	0,82	1,64	0	0,54	0,80	1,07
Krztusiec	3,0	3,3	2,45	0,54	0,54	2,14	132,68
Płonica (szkarlatyna)	48,5	59,7	38,98	13,57	78,73	112,64	83,14

Choroba meningokokowa inwazyjna							
- ogółem	0	0,55	0,55	0	0,27	0,53	0,80
- zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0	0,27	0,55	0	0,27	0,26	0,53
- posocznica	0	0,27	0,27	0	0	0,26	0,53
Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna							
- ogółem	14,1	12,65	6,27	1,08	5,93	11,00	12,56
- róża	13,9	11	5,45	1,08	5,93	7,24	10,16
- zespół wstrząsu toksycznego	0	0	0,27	0	0	0	0
- gorączka połogowa	0	0	0	0	0	0,53	0
- inna określona i nieokreślona	0,3	1,65	0,55	0	0	3,21	2,67
Legioneloza – choroba legionistów	0	0	0	0	0,27	40,66	1,34
Kiła							
- wczesna	1,1	1,1	0,27	1,90	1,89	5,9	2,67
- późna	0,3	0,55	0	0	0,54	0,26	0,27
- inne postacie kiły i kiła nieokreślona	0,3	1,65	0	1,35	3,77	3,48	4,28
Rzeżączka	0,5	0,55	0	0	1,08	0,80	1,87
Inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie	0,3	0,27	0	1,08	0,81	3,48	4,01
Borelioza z Lyme							
- ogółem	66,0	56,4	50,98	51,86	47,99	86,09	87,68
- neuroborelioza	0	1,65	0,82	1,35	2,7	3,48	1,60
Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat	0	0	0	0,27	0	0,26	0,27
Encefalopatie gąbczaste – choroba Creutzfeldta-Jakoba (CJD)	0,3	0,55	0,55	0	0	0	0
Styczność i narażenie na wściekliznę /potrzeba szczepień	35,5	37,69	11,18	22,26	30,47	30,57	38,23
Kleszczowe zapalenie mózgu	0	0	0	0,27	0,54	0,80	2,14
Inne wirusowe zapalenia mózgu							
- opryszczkowe	0	0	0	0,27	0	0	0
- inne określone	0	0	0	0	0	0,26	0,27
- nieokreślone	0	0	0	0	0,37	0,26	0,27
- w innych chorobach objętych MZ-56	0	0,27	0	0	0	0	0
Wirusowe zapalenie opon mózgowych							
- enterowirusowe	0	0	0,27	0	0,27	0,80	1,34
- inne określone i nieokreślone	0,5	0,82	0,27	0	1,35	1,34	1,60
- w innych chorobach objętych MZ-56	0,3	0	0	0	0	0,26	0
Gorączka denga (klasyczna lub krwotoczna)	0	0,27	0	0	0	0	0,27
Choroba wywołana przez hantawirusy	0,3	0	0	0	0,27	1,07	0,53
Ospa wietrzna	413,6	707,84	171,48	128,16	417,38	510,93	421,85
Odra	1,9	0,82	0,55	0	0	0	1,60
Różyczka	0,8	3,57	1,64	0,27	0,27	1,34	0

Wirusowe zapalenie wątroby							
- typu A	1,7	0,55	0	0,27	1,89	0,80	0,27
- typu B - ostre	0	0	0,27	0	0	0	0
- typu B - przewlekłe i BNO	3,6	2,47	1,91	3,25	4,85	4,55	2,14
- typu C – przewlekłe i BNO	5,3	6,05	1,64	2,44	5,66	5,09	4,01
AIDS – Zespół nabytego upośledzenia odporności	0,3	0,55	0,27	0	0,27	0,26	0,27
Nowe wykryte zakażenia HIV	2,2	3,03	0,27	1,63	6,47	6,70	8,82
Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	6,4	3,57	3,54	4,07	3,23	1,34	1,34
Malaria (zimnica)	0	0	0	0	0	0	0,80
Bąblowica (echinokokoza)	0,8	0,55	0,27	0,27	0,27	1,07	0,80
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>, inwazyjna							
- ogółem	2,2	1,92	1,64	2,17	5,93	7,50	9,36
- zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0,8	0,55	0	0,54	0,27	0,53	1,60
- posocznica	1,4	1,1	1,64	1,63	5,66	6,70	7,75
- inna określona i nieokreślona	0,5	0,55	0	0	0,27	0,53	3,21
Zespół hemolityczno-mocznicowy w przebiegu zak. <i>E.coli</i>	0	0	0	0,27	0	1,07	0,80
Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i>, inwazyjna:							
- ogółem	0,3	0,27	0,27	0,27	0,81	0,80	2,67
- zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0	0	0	0	0	0	0,27
- posocznica	0,3	0,27	0,27	0,27	0,81	0,80	1,60
- inna określona i nieokreślona	0	0	0	0	0	0,26	0,80
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	2,2	0,55	0,27	0	0	0	0
- w innych chorobach objętych MZ-56	0,3	0	0,27	0,27	0	0,26	0
- inne określone	0,5	0,55	0	0,27	0,27	0,80	0,27
- inne, nieokreślone							
Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone	6,9	6,88	3,54	2,17	3,5	3,73	3,74
Zapalenie mózgu inne i nieokreślone	0,5	0	0	1,08	0,81	1,07	0,27
Grypa							
- ogółem	8,9	20,08	27,26	0	7,01	28,16	6,95
- u dzieci w wieku 0-14 lat	2,5	8,25	14,18	0	4,58	11,53	0,80
Inne wrodzone zakażenia i choroby pasożytnicze	1	0	0	0,27	0	0,26	0
- toksoplazmoza	0	0	0,27	0	0	0	0,27
- listerioza							
Zakażenia SARS – CoV-2 (COVID-19)	0	0	3630,25	7518,39	6057,39	406,60	402,07
Zakażenia SARS – CoV-2 (COVID-19) - przypadki możliwe	0	0	19,90	3,25	18,87	5,90	47,32

Zakażenie wirusem RSV - ogółem - w tym u dzieci do lat 2	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	31,91 17,43	174,84 78,86
Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	118,27	1273,58

Z dokonanej analizy zebranych danych można między innymi stwierdzić, że:

1. Od 2018 r. obserwuje się stopniowy wzrost liczby zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile*, w szczególności w ostatnich dwóch latach;
2. Od 2022 r. na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego pojawiły się pierwsze przypadki zachorowań na kryptosporydiozę;
3. W 2024 roku zapadalność na Legionellozę wynosiła 1,34/100 tys. ludności, w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego (2023), gdzie tych przypadków odnotowano znacznie więcej - zapadalność 40,66/100 tys. ludności. Spowodowane jest to wystąpieniem dużego ogniska choroby legionistów w 2023 r., gdzie ujawniło się w sumie 165 przypadków zachorowań na Legionellozę powiązanych z ogniskiem.
4. Wzrasta liczba nowo wykrytych zakażeń HIV, co związane jest m. in. z większą liczbą osób, diagnozowanych w tym kierunku;
5. W ostatnich latach odnotowany jest zauważalny wzrost liczby chorób wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae* oraz *Haemophilus influenzae*.
6. Po trzech latach epidemii zmniejszyła się znacząco liczba zgłoszonych przypadków zakażeń SARSCoV-2 (COVID-19);
7. Od 2023 r. zgłoszeniu do Państwowej Inspekcji Sanitarnej zaczęły podlegać również grypa i zakażenia wirusem RSV potwierdzone dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego.

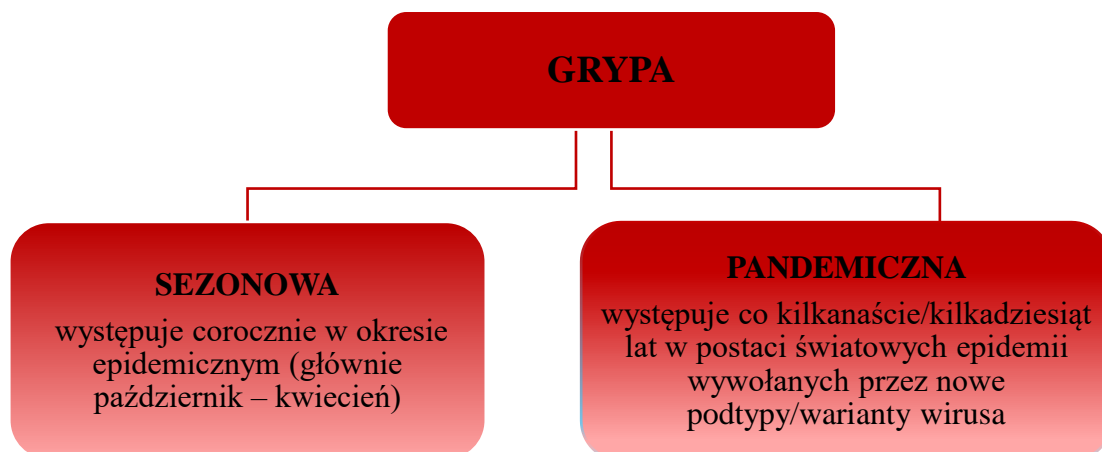
źródło: <https://www.e-medycy.pl/syncytialny-wirus-oddechowy/>

GRYPA – RSV – COVID-19

Grypa jest ostrą chorobą zakaźną wywołaną przez zakażenie układu oddechowego.

Do zakażenia wirusem najczęściej dochodzi drogą kropelkową. Osoby chore wskazują głównie takie objawy jak: gorączka, katar, kaszel, ogólne osłabienie i ból gardła. Do powikłań grypy zalicza się m.in.: zapalenie płuc, zapalenie krtani i tchawicy, zapalenie oskrzeli, zapalenie zatok, zapalenie mięśnia sercowego, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu, zapalenie nerek lub posocznica.

Ważną rolę odgrywają szczepienia ochronne przeciw grypie, które stanowią kluczową interwencję w zakresie zapobiegania grypie, a realizacja szczepień jest istotna z uwagi na poważne powikłania, które mogą wystąpić w trakcie lub po przebytej chorobie.

Rekomendacje nr 5/2024 z 17 września 2024 r. Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w sprawie zalecanych technologii medycznych, działań przeprowadzanych w ramach programów polityki zdrowotnej oraz warunków realizacji tych programów, dotyczących profilaktyki grypy sezonowej, zwracają uwagę, że ważnym elementem mającym wpływ na zwiększenie poziomu zaszczepienia są działania edukacyjne, w szczególności prowadzone przez personel medyczny, który ma największy wpływ na decyzję pacjenta o szczepieniu.

RSV jest dość powszechnym wirusem. Źródłem zakażenia są osoby chore. Infekcje wywoływane przez wirusa RSV wykazują charakter sezonowy. Najczęściej do zakażenia dochodzi w okresie od jesieni do wczesnej wiosny, przy czym najwięcej nowych infekcji zazwyczaj odnotowuje się w okolicy stycznia i lutego. Wirus stanowi duże zagrożenie, ponieważ jest wysoce zakaźny.

Najczęściej infekcja wywoływana przez wirus RSV ogranicza się do górnych dróg oddechowych. Objawy przypominają typowe przeziębienie tj. katar, obrzęk śluzówek nosa, ból gardła, kaszel, gorączka, osłabienie czy ból głowy. W przypadku osób dodatkowo obciążonych chorobami współwystępującymi, wirus RSV może wywoływać zakażenia dolnych dróg oddechowych, czyli oskrzeli oraz płuc. W skrajnych przypadkach ciężkie zapalenie płuc może prowadzić do rozwoju niewydolności oddechowej. Stan ten stanowi bezpośrednie zagrożenie zdrowia i wymaga pilnego leczenia szpitalnego.

Patogen ten jest szczególnie niebezpieczny dla noworodków, niemowląt oraz dzieci poniżej 5 roku życia – infekcje wywoływane przez wirusa RSV stanowią w tej grupie najczęstszą przyczynę hospitalizacji z powodu chorób dróg oddechowych. Zakażenie wirusem RSV stanowi także znaczące niebezpieczeństwo dla osób w podeszłym wieku oraz osób ze współwystępującymi zaburzeniami odporności.

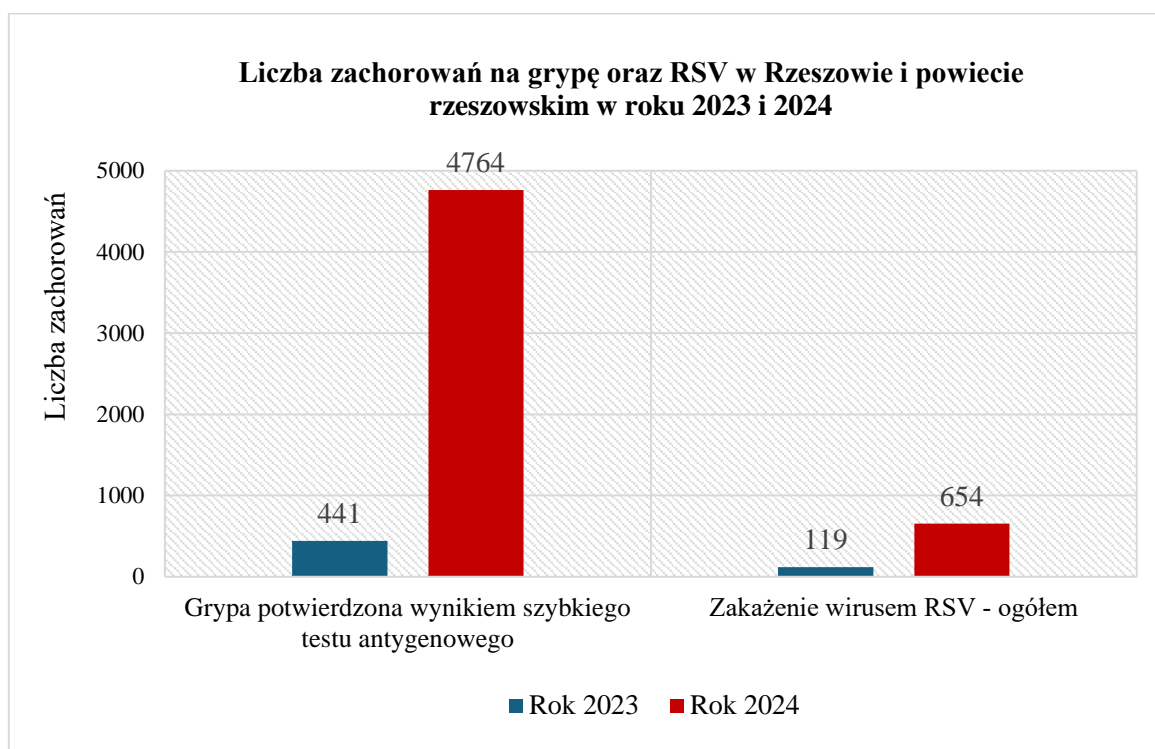
W dniu 25 lutego 2023 r. weszły w życie znowelizowane przepisy dotyczące zasad raportowania zakażeń grypy oraz RSV. *W Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie zgłaszania podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych oraz zgonów z ich powodu,*

zgłoszeniu zaczęły podlegać również grypa i zakażenia wirusem RSV potwierdzone dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego.

Wprowadzenie szybkich testów antygenowych, które w krótkim czasie wykrywają zakażenie wirusem grypy (A bądź B), koronawirusem lub wirusem RSV, znacznie ułatwiło postawienie właściwej diagnozy i zastosowanie adekwatnego leczenia. Jest to szczególnie istotne przy nadmiernie stosowanej antybiotykoterapii.

Źródło: <https://eplaster.pl/pl/p/CorDx-Test-combo-4w1-grypa-AB-COVID-19-RSV/2454>

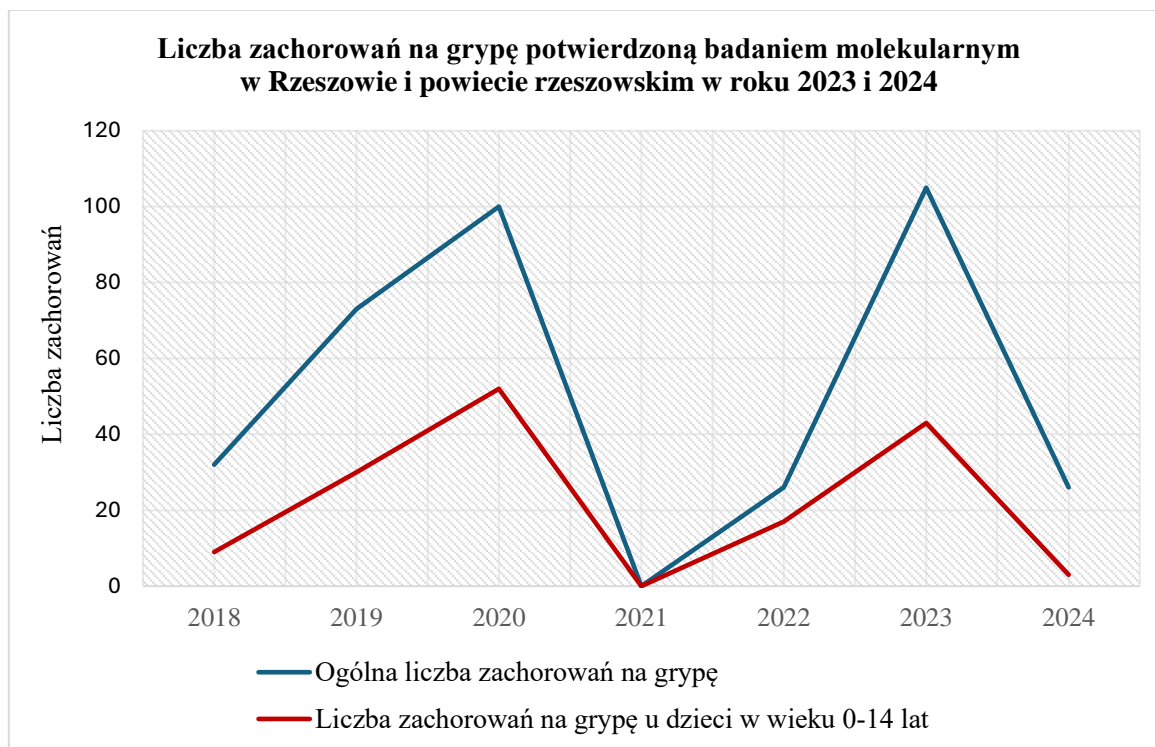
Ogólnie w roku 2024 r. zaobserwowano spadek liczby zachorowań na grypę, która była potwierdzona badaniem PCR, natomiast ponad 10-krotnie wzrosła liczba zachorowań na grypę, która była potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego.

W 2024 r. PPIS w Rzeszowie odnotował 4764 przypadków zachorowań na grypę potwierdzoną wynikiem szybkiego testu antygenowego oraz 654 przypadki zakażeń wirusem RSV.

Między rokiem 2023 a 2024 widnieje znaczny kontrast w ilości zakażeń zarówno grypą, jak i wirusem RSV. Jednym z powodów takiej sytuacji jest niewątpliwie dostępność, szybkość i ilość wykonywanych testów. W tym sezonie epidemicznym najczęściej był wykonywany test combo, który służy do potwierdzenia zakażenia trzema wirusami: wirusem grypy A/B, SARS-CoV-2 powodującym COVID-19 oraz RSV. Ilość wykonywanych badań molekularnych

w kierunku grypy znacznie zmalała, a tym samym na przestrzeni ubiegłych lat spadła liczba zachorowań na gripę, która była potwierdzona badaniem PCR.

Jednak bez względu na rodzaj wykonywanego badania, liczba zachorowań na gripę znacząco wzrosła na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego.

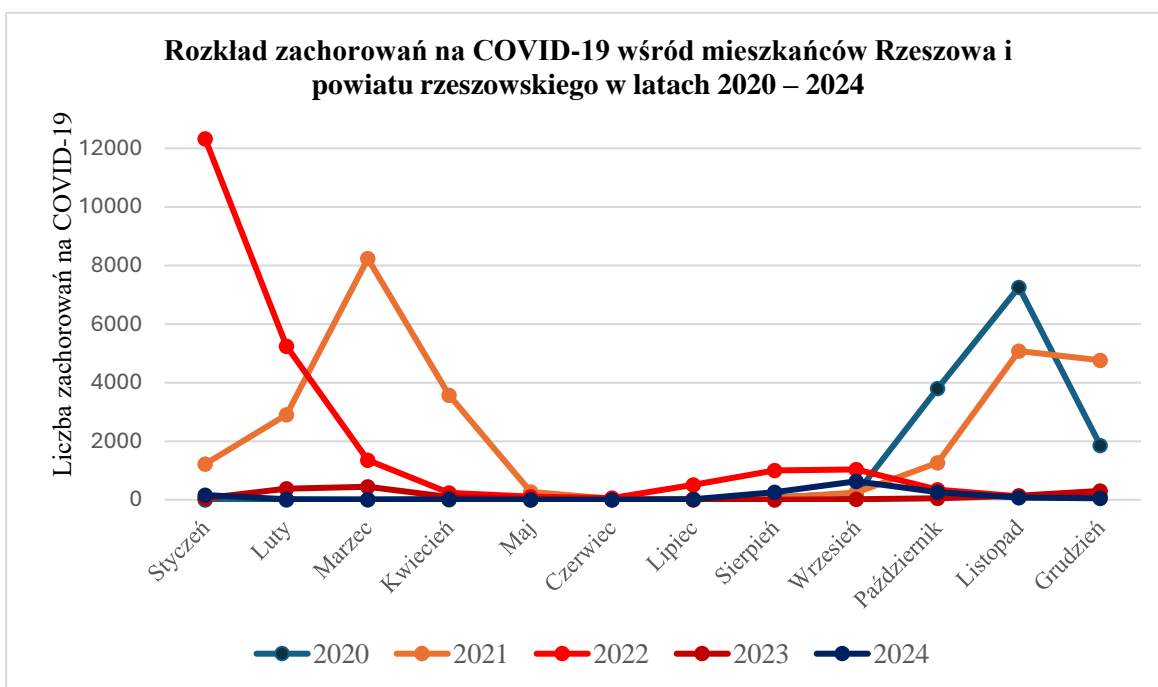
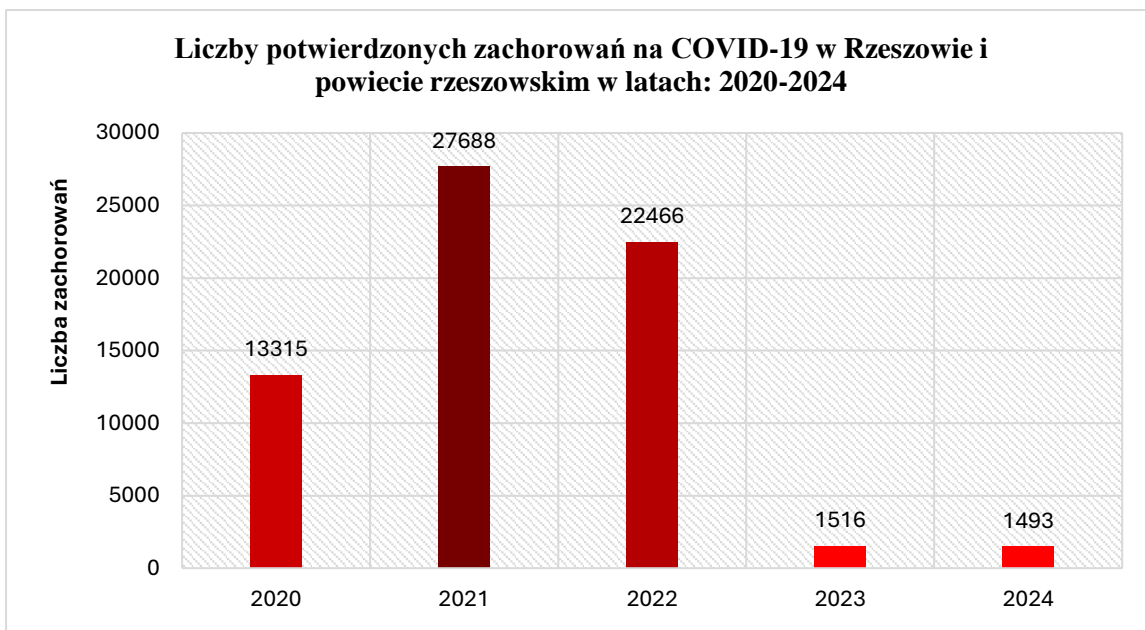

W związku z korzystną i stabilną sytuacją epidemiologiczną dotyczącą zachorowań na **COVID-19**, z dniem 1 lipca 2023 r. w Polsce zniesiony został stan zagrożenia epidemicznego. Monitorowanie sytuacji w zakresie zakażeń wirusem SARS-CoV-2 odbywa się na podobnych zasadach, jak te, które dotyczą chorób zakaźnych podlegających obowiązkowi zgłaszania do Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W 2024 roku odnotowano znaczący spadek liczby zachorowań na COVID-19 w stosunku do czterech ubiegłych lat. W sumie na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego w 2024 roku zakażenie wirusem SARS-CoV-2 potwierdzono u 1439 osób z objawami chorobowymi ze strony układu oddechowego, z czego 96 osób było hospitalizowanych.

Na przestrzeni lat można zauważyć, że ta jednostka chorobowa cechuje się sezonowością. Największa liczba zgłoszeń zachorowań na COVID-19 przypada na okres jesienno-zimowy oraz zimowo-wiosenny, w szczególności miesiące listopad, grudzień oraz styczeń.

W 2024 zarejestrowano roku 4 zgony z powodu COVID-19. Pacjenci nie byli obciążeni chorobami współistniejącymi.

PPIS w Rzeszowie w ramach nadzoru nad grypą **SENTINEL** współpracuje z jedną placówką leczniczą. Lekarz biorący udział w nadzorze ma za zadanie pobrać od pacjenta z objawami grypy/grypopodobnymi materiał do badań wirusologicznych, które wykonuje Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie. Dane z nadzoru SENTINEL są raportowane w okresach tygodniowych i analizowane w Krajowym Ośrodku ds. Grypy w NIZP-PZH. Nadzór nad grypą ma fundamentalne znaczenie dla uzyskania informacji o aktywności wirusa w danym sezonie i populacji, doboru szczepów do produkcji szczepionki, a także dla wczesnego ostrzeżenia w sytuacji epidemii, jak też pandemii grypy.

NADZÓR SENTINEL zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych

wybiórczy nadzór epidemiologiczny, prowadzony przez wybrany podmiot lub zespół podmiotów w zakresie ich podstawowej działalności

W 2024 roku odnotowano 59 przypadków osób z terenu miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego, u których wykonane zostały badania w ramach nadzoru SENTINEL.

Tab. Wykaz ilości zachorowań na SARS-CoV-2, grypę A i B oraz RSV w latach 2023-2014 w ramach programu SENTINEL.

Rok	Jednostka chorobowa			
	SARS-CoV-2	Grypa A	Grypa B	RSV
2024	7	7	0	0
2023	31	9	18	4

źródło: <https://mgr.farm/opinie/kleszczowe-zapalenie-mozgu/>

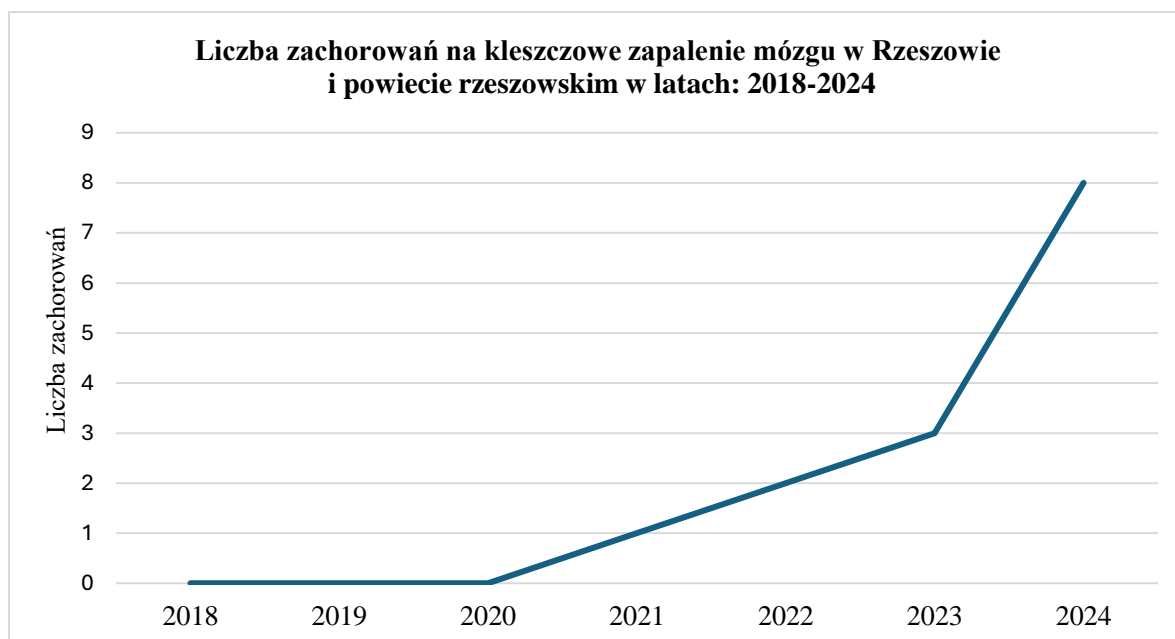
KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU

W 2024 roku zanotowano zauważalny wzrost liczby zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu. Jest to trend obserwowany w ostatnich latach nie tylko na terenie działalności tutaj Inspektora Sanitarnego, ale w całej Polsce. Za główne czynniki ryzyka występowania zachorowań na choroby odkleszczowe: boreliozę i KZM uznaje się w ostatnich latach zmiany klimatyczne, nasycenie środowiska pajęczakami przenoszącymi chorobotwórcze bakterie oraz narażenia ludzi na ugryzienia kleszczy.

Wzrost liczby rejestrowanych przypadków kleszczowego zapalenia mózgu u ludzi wynika z jednej strony ze zwiększonego ryzyka, ale także może wynikać z poprawy rozpoznawania tej jednostki chorobowej. Najskuteczniejszą metodą profilaktyki KZM jest szczepienie, które jest zalecane w szczególności dla najbardziej narażonych grup zawodowych (leśnicy, rolnicy itp.). W krajach o wysokiej endemiczności są prowadzone szczepienia populacyjne, natomiast o umiarkowanej są rekomendowane dla osób z grup wysokiego ryzyka.

W 2024 roku zgłoszono 8 przypadków KZM (zapadalność 2,14/100 tys. ludności), co stanowi ponad 2. krotny wzrost w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego

(3 przypadki i zapadalność 0,80/100 tys. ludności). W latach 2018-2020 nie odnotowano żadnych przypadków zachorowania na Kleszczowe zapalenie mózgu.

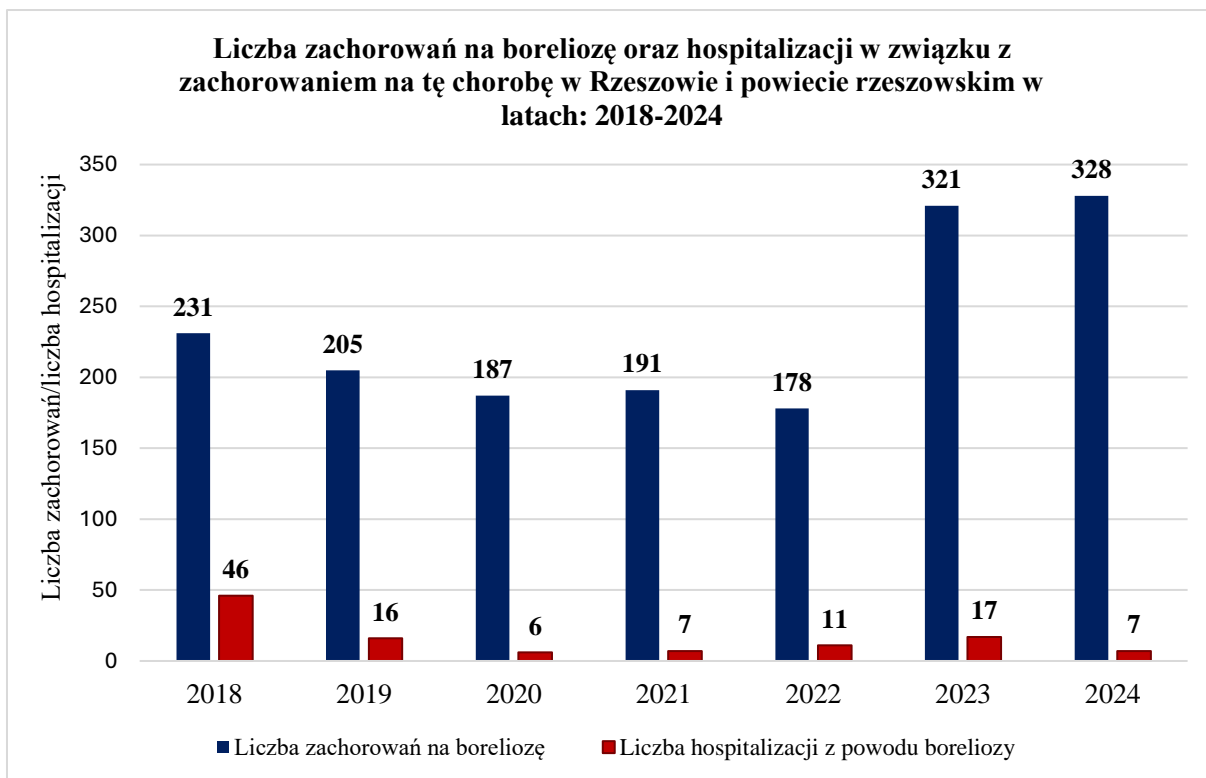
Źródło: <https://naszsenior.pl/szczepionka-na-kleszczowe-zapalenie-mozgu-jak-dziala-i-jak-wyglada-schemat-szczepienia/>

BORELIOZA

Borelioza z Lyme jest wieloukładową chorobą zakaźną wywoływaną przez krętki *Borrelia burgdorferi sensu lato*, przenoszona przez kleszcze z rodzaju *Ixodes*. Borelioza może przyjmować różne postaci, takie jak: skórna, kostno-stawowa, neurologiczna, układu krążenia lub limfocytoma. W 2024 r. na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego zarejestrowano 328 przypadków zachorowań na boreliozę, zapadalność wynosiła 87,68/100 tys. i była nieznacznie większa niż w 2023 r. (w 2023 r. zarejestrowano 321 przypadków zachorowań, zapadalność wynosiła 86,09/100 tys.). Od 2023 r. obserwuje się znaczny wzrost liczby zachorowań na Chorobę z Lyme.

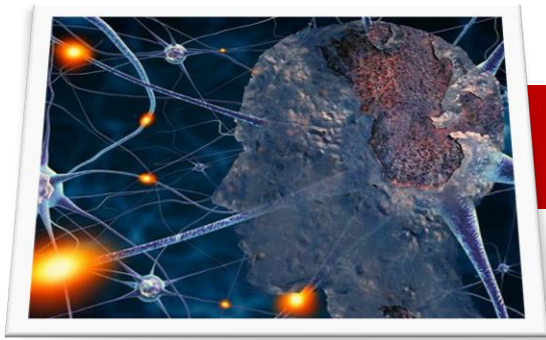
Wyk. Liczba zachorowań na boreliozę oraz hospitalizacji w związku z zachorowaniem na tę chorobę w Rzeszowie i powiecie rzeszowskim w latach: 2018-2024.

Na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego odnotowuje się najwięcej postaci skórnych boreliozy. Jest to najwcześniejsze stadium choroby, które charakteryzuje się wystąpieniem rumienia wędrującego – jego obecność nie wymaga potwierdzenia zachorowania na boreliozę badaniami laboratoryjnymi, ale istotne jest jak najszybsze wdrożenie skutecznej antybiotykoterapii. Ponadto, w ostatnich latach zarejestrowano postaci kostno-stawowe oraz neurologiczne boreliozy, jednak ich ilość jest mniejsza. W 2024 r. 38 osób zgłosiło objawy boreliozy kostno-stawowej tzn. bóle i obrzęki stawów, bóle mięśni, osłabienie, natomiast 6 osób objawy neurologiczne.

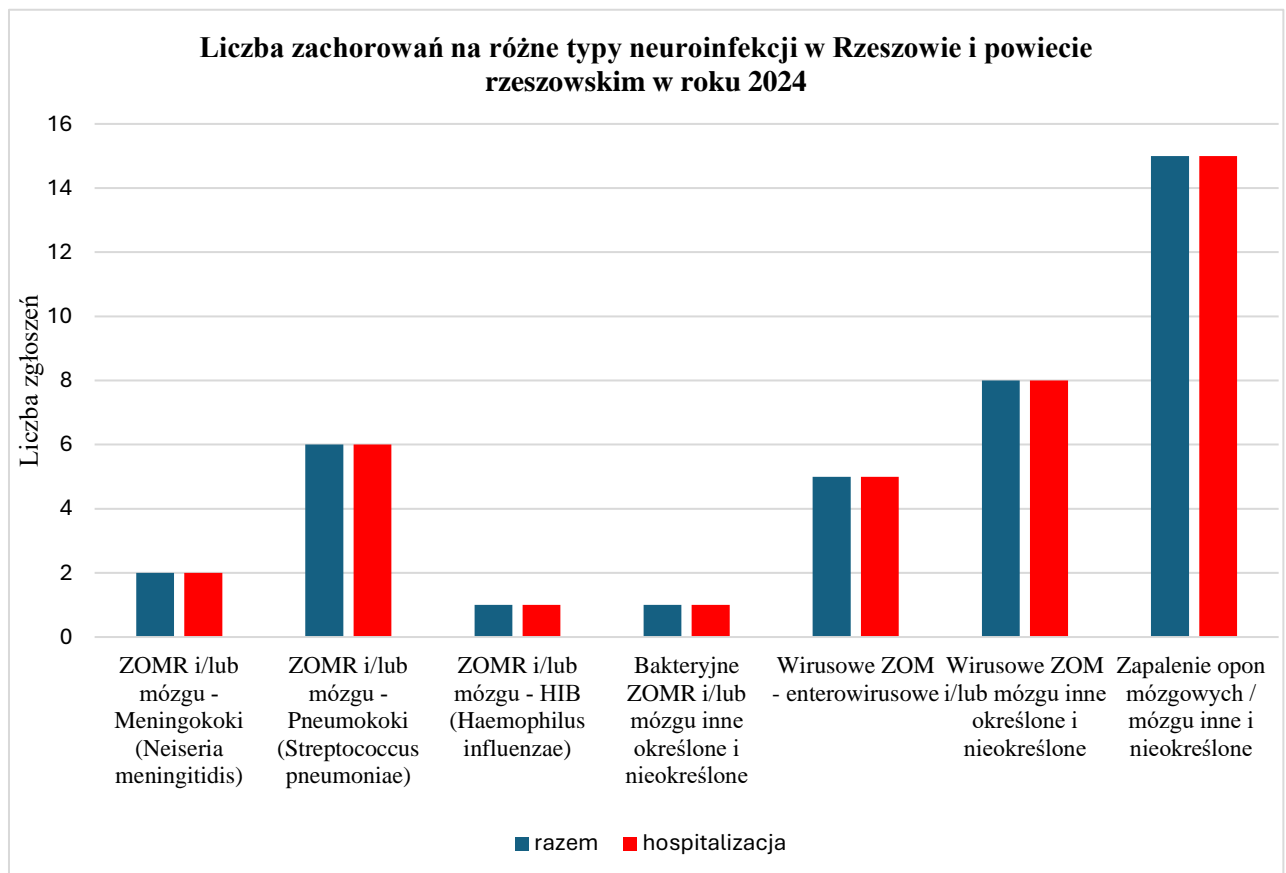
Tab. Liczba zachorowań na różne postaci boreliozy w latach 2022-2024.

Rok	Postać skórna boreliozy	Postać kostno-stawowa boreliozy	Postać neurologiczna boreliozy
2022	157	11	10
2023	285	23	13
2024	284	38	6

NEUROINFEKcje

W 2024 r. w mieście Rzeszów i powiecie rzeszowskim zanotowano 38 przypadków zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu, z czego 10 przypadków dot. infekcji bakteryjnej, 13 – infekcji wirusowej a w 15 przypadkach biologiczny czynnik chorobotwórczy nie został określony. W porównaniu z rokiem 2023 nie nastąpił znamieny wzrost liczby przypadków. W roku 2023 zanotowano 36 przypadków. Każdy przypadek zachorowania na neuroinfekcje w 2024 r. wiązał się z jego hospitalizacją.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

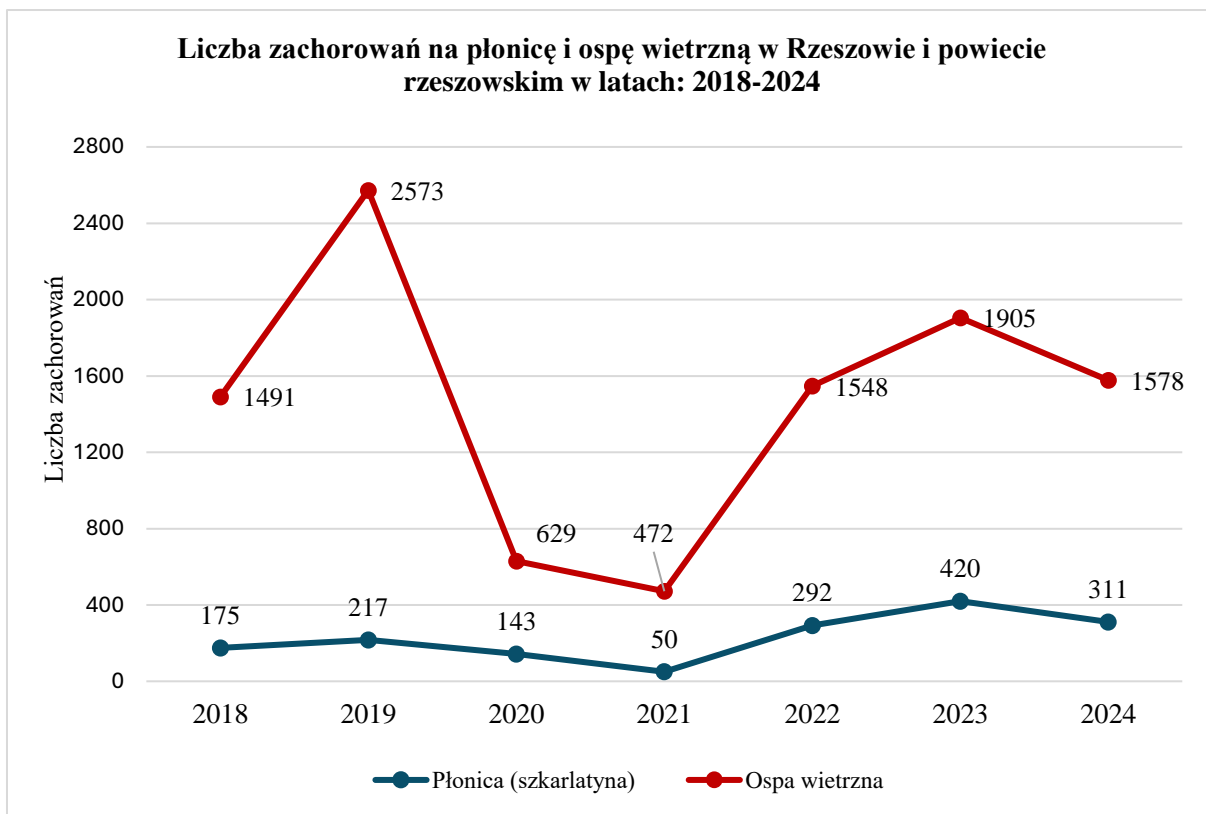
Do najczęstszych chorób zakaźnych wieku dziecięcego, które podlegają zgłoszeniu do Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r., poz. 924, ze zm.)* należą: ospa wietrzna, płonica (szkarlatyna), świnka (nagminne zapalenie przyusznic), różyczka, odra.

W 2024 r. na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego odnotowano 6 przypadków zachorowań na odrę - 2 przypadki możliwe oraz 4 potwierdzone. Nie zarejestrowano natomiast zachorowań na różyczkę. W przypadku świnki zarejestrowano 5 przypadków zachorowań wśród dzieci. Najwięcej zachorowań na choroby zakaźne wieku dziecięcego zanotowano w przypadku ospy wietrznej i płonicy.

Szkarlatyna to choroba bakteryjna, spowodowana przez zakażenie paciorkowcami. Chorują głównie dzieci, u dorosłych choroba zdarza się sporadycznie. Najczęściej do zakażenia dochodzi w przedszkolach i szkołach. Zarazić się można drogą kropelkową, a także przez przedmioty lub pokarmy zakażone przez chorego.

Natomiast **ospa wietrzna** to choroba niezwykle zaraźliwa. Człowiek chory zakaża osoby z otoczenia 1–2 dni przed pojawieniem się charakterystycznej wysypki, przestaje zaś zakażać dopiero wówczas, gdy wszystkie pęcherzyki przyschną, co trwa około tygodni. Choroba dotyczy głównie dzieci i najczęściej przebiega łagodnie, jednak ostatnio obserwuje się zwiększenie liczby zachorowań wśród młodzieży i osób dorosłych, u których przebieg zakażenia jest cięższy i większy jest odsetek powikłań.

Od 2021 roku obserwowany jest wzrost liczby zachorowań na płonicę oraz ospę wietrzną na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego. W 2024 r. zgłoszono 1578 przypadków ospy oraz 311 przypadków zachorowania na płonicę.

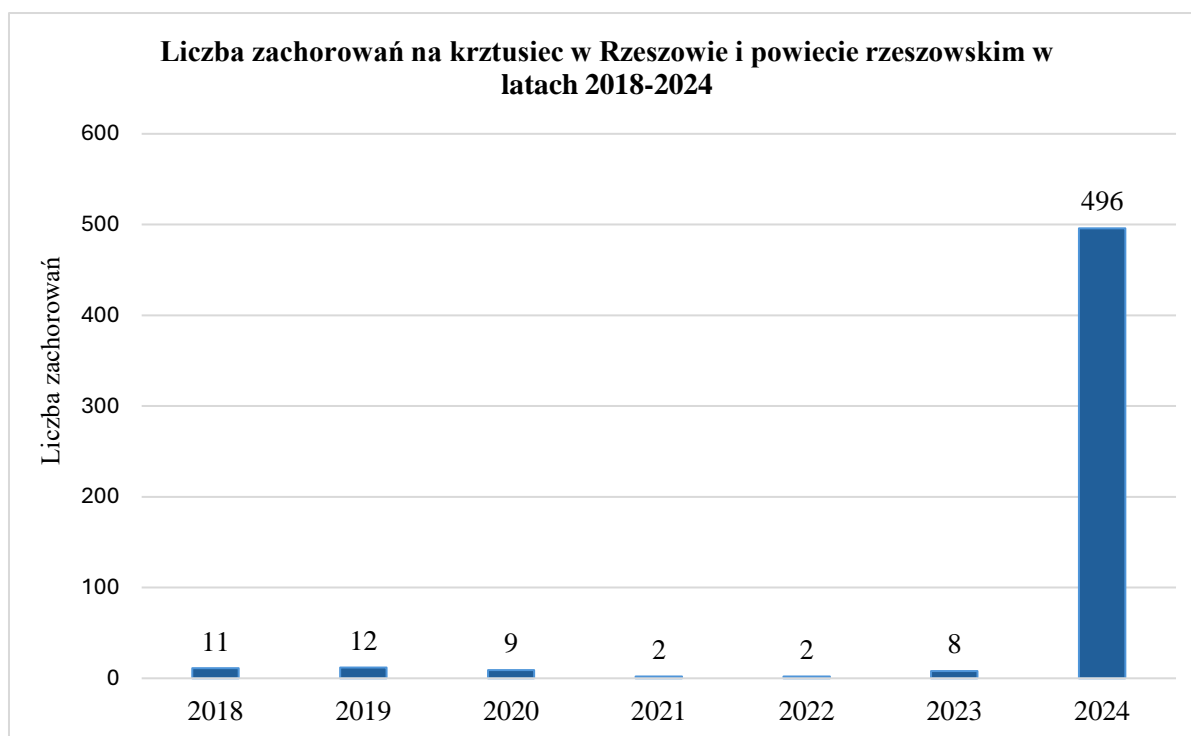
Źródło: <https://www.rp.pl/choroby/art41535131-epidemia-krztusca-nowe-dane-na-temat-liczby-zachorowan>

KRZTUSIEC

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną wywoływaną przez bakterie, tzw. pałeczki krztusca (*Bordetella pertussis*) lub parakrztusca (*Bordetella parapertussis*). Pierwsze objawy choroby krztusca nie różnią się od objawów występujących podczas innych infekcji górnych dróg oddechowych, ale później pojawiają się typowe, powtarzające i przedłużające się napady kaszlu, szczególnie w nocy, które mogą trwać nawet kilka miesięcy.

W 2024 roku odnotowano, w porównaniu do roku poprzedniego, wzrost zachorowań na krztusiec. Do Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgłoszono 496 przypadków zachorowań, w tym 37 hospitalizowanych (w 2023 roku – 8, w 2022 roku – 2, w 2021 roku – 2, w 2020 roku - 9, w 2019 – 12 i w 2018 - 11).

Krztusiec należy traktować jako nawracające zagrożenie dla zdrowia publicznego. W zwalczaniu krztuśca rekomenduje się obok prowadzenia powszechnych szczepień u dzieci i młodzieży zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych, także szczepienia przypominające u osób dorosłych.

Na obecną sytuację epidemiologiczną krztuśca ma wpływ wiele czynników. Wśród możliwych przyczyn wzrostu zachorowań należy wymienić:

- spadek akceptacji dla szczepień, a w związku z tym zmniejszenie stanu zaszczepienia populacji przeciw krztuścowi;
- wygasanie odporności w wyniku upływu lat od szczepień podstawowych realizowanych w dzieciństwie i podania ostatniej dawki przypominającej szczepionki w kolejnych latach. Warto zaznaczyć, że ostania dawka szczepienia przeciw krztuścowi w ramach obowiązkowego kalendarza szczepień jest podawana w 14 r.ż. Potem kolejne dawki przypominające szczepionek ze składnikiem krztuśca to już szczepienia zalecane, czyli odpłatne, a więc mniej popularne;
- cykliczność występowania epidemicznych zachorowań na krztusiec, występujących co 3 – 5 lata;
- ewolucja pałeczek krztuśca sprzyjająca obniżeniu skuteczności odpowiedzi poszczepiennej.

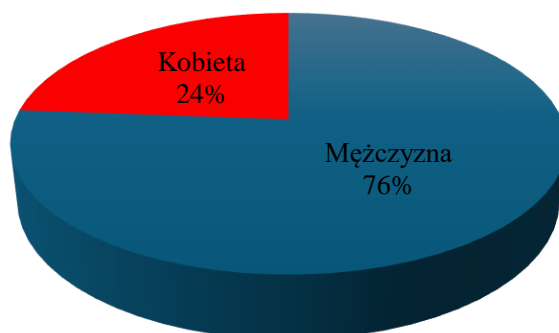

Źródło: <https://www.synevo.pl/akademia-zdrowia/gruzlica/>

GRUŹLICA

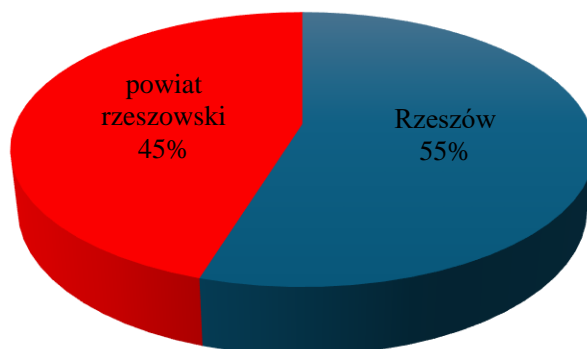
W 2024 roku do Oddziału Epidemiologii wpłynęły 43 zgłoszenia ZLK-2 rozpoznania gruźlicy. Zgłoszono 23 osoby z miasta Rzeszów oraz 19 osób z powiatu rzeszowskiego, łącznie pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie znajduje się 42 osób, w tym 32 mężczyzn oraz 10 kobiet. Jedno zgłoszenie po przeprowadzeniu wywiadu epidemiologicznego zostało przekazane do PSSE w Przemysłu zgodnie z właściwością miejscową. W związku z powyższym pod nadzorem PPIS w Rzeszowie pozostaje 42 osoby.

Rozkład zachorowań na gruźlicę w 2024 r. w Rzeszowie i powiecie rzeszowskim według płci

■ Mężczyzna ■ Kobieta

Rozkład zachorowań na gruźlicę w 2024 r. względem miejsca zamieszkania

■ Rzeszów ■ powiat rzeszowski

Zgłoszono następująco:

- A15.1 – Gruźlica płuc potwierdzona wyłącznie posiewem – 7 osób;
- A15.0 - Gruźlica układu oddechowego, potwierdzona bakteriologicznie i histologicznie. Gruźlica płuc potwierdzona badaniem plwociny z posiewem lub bez posiewu – 23 osoby;
- A15.2 – Gruźlica płuc potwierdzona histologicznie – 3 osoby;
- A15.3 – Gruźlica płuc potwierdzona nieokreślonymi sposobami – 6 osób;
- A16.9-Gruźlica układu oddechowego nie potwierdzona bakteriologicznie i histologicznie – 1 osoba;
- A18.2 – Gruźlica obwodowa limfadenopatia – 1 osoba;
- Z03.0 Obserwacja w kierunku podejrzewaney gruźlicy – 1 osoba.

Tab. Liczba nowych zachorowań na gruźlicę w 2024 r. z podziałem na grupy wiekowe.

Grupy wiekowe	Zachorowania na gruźlicę w 2024 roku						Razem
	0-20	20-29	30-39	40-49	50-59	60+	
Liczba osób	1	1	1	11	10	18	42

Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2024 r., poz. 924, ze zm.) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania zachorowań na gruźlicę. Placówki medyczne wysyłają formularze ZLK-2 z danymi pacjenta o rozpoznaniu zachorowania na gruźlicę do Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych. Z każdą osobą, której zachorowanie na gruźlicę zostało zgłoszone przez lekarza jest przeprowadzany wywiad epidemiologiczny. Podczas wywiadu pracownik Oddziału Epidemiologii zbiera informacje m.in. o objawach choroby, terminie rozpoczęcia hospitalizacji, wynikach badań pacjenta oraz liczbie osób wspólnie zamieszkujących. Zebrany wywiad potrzebny jest do analizy i oceny ryzyka zakażenia osób z bliskiego kontaktu oraz dopasowanie do odpowiedniego kręgu. Zgodnie z wytycznymi Zakładu Epidemiologii i Organizacji Walki z Gruźlicą Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie w pierwszym kręgu znajdują się osoby z najbliższego kontaktu, czyli domownicy osoby chorej oraz osoby, które miały z chorym częsty, dłuższy kontakt lub spędzały czas w zamkniętej przestrzeni tj. wspólne przebywanie w jednym pomieszczeniu, samochód. Drugi krąg stanowią kontakty okolicznościowe, czyli osoby często odwiedzające dom m.in. znajomi, krewni, koledzy lub koleżanki z pracy lub szkoły, osoby spędzające razem wolny czas. Trzeci krąg stanowią osoby, które mogły mieć sporadyczny kontakt z osobą chorą m.in. w szkole, w miejscu pracy, w domu pomocy społecznej itp. instytucjach.

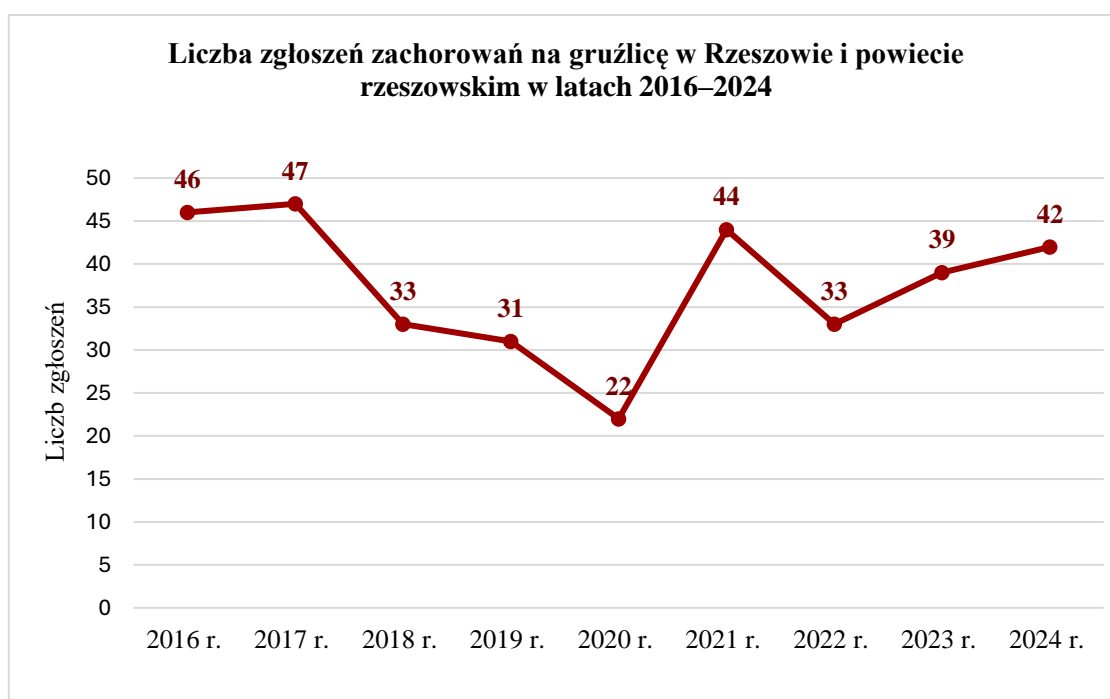
Badanie osób ze styczności z osobą chorą na gruźlicę płuc (wyłączając sytuacje, w których doszło do krótkiej, ale bardzo intensywnej ekspozycji) jest uzasadnione, jeśli

styczność z chorym z dodatnim wynikiem bakterioskopii płwociny trwała łącznie co najmniej 8 godzin, natomiast jeśli dodatkowo były tylko badania posiewów to co najmniej 40 godzin.

Na mocy ww. ustawy osoby, które miały styczność z chorymi na gruźlicę płuc w okresie prątkowania podlegają nadzorowi epidemiologicznemu, badaniu klinicznemu oraz badaniom diagnostycznym. Należy pamiętać, że gruźlica w przeciwieństwie do innych chorób zakaźnych może rozwijać się wolno w organizmie człowieka, a objawy mogą się pojawić po kilku miesiącach, a nawet latach od styczności z osobą chorą na gruźlicę płuc w okresie prątkowania.

W 2024 r. nadzorem epidemiologicznym objęto 73 osoby z najbliższego otoczenia chorych w okresie prątkowania (członkowie rodziny, współpracownicy, dzieci w wieku przedszkolnym), kierując ich do lekarza rodzinnego po poradę oraz niezbędną diagnostykę w kierunku gruźlicy.

W 2024 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie wpłynęło łącznie 429 zgłoszeń ZLK-2 „Zgłoszenie rozpoznania gruźlicy”, ZLK-5 „Zgłoszenie podejrzenia lub rozpoznania zgonu z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej” oraz ZLB-2 „Zgłoszenie dodatniego wyniku badania w kierunku gruźlicy”. Wszystkie zgłoszenia zostały przekazywane do właściwego pod względem terytorialnym Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, w tym 296 formularzy ZLK-2 zostało przesłane do Zakładu Epidemiologii i Organizacji Walki z Gruźlicą Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie, w którym od 1957 r. prowadzony jest Krajowy Rejestr Zachorowań na Gruźlicę.

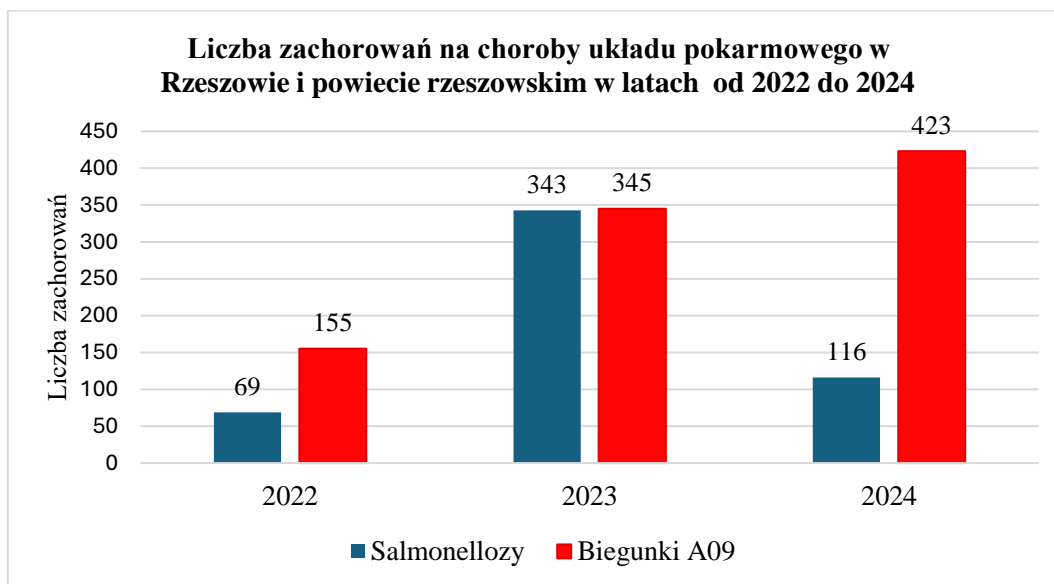

źródło: <https://msptucuman.gov.ar/salmonella-como-se-transmite-esta-bacteria/>

ZATRUCIA POKARMOWE

Częstotliwość występowania chorób zakaźnych szerzących się przez zakażoną żywność, stanowi istotny wskaźnik oceny poziomu higieny żywności na wszystkich etapach jej przygotowania. Jest również wyznacznikiem poziomu higieny osobistej oraz higieny otoczenia danej społeczności. Do chorób przenoszonych drogą pokarmową zalicza się zarówno choroby odzwierzęce przenoszone poprzez żywność, które są najpowszechniejszą przyczyną zakażeń w tej grupie chorób, jak również choroby, które występują wyłącznie u człowieka t.j. zakażenia rotawirusowe, norowirusowe, a także wirusowe zapalenie wątroby typu A.

W grupie rejestrowanych zachorowań na choroby układu pokarmowego w 2024 r. dominowały biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Ze względu na łagodniejszy przebieg choroby, zwykle niewymagający hospitalizacji, pacjenci nie są kierowani na badania diagnostyczne, co z kolei wiąże się brakiem możliwości określenia etiologii zakażenia, rozpoznanie ma miejsce wyłącznie na podstawie objawów klinicznych. W 2024 r. w mieście Rzeszowie i powiecie rzeszowski było takich przypadków 423, natomiast w roku 2023 było 345.

W przypadku salmonelloz, których w 2024 r. było 132 (116 zatruc pokarmowych, 10 posocznic, 6 innych zakażeń pozajelitowych) zanotowano niemal trzykrotny spadek zachorowań w porównaniu z rokiem wcześniejszym. Niemal 85 % wszystkich zatruc pokarmowych o etiologii salmonella stanowiły zakażenia serotypem *Salmonella Enteritidis*.

W 3 przypadkach przyczyną zachorowania była *Salmonella Typhimurium*, w 2 przypadkach *Salmonella Bredeney*, w 1 przypadku *Salmonella Derby*, pozostałe przypadki nie posiadały doprecyzowanej serogrupy.

Najwięcej zachorowań na salmonellozę wystąpiło w grupie wiekowej (0-4) – 44 zachorowania. Kolejno w danych grupach wiekowych zanotowano: (5-9) - 16 zachorowań, (10-19) – 15 zachorowań, (20-29) – 7 zachorowań, (30-39) - 11 zachorowań, (40-49) – 5 zachorowań, (50-59) – 6 zachorowań, (60+) – 12 zachorowań.

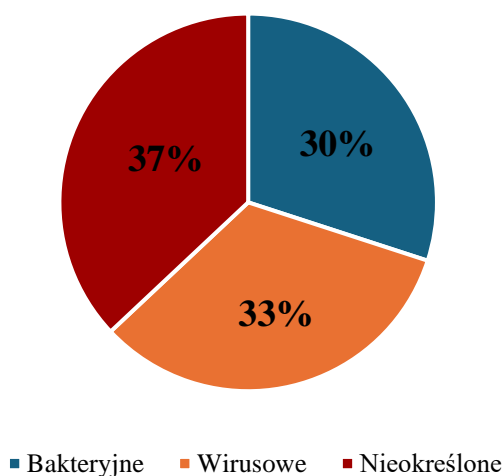
W roku 2024 zarejestrowano 60 przypadków nosicielstwa pałeczek *Salmonella*. W 85% przyczyną nosicielstwa była *Salmonella* o serotypie *Enteritidis*. Sporadycznie zanotowano nosicielstwo bakterii *Salmonella* serotypów: *Typhimurium*, *Infantis*, *Newport*, *Virchov*, *Bredeney*, *Muenchen*.

Zakażenie pałeczkami salmonella było przyczyną do wydania w 2024 roku 5 decyzji odsunięcia od pracy, gdyż charakter wykonywanych czynności zawodowych (praca w żłobku, przedszkolu, DPS, dostawca żywności, sprzedawca w sklepie spożywczym) stwarza ryzyko przeniesienia zakażenia na inne osoby.

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych największą liczbę stanowiły zakażenia *Clostridium difficile* – 160 przypadków, z czego znaczną część stanowiły zakażenia szpitalne. Zanotowano także: 10 przypadków zakażenia bakterią *E. coli*, 3 przypadki zakażenia *Campylobacter*, 29 przypadków innych określonych i nieokreślonych bakteryjnych zakażeń jelitowych.

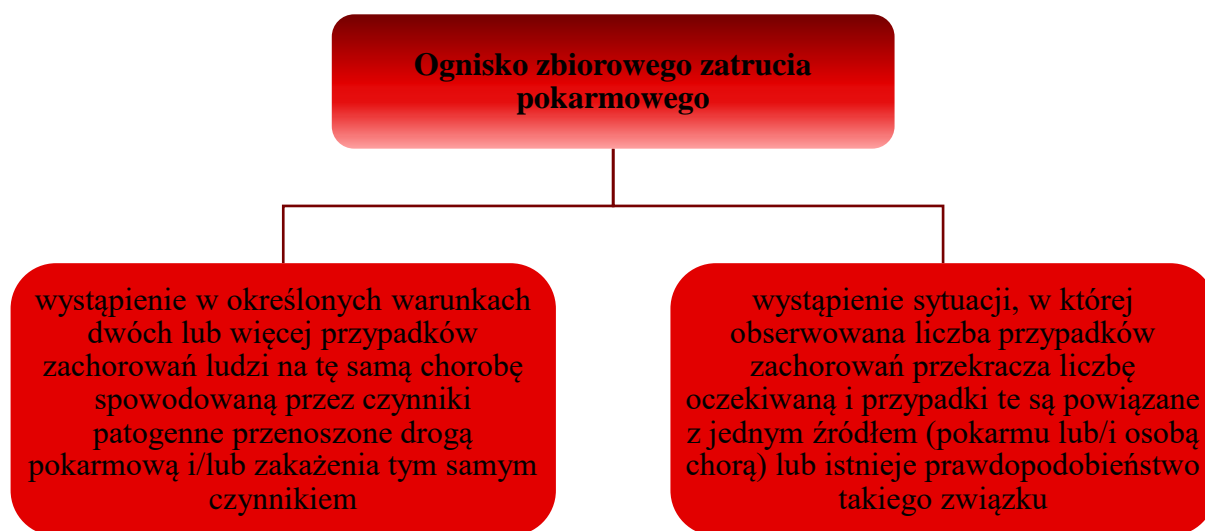
Wśród rejestrowanych wirusowych zakażeń jelitowych zanotowano: 160 przypadków zachorowań spowodowanych przez rotawirusy, 72 przypadki zachorowań spowodowanych przez norowirusy. Zachorowania spowodowane przez inne określone oraz nieokreślone wirusy stanowiły 136 przypadków. Wśród omawianych wirusowych zakażeń jelitowych 136 przypadków dotyczyło dzieci do lat 2.

Procentowy podział czynników etiologicznych chorób przenoszonych drogą pokarmową w Rzeszowie i powiecie rzeszowskim w 2024 r.

W roku 2024 zanotowano 1 zachorowanie na wirusowe zapalenie wątroby typu A. Wirusowe zapalenie wątroby typu A jest ostrą infekcją wątroby wywoływaną przez wirus hepatotropowy sklasyfikowany w rodzaju wirusa *Hepatovirus* z rodziny *Picornaviridae*. Rezerwuarem wirusa jest oprócz skażonej żywności może być człowiek. Nieodpowiedni poziom higieny, a nawet niezabezpieczone stosunki seksualne mogą przyczynić się do zakażenia wirusem. Ryzyko zachorowania na WZW typu A zmniejszają szczepienia i przestrzeganie podstawowych zasad higieny, w tym głównie higieny rąk i przygotowywania oraz spożywania posiłków. Szczepienie przeciw WZW typu A jest zalecane osobom wyjeżdżającym do krajów o wysokim stopniu ryzyka zakażenia wirusem HAV (z ang. Hepatitis A Virus), a także osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wody pitnej. Uzasadnienie ma również realizacja szczepień dzieci i młodzieży, zwłaszcza na terenach powodziowych.

Wzmógł nadzór przeciwepidemiczny wzorem lat ubiegłych prowadzony był w ogniskach chorób przenoszonych drogą pokarmową.

W 2024 r. w Rzeszowie i powiecie rzeszowskim zarejestrowano 10 ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych. W zdecydowanej większości, bo 70 % czynnikiem odpowiedzialnym za wystąpienie zbiorowego zatrucia pokarmowego były bakterie salmonella. Ponadto 1 ognisko spowodowane było zakażeniem rotawirusem, w 2 przypadkach ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych czynnik etiologiczny nie został ustalony. 90% wszystkich ognisk stanowiły zatrucia rodzinne dotyczące domów prywatnych. Jedno z ognisk dotyczyło zorganizowanego szkolenia - 27 osób było w gronie narażonych na możliwość zatrucia pokarmowego, z czego u 6 osób wystąpiły objawy chorobowe w postaci wymiotów, gorączki, biegunki, bóli brzucha. Nadzorem epidemiologicznym objęto zarówno osoby chore jak i personel hotelu uczestniczący w przygotowaniu lub podawaniu posiłków podczas szkolenia. Przeprowadzone badania nie wskazały przyczyn wystąpienia zachorowań wśród uczestników szkolenia.

NADZÓR NAD POKĄSANIAMI

W 2024 roku do Oddziału Epidemiologii wpłynęło 740 zgłoszeń ZLK-1 dotyczących pokąsań, zadrapań lub innych ekspozycji na ślinę zwierząt. W tym 143 osoby otrzymały szczepienia p/ko wściekliznie po pokąsaniu przez zwierzę nieznane. Szczepieniom w Centrum Medycznym w Łąncucie poddało się 81 osób z miasta Rzeszów oraz 62 osoby z powiatu rzeszowskiego.

W przypadku 386 osób Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie współpracował z Powiatowym Inspektoratem Weterynarii, który prowadził obserwację zwierząt, których właściciele zostali podani podczas przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych.

Pozostałe zgłoszenia które wpłynęły do PSSE w Rzeszowie po przeprowadzeniu wywiadu epidemiologicznego zostały przekazane do innych Powiatowych Stacji zgodnie z miejscowością, w której doszło do narażenia.

Ustawa dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania pokąsań lub też innych ekspozycji na ślinę zwierząt. Placówki medyczne wysyłają formularze ZLK-1 z danymi pacjenta o podejrzeniu zachorowania na wściekliznę do Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych.

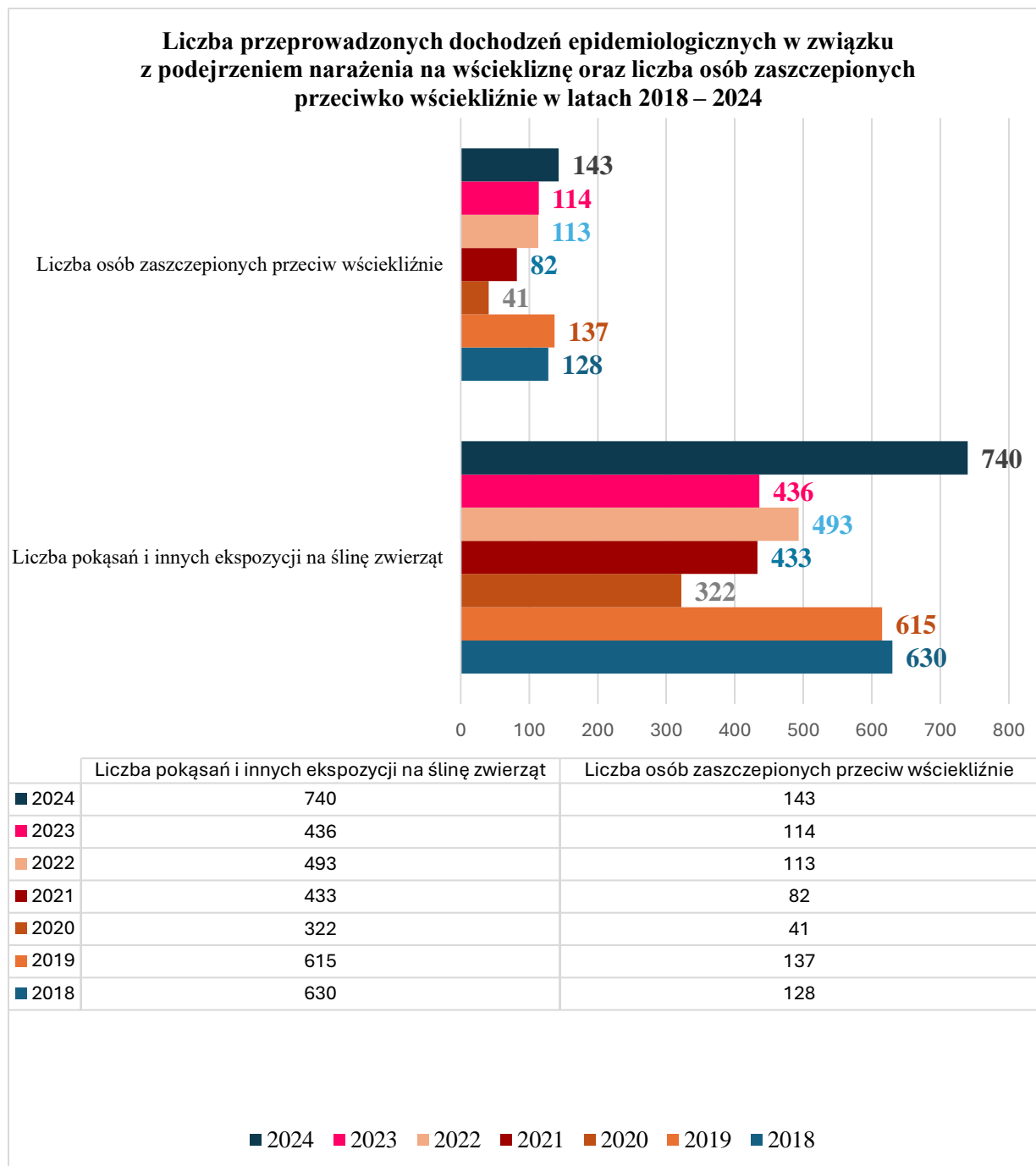

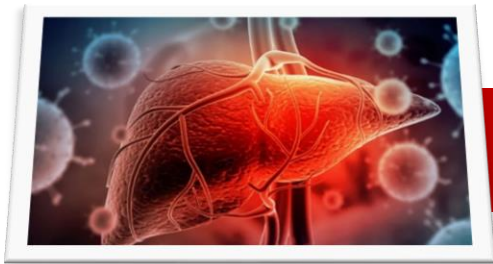
Z każdą osobą, która została zgłoszona przez lekarza jest przeprowadzany wywiad epidemiologiczny. Podczas wywiadu pracownik Oddziału Epidemiologii dopytuje m.in. o datę pokąsania, miejscowość, w której doszło do pokąsania, jakie zwierzę pokąsało i w jakich okolicznościach doszło do ekspozycji. Ponadto pracownik dopytuje o właściciela zwierzęcia, czy jest znany. W przypadku, gdy właściciel zwierzęcia jest znany i jest możliwa obserwacja zwierzęcia, które pokąsało przesyłany jest wywiad do Powiatowego Inspektoratu Weterynarii celem obserwacji w kierunku wścieklizny. Po zakończeniu obserwacji zwierzęcia zostaje przesłane zaświadczenie wykluczające zachorowanie na wściekliznę. W przypadkach, kiedy obserwacja weterynaryjna nie jest możliwa do przeprowadzenia np. zwierzę uciekło, osoby

pokąsane kierowane są do lekarza rodzinnego celem kwalifikacji do szczepienia przeciwko wścieklźnie.

W porównaniu do poprzednich lat, w 2024 r. liczba dochodzeń epidemiologicznych związanych z pokąsaniem, zadrapaniami oraz innymi ekspozycjami na ślinę zwierząt była najwyższa, a co za tym idzie wzrosła liczba osób zaszczepionych przeciwko wścieklźnie.

Wyk. Liczba przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w związku z podejrzeniem narażenia na wściekliznę oraz liczba osób zaszczepionych przeciwko wścieklźnie w latach 2018–2024.

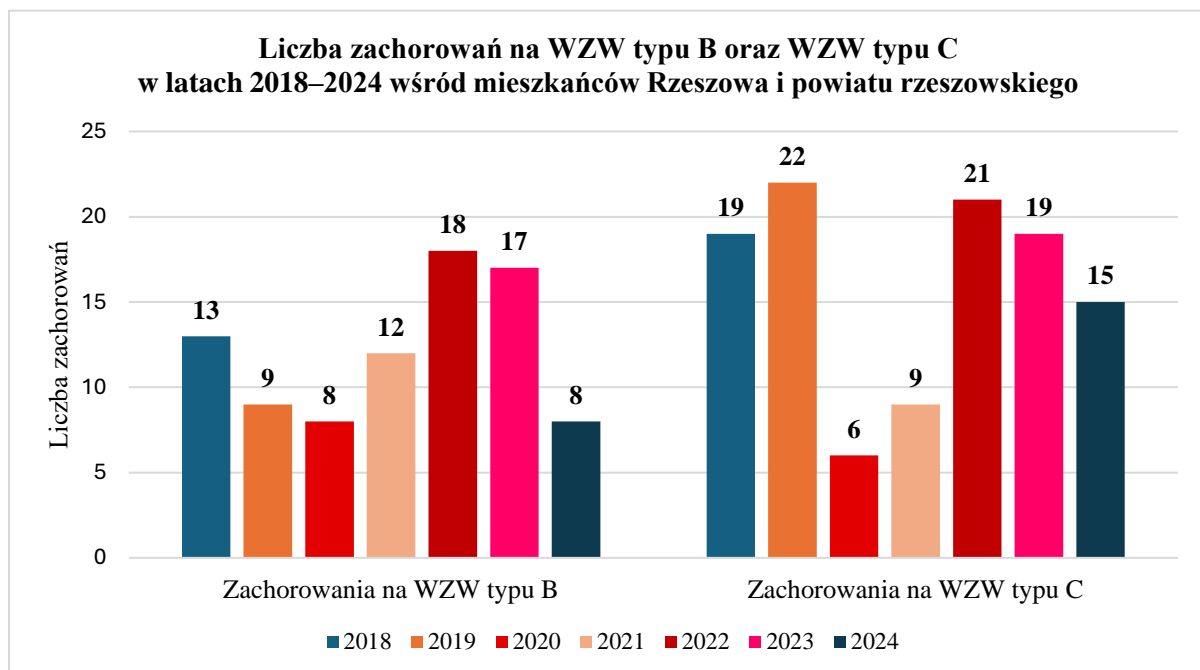

źródło:
<https://scienceinpoland.pap.pl/aktualnosci/news%2C101506%2Cwho-kazdego-dnia-3500-osob-umiera-na-swiecie-na-wirusowe-zapalenie-watroby>

WIRUSOWE ZAPALENIA WĄTROBY TYPU B i C

W roku 2024 w Rzeszowie i powiecie rzeszowskim odnotowano 8 zachorowań na WZW typu B oraz 15 zachorowań na WZW typu C. W stosunku do roku ubiegłego obserwujemy spadek nowych przypadków zakażenia wirusem typu B, natomiast liczba nowych zakażeń wirusem typu C utrzymuje się na podobnym poziomie.

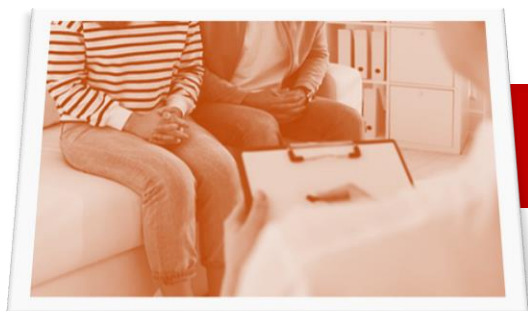

Analizując wywiady epidemiologiczne zauważyć można znaczne różnice w okolicznościach wykrycia zakażenia wirusem zapaleniem wątroby. Wirusowe zapalenie wątroby najczęściej przebiega bezobjawowo i często rozpoznawane jest przypadkowo. W roku 2023 aż 42% przypadków zostało wykrytych podczas hospitalizacji z powodu innych chorób. Pozostałymi powodami wykonania badania były: poszerzona przez lekarza POZ diagnostyka, badania zlecone przez inne poradnie specjalistyczne, badania w ciąży, badania wykonane w ramach profilaktyki 40 PLUS oraz badania wykonane z własnej inicjatywy. W roku ubiegłym badania wykonane podczas poszerzenia diagnostyki szpitalnej stanowiły 26% wykazanych przypadków. Spadek udziału diagnostyki szpitali w wykrywalności zakażeń WZW nastąpił na rzecz badań zleconych przez poradnię POZ oraz poradnie specjalistyczne. Osoby, u których

wykryto zakażenie WZW badały się również w ramach profilaktyki 40 PLUS oraz z własnej inicjatywy. Zestawienie to pokazuje jak ważne jest wykonywanie badań w kierunku wirusowego zapalenia wątroby zarówno typu B, jak i typu C. Wiele osób nie ma świadomości, że doszło u nich do zakażenia wirusem, ponieważ nie daje ono objawów, albo pojawiają się bardzo niespecyficzne dolegliwości. Wczesna diagnostyka pozwala podjąć leczenie już na początkowym etapie i nie dopuszcza do poważnych zaburzeń w funkcjonowaniu wątroby, w tym marskości wątroby.

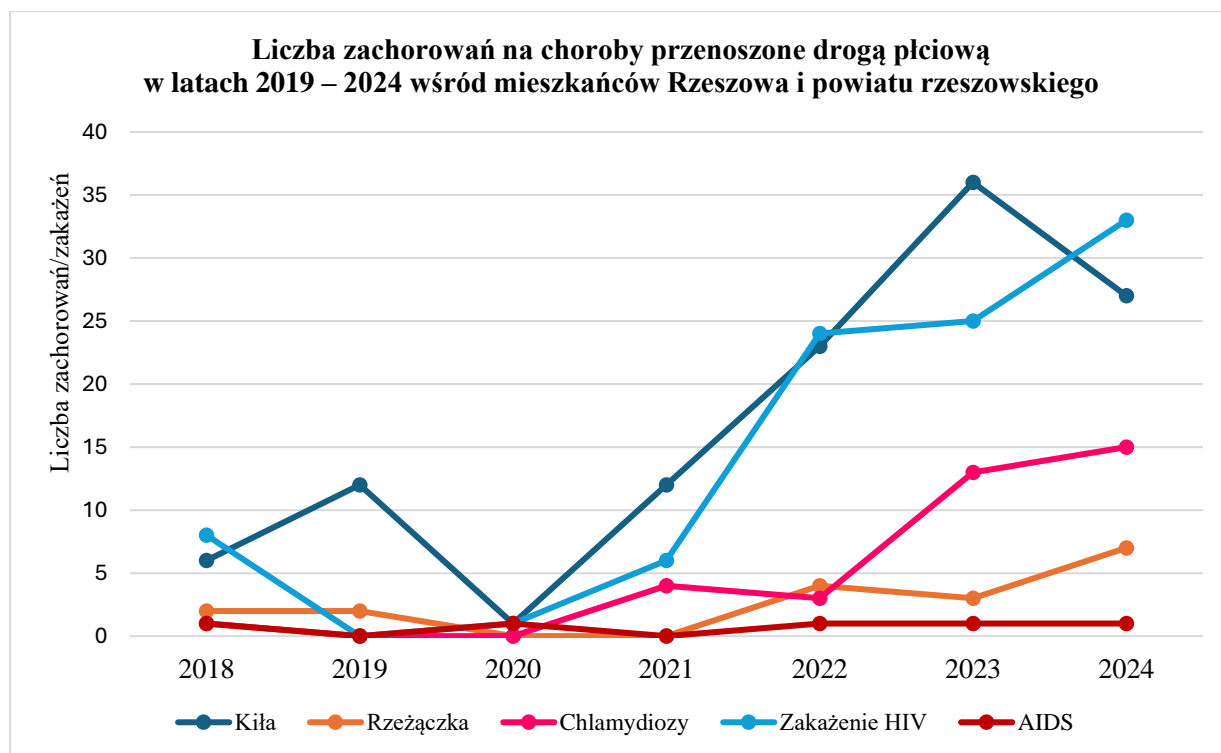
Wirusowe zapalenie wątroby typu C dzięki obecnie stosowanym lekom jest prawie w 98-99 % wyleczalne, natomiast całkowita eliminacja HBV z organizmu jest niemożliwa, jedyną skuteczną metodą zapobiegania zakażeniu jest szczepienie ochronne.

Źródło: <https://www.ann-zdrowie.pl/magazyn-ann/choroby-weneryczne-co-o-nich-wiesz-quiz-ann/>

CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ

W roku 2024 w Rzeszowie i powiecie rzeszowskim odnotowano zwiększoną liczbę zakażeń na choroby przenoszone drogą płciową, w szczególności wirusem HIV w porównaniu z rokiem 2023 r. W przypadku chorób przenoszonych drogą płciową ważne jest świadomość, że każda osoba aktywna seksualnie może być narażona na zakażenie.

NADZÓR NAD PODMIOTAMI LECZNICZYMI

Działalność lecznicza to udzielanie świadczeń zdrowotnych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 799) tego typu działalność może polegać na udzielaniu stacjonarnych świadczeń zdrowotnych (szpitalnych lub innych niż szpitalne) albo ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych.

Obiekty pod nadzorem PPIS w Rzeszowie w 2024 roku udzielające świadczeń zdrowotnych: 946

Podmioty udzielające stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych: 39

Podmioty udzielające ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych : 907

szpitale - 18 (w tym 8 szpitali jednodniowych)

inne niż szpitale - 21 (w tym: 10 zakładów opiekuńczo-leczniczych, 2 zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, 4 zakłady rehabilitacji leczniczej, 4 hospicja, 1 stacjonarny ośrodek leczenia uzależnień)

Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, laboratoria medyczne, ośrodki rehabilitacyjne, inne - 548

Praktyki zawodowe lekarzy, pielęgniarek, położnych -359

W 2024 roku PPIS w Rzeszowie pełnił nadzór nad 946 podmiotami, w których była wykonywana działalność lecznicza, w tym nad 548 podmiotami leczniczymi oraz nad 359 praktykami zawodowymi.

Fot. Klinika Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu Dorosłych w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie po kompleksowym remoncie i modernizacji, oddana do użytku w 2024 roku.

W sumie w 2024 roku skontrolowano 429 nadzorowanych podmiotów w tym, 147 podmiotów leczniczych, w których udzielane są ambulatoryjne świadczenia zdrowotne oraz 282 praktyk zawodowych. Podczas kontroli pracownicy Oddziału Epidemiologii sprawdzali stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń i urządzeń podmiotu, postępowanie ze sprzętem medycznym oraz z narzędziami wielokrotnego i jednorazowego użytku, postępowanie z odpadami medycznymi w miejscu wytwarzania, postępowanie z brudną i czystą bielizną, wyposażenie w środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne. Sprawdzano również, czy kontrolowany opracował, wdrożył i nadzoruje procedury w zakresie zapobiegania szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych podczas udzielania świadczeń zdrowotnych oraz czy prowadzi w tym zakresie kontrolę wewnętrzną.

Podczas kontroli przeprowadzonych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego trzech podmiotów leczniczych stwierdzono nieprawidłowości natury sanitarno-technicznej, po których wszczęte zostały wobec Kontrolowanych postępowania administracyjne w celu usunięcia uchybień.

Ponadto w 2024 roku przeprowadzono następujące kontrole nadzоровe poza planem pracy:

- 25 kontroli sprawdzających wykonanie obowiązków nałożonych decyzjami PPIS w Rzeszowie oraz wykonanie zaleceń pokontrolnych;
- 13 kontroli tematycznych w zakresie nadzoru sanitarnego oraz 40 kontroli tematycznych dotyczących wykonawstwa szczepień w podmiotach leczniczych przeprowadzających obowiązkowe szczepienia ochronne;
- 2 kontrole – oględziny podmiotu leczniczego mające na celu wydanie przez PPIS w Rzeszowie opinii dot. spełnienia wymagań dla pomieszczeń i urządzeń podmiotu leczniczego;

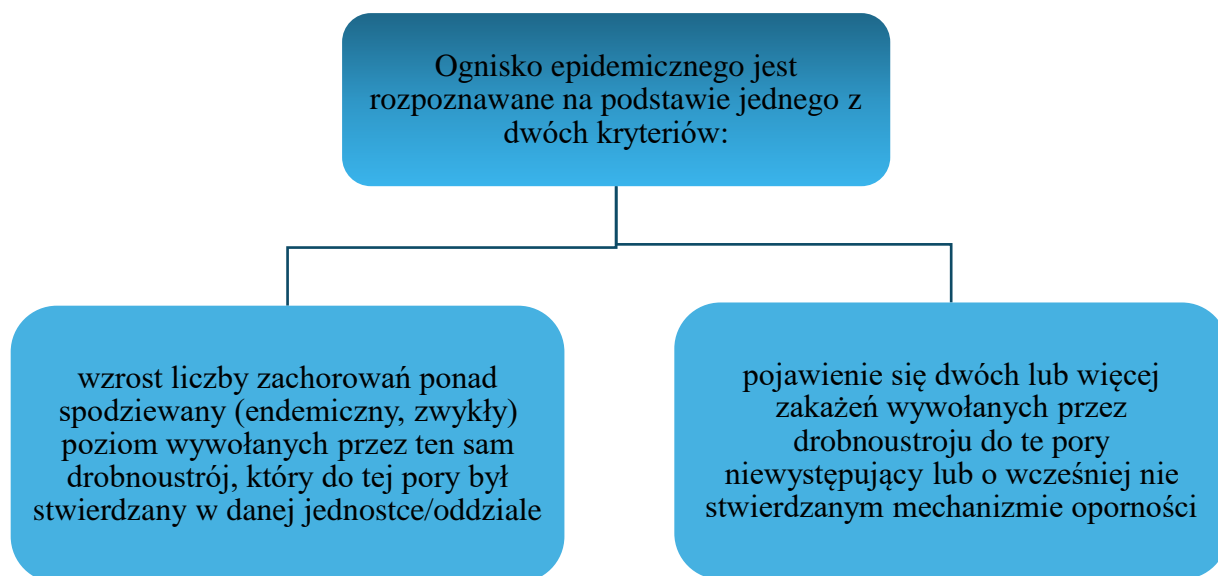
- 29 kontroli podmiotów leczniczych oraz indywidualnych praktyk lekarskich, które nie zostały wykonane w 2023 roku z planu pracy na 2023 r.

Źródło: <https://gazeta.sgh.waw.pl/meritum/epidemia-jak-szary-labedz-czyli-o-teorii-przejscia-epidemiologicznego>

OGNISKA EPIDEMICZNE

Zapobieganie zakażeniom odgrywa ogromną rolę w funkcjonowaniu każdej placówki medycznej. Podczas pracy z migrującymi pacjentami pojawia się ryzyko, że przybywające osoby do placówki mogą być nosicielami niepożądaných drobnoustrojów.

W 2024 r. do PPIS w Rzeszowie zgłoszono 15 ognisk epidemicznych wywołanych przez następujące biologiczne czynniki chorobotwórcze:

- Klebsiella pneumoniae* OXA-48 – 1 ognisko,
- wirus grypy typu A – 5 ognisk,
- Klebsiella pneumoniae* MBL/NDM/OXA-48 – 1 ognisko,
- Acinetobacter baumannii* carbapenemaza +- 1 ognisko,
- SARS-CoV-2 – 4 ogniska,
- Klebsiella pneumoniae* MBL/NDM - 1 ognisko,

- g) *Clostridioides difficile* - 1 ognisko,
h) brak zidentyfikowanego czynnika - 1 ognisko.

Prawidłowość postępowania zespołów kontroli zakażeń szpitalnych w opracowywaniu i wygaszaniu ognisk szpitalnych nie wymagała w roku 2024 od organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej interwencji oraz wydawania przez PPIS we Rzeszowie zaleceń i decyzji administracyjnych. Zapewnienie bezpieczeństwa epidemiologicznego kontrolowano głównie poprzez działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń szpitalnych, która w głównej mierze wykorzystywała między innymi procedurę czasowego ograniczenia/wstrzymania odwiedzin/przyjęć na terenie podmiotu leczniczego.

Tab. Zestawienie informacji o ogniskach epidemicznych zarejestrowanych w 2024 roku w szpitalach na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego.

Lp.	Szpital	Nazwa jednostki organizacyjnej szpitala, w której wystąpiło ognisko epidemiczne	Biologiczny czynnik chorobotwórczy	Liczba pacjentów z zakażeniem	Liczba personelu z zakażeniem
1.	SP ZOZ Nr 1 Szpital Miejski im. Jana Pawła II w Rzeszowie	Kliniczny Oddział Kardiologii z Pododdziałem Chorób Wewnętrznych	SARS CoV-2	3	0
2.		Kliniczny Oddział Okulistyki	Brak ustalonego czynnika	2	0
3.	Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 2 im. Św.	Klinika Chorób wewnętrznych, Nefrologii i Endokrynologii z Pracownią Medycyny Nuklearnej	<i>Klebsiella pneumoniae</i> OXA-48	6	0
4.	Jadwigi Królowej w Rzeszowie	Klinika Rehabilitacji z Pododdziałem Wczesnej Rehabilitacji Neurologicznej	Wirus grypy A	4	0
5.		Klinika Rehabilitacji z Pododdziałem Wczesnej Rehabilitacji Neurologicznej	<i>Klebsiella pneumoniae</i> MBL/NDM/OXA-48	3	0
6.		Klinika Intensywnej Terapii i Anestezjologii	<i>Klebsiella pneumoniae</i> MBL/NDM	3	0
7.		Klinika Chorób wewnętrznych, Nefrologii i Endokrynologii z Pracownią Medycyny Nuklearnej	SARS-CoV-2	4	0
8.		Klinika Rehabilitacji z Pododdziałem Wczesnej Rehabilitacji Neurologicznej	SARS-CoV-2	5	0
9.		Klinika Chorób wewnętrznych, Nefrologii i Endokrynologii	Wirus grypy A	10	0

		z Pracownią Medycyny Nuklearnej			
10.	Szpital Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Rzeszowie	Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii	<i>Acinetobacter baumannii</i> carbapenemaza +	4	0
11.	Szpital Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Rzeszowie	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	Wirus grypy A	8	0
12.	Szpital Chorób Płuc i Opieka Długoterminowa im. Jana Pawła II w Górnem	Zakład Opiekuńczo Lecznicy I	Wirus grypy A	5	0
13.	Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. F. Chopina w Rzeszowie	Klinika Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej	<i>Clostridioides difficile</i>	9	0
14.	Nowe Techniki Medyczne Szpital w Rudnej Małej	Oddział Rehabilitacji Ogólnoustrojowej i Neurologicznej	SARS-CoV-2	10	0
15.	Szpital Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Rzeszowie	Oddział Chorób Wewnętrznych	Wirus grypy A	15	0

Źródło: <https://mgr.farm/aktualnosci/opornosc-na-antybiotyki-rosnie-powstanie-inicjatywa-flemingowska/>

BAKTERIE WIELOLEKOOPORNE

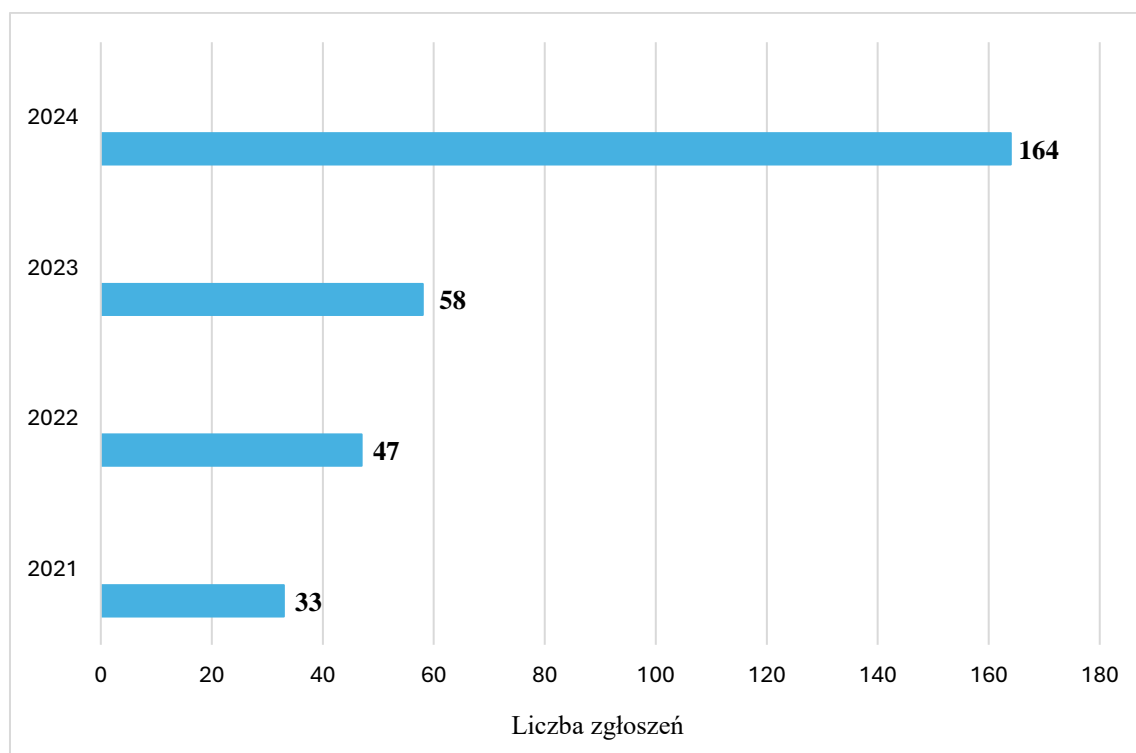
Oporność bakterii na antybiotyki stanowi poważny problem zdrowia publicznego na całym świecie i wyzwanie dla współczesnej medycyny. Od czasu opublikowania ostatniej aktualizacji szybkiej oceny ryzyka w 2019r. przez ECDC dotyczącej Enterobacterales opornych

na karbapenemy pojawiły się różne przesłanki, świadczące o tym, że sytuacja epidemiologiczna w UE/EOG ulega pogorszeniu. Obserwuje się:

- wzrost częstości występowania zakażeń krwi *K. pneumoniae* opornych na karbapenemy w 23 państwach członkowskich UE z powodu ciągłego przenoszenia w szpitalach linii wysokiego ryzyka opornych na karbapenemy *K. pneumoniae*,
- nowo pojawiające się gatunki *Enterobacterales* będące nosicielami genów karbapenemazy,
- rozprzestrzenianie się genów karbapenemazy za pośrednictwem plazmidu, powodujące ogniska choroby w szpitalach,
- częstsze wykrywanie izolatów linii wysokiego ryzyka *E. coli* będących nosicielami genów karbapenemazy o ryzyku rozprzestrzeniania się w populacji.

W roku 2024 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie zgłoszono 164 rozpoznane przypadki pałeczek jelitowych *Enterobacteriaceae* wytwarzających karbapenemazy (CPE) w szczególności *Klebsiella pneumoniae* NDM, KPC, OXA-48, czyli o 106 przypadków więcej niż w roku 2023, gdzie zgłoszono 58 przypadków.

Wyk. Liczba zgłoszonych przypadków dot. zakażeń pałeczkami jelitowymi *Enterobacteriaceae* wytwarzającymi karbapenemazy (CPE) na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego w latach 2021 – 2024.

W każdym przypadku wykrycia szczepu *Enterobacteriaceae* produkującego karbapenemazy (CPE) prowadzone jest dochodzenie epidemiologiczne przez pracowników Oddziału Epidemiologii PSSE w Rzeszowie. Powyższe działania mają na celu weryfikację wdrożonej przez placówki medyczne procedury mającej zapobiegać rozprzestrzenianiu

szczepów wielolekoopornych wytwarzających karbapenemazy oraz zapobieganiu antybiotykooporności.

Tylko skuteczne wdrażanie procedur zapobiegania zakażeniom szpitalnym, wynikających z wyników badań naukowych, umożliwi znaczne ograniczenie występowania zakażeń szpitalnych.

NADZÓR NAD SZCZEPIENIAMI OCHRONNYMI

Poziom zaszczepienia populacji znacząco wpływa na procent zachorowalności wśród społeczeństwa. Głównym celem szczepień ochronnych jest ograniczenie liczby zachorowań na choroby zakaźne oraz zmniejszenie ryzyka występowania ognisk czy epidemii chorób zakaźnych.

W Polsce obowiązek szczepień ochronnych obejmuje dzieci i młodzież do 19 roku życia oraz osoby w sposób szczególnie narażone na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi. W przypadku osób niepełnoletnich - obowiązek ten spoczywa na rodzicach lub opiekunach. Schemat szczepień z uwzględnieniem liczby dawek i terminów ich podania określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych. Szczepienia ochronne wykonywane są w punktach szczepień, znajdujących się na terenie podmiotów medycznych.

W 2024 roku magazyn szczepionek PSSE w Rzeszowie:
zaopatrzał w preparaty szczepionkowe 109 punktów szczepień
przyjął preparaty szczepionkowe na łączną kwotę 4 896 480,14 złotych
wydał do podległych podmiotów leczniczych 77 299 preparatów szczepionkowych

W roku 2024 na terenie podległym Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Rzeszowie funkcjonowało 109 punktów szczepień. Pracownicy Oddziału Epidemiologii przeprowadzili 43 kontrole w zakresie wykonawstwa szczepień ochronnych sprawdzające warunki techniczno-sanitarne gabinetów szczepień, prawidłowość procedur i dokumentacji dotyczącej szczepień ochronnych oraz warunki przechowywania preparatów szczepionkowych. W tym 40 kontroli tematycznych, które miały dodatkowo na celu zintensyfikowanie działań mających na celu uzupełnienie występujących braków w szczepieniach.

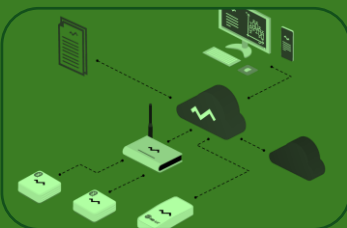

źródło: <https://primar.krakow.pl/transport-lekow-i-szczepionek/>

DYSTRYBUCJA PREPARATÓW SZCZEPIONKOWYCH DO PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Magazyn preparatów szczepionkowych prowadzony przez pracowników Oddziału Epidemiologii zaopatrza wszystkie punkty szczepień na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego. Warunki transportu i przechowywania preparatów szczepionkowych, zarówno w PSSE jak i podległych placówkach spełniają obowiązujące standardy w zakresie łańcucha chłodniczego.

Ciągły system monitorowania temperatury z powiadamianiem alarmowym typu Effento

Powiadomienia o przekroczeniu bezpiecznego zakresu temperatur, o przerwach w dopływie prądu oraz utracie komunikacji między rejestratorem, a platformą serwerową Effento Cloud są przesyłane poprzez wiadomości SMS i e-mail pracownikom Oddziału Epidemiologii.

Magazyn szczepionek PSSE w Rzeszowie,

aby zachować całodobowy monitoring warunków przechowywania produktów immunologicznych wyposażony jest w :

Generatory prądotwórcze

Uruchamiają się automatycznie z chwilą zaniku prądu co pozwala na utrzymanie stałej temperatury w urządzeniach chłodniczych przez 14 godzin.

O uruchomieniu generatorów pracownicy są informowani SMS.

Utrzymanie „zimnego łańcucha chłodniczego” na każdym etapie transportu i przechowywania preparatów szczepionkowych jest niezwykle istotne z uwagi na zachowanie ich trwałości i skuteczności, gdyż są to produkty biologiczne szczególnie wrażliwe na wahania temperatury.

W 2024 r. do magazynu Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie:

- przyjęto preparaty szczepionkowe na łączną kwotę 4 896 480,14 złotych.
- wydano do podległych podmiotów leczniczych 77 299 preparatów szczepionkowych.

Tab. Liczba wydanych dawek poszczególnych szczepionek z magazynu PSSE w Rzeszowie w latach 2018-2024.

Lp.	Rodzaj preparatu	Nazwa szczepionki	Liczba wydanych dawek						
			2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.	przeciwno Haemophilus influenzae	Act – Hib	6 138	6 277	5 846	5 419	4 811	4 220	4 000
2.	przeciwno gruźlicy	BCG a 10	2 847	2 528	2 529	2 133	2 061	1 855	1 990
3.	przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B dla dzieci	Euvax B 0,5 ml	15 000	15 010	14 515	14 210	12 082	10 623	10 220
4.	przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B dla dorosłych	Euvax B 1 ml	154	138	296	417	208	331	320
5.	przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B dla osób dializowanych	Engerix B 1 ml	365	517	304	549	295	383	406
6.	przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi	DTP	5 920	6 140	5 715	5 165	4 691	4 140	3 900
7.	przeciwno poliomyelitis	Imovax Polio	5 465	4 870	5 782	4 275	3 541	3 224	2 981
8.	przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi (acelularny)	Infanrix DTPa	825	119	1 645	0	0	0	0
9.	przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi (acelularny) – do szczepienia uzupełniającego	Tdap/ Boostrix/ Adacel	2 681	3 600	2 273	3 727	3 762	3 911	4 355

10.	przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis	Tetraxim, Infanrix IPV	2597	4300	1248	5299	3960	4832	5435
11.	przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i Haemophilus influenzae	Pentaxim, Infanrix IPV + Hib	1652	1711	1525	1695	1567	1187	1185
12.	przeciwno odrze, śwince, różyczce	MMR vax Pro, Priorix	7868	11181	9433	12231	11778	9257	9179
13.	przeciwno ospie wietrznej	Varilrix, Varivax	987	1339	1311	1999	2523	2532	2390
14.	przeciwno pneumokokom 10-walentna	Synflorix	11492	9155	9513	9312	9015	7309	6493
15.	przeciwno pneumokokom 13-walentna	Prevenar 13	929	879	832	775	786	1585	487
16.	przeciwno tężcowi	Tetana	6735	6081	4804	4820	4910	4540	6180
17.	przeciwno błonicy i tężcowi	Clodivac, DT, DiTebooster	2868	3013	1725	2020	2329	2627	2471
18.	przeciwno zakażeniom rotawirusowym	Rotateq	Szczepienia obowiązkowe od 2020 r.			9680	9633	10042	9320
19.	przeciwno wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV)	Gardasil 9	Szczepienia zalecane od 1 czerwca 2023					1710	5186
20.		Cervarix						51	161
21.	przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi (acelularny)	Boostrix	Szczepienia zalecane od 15 października 2024 r. dla kobiet w ciąży po ukończeniu 27 do 36 tygodnia ciąży, a w uzasadnionych przypadkach zagrożenia przedwczesnym porodem – po ukończeniu 20 tygodnia ciąży						640

źródło: <https://swiatzdrowia.pl/artykuly/rumien-po-szczepieniu-u-dziecka-i-doroslych-co-robic/>

NIEPOŻĄDANE ODCZYNY POSZCZEPIENNE

Szczepienia jako jedna z najcenniejszych zdobyczy medycyny, przyczyniły się do wygaśnięcia wielu chorób oraz zmniejszenia zachorowalności na choroby, które stanowiły duże zagrożenie dla zdrowia i życia całych populacji. Jednak jak każdy produkt farmakologiczny, mogą wywołać niepożądane reakcje organizmu, które nazywamy niepożądanymi odczynami poszczepiennymi (w skrócie NOP).

Niepożądane odczyny poszczepienne mogą wystąpić bezpośrednio po szczepieniu albo po kilku godzinach, dniach, a nawet kilku tygodniach od wykonania szczepienia.

Przyczyną niepożądanego odczynu poszczepiennego mogą być:

- niepożądane działanie szczepionki (uczulenie na jej składnik);
- błąd w podaniu szczepionki (podanie podskórne zamiast domięśniowe, zbyt duża dawka, zbyt krótki odstęp od poprzedniej dawki);
- każda inna przyczyna, która przypadkowo zbiegła się w czasie ze szczepieniem.

Mogą też mieć różne nasilenie: od łagodnych (np. miejscowy obrzęk/zaczerwienienie, stan podgorączkowy, gorsze samopoczucie), po rzadko występujące odczyny poważne i ciężkie.

W Polsce system nadzoru nad NOP reguluje *ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania*. Polega ono na obowiązkowym zgłaszaniu przez lekarza lub felczera do właściwego sobie miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, wszystkich niekorzystnych zdarzeń zdrowotnych, które mogą mieć związek ze szczepieniem. Zadaniem Inspektora Sanitarnego jest analizowanie, opracowywanie zgłoszeń oraz prowadzenie rejestru NOP.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2020 r. w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania określa konieczność przesyłania niepożądanych odczynów poszczepiennych przez lekarza lub felczera w postaci elektronicznej. Jeśli zgłoszenie nie jest wprowadzone do systemu teleinformatycznego przez lekarza i felczera to pracownik PSSE w Rzeszowie wprowadza informacje dotyczące zdarzenia niepożądanego po szczepieniu do Ogólnopolskiego Systemu Nadzoru Epidemiologicznego i Środowiskowego nad Bezpieczeństwem Ludności – EpiBaza.

W 2024 roku na terenie miasta i powiatu rzeszowskiego zarejestrowano 90 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych, które zostały zakwalifikowane przez lekarzy jako:

2 przypadki ciężkie, 12 przypadków poważnych i 76 przypadków łagodnych. W porównaniu do roku ubiegłego podmioty lecznicze zgłosiły o 14 przypadków niepożądanych odczynów poszczeniennych więcej. Analiza zgłoszonych w 2024 r. niepożądanych odczynów poszczeniennych wykazała, że:

- 9 przypadków NOP wymagało hospitalizacji w tym: 1 przypadek ciężki, 4 przypadki poważne oraz 4 przypadki łagodne. Po leczeniu dzieci w stanie ogólnym dobrym wypisano do domu.
- 81 przypadki NOP nadzorowano wyłącznie ambulatoryjnie w tym: 1 przypadek ciężki, 8 przypadków poważnych, 72 przypadków łagodnych. Każdorazowo obserwowano pełny powrót do zdrowia.

Wyk. Liczba niepożądanych odczynów poszczeniennych zgłoszonych do PPIS w Rzeszowie w latach 2018 – 2024.

Podanie każdego preparatu szczepionkowego może wywołać niepożądane objawy chorobowe, których wykaz znajduje się w karcie charakterystyki danego preparatu szczepionkowego. Należy jednak pamiętać, że pomimo możliwości wystąpienia niepożądanych odczynów poszczeniennych bilans realizowanego programu szczepień ochronnych jest bardzo korzystny, ponieważ ryzyko powikłań chorób zakaźnych, którym można zapobiec przez szczepienia ochronne, jest znacznie większe, niż ryzyko niepożądanych odczynów poszczeniennych pozostających w związku przyczynowym ze szczepieniem ochronnym.

W 40 przypadkach podczas sesji szczepiennej wśród dzieci i młodzieży podano więcej niż jeden preparat, a uogólniona niepożądana reakcja organizmu nie pozwoliła na określenie, po której szczepionce wystąpił NOP.

Tab. Wykaz preparatów szczepionkowych, po których w 2024 r. zgłoszono NOP do PSSE w Rzeszowie.

Nazwa preparatu szczepionkowego	Rodzaj NOP	Charakterystyka objawów w przypadku NOP poważnego i ciężkiego
Infanrix Hexa	łagodny	
Hexacima, Synflorix, Rotateq	łagodny	
Hexacima	łagodny	
Hexacima	łagodny	
Varilrix	łagodny	
Infanrix Hexa	łagodny	
BCG 10	łagodny	
Synflorix, Rotateq, Pentaxim	łagodny	
Hexacima, Prevenar, Rotateq	poważny	epizod hipotoniczno-reaktywny trwający około 1-2 minuty, który pojawił się do 5 min od szczepienia (podejrzanie)
Infanrix Hexa	łagodny	
MMR Vax Pro, Tetraxim	łagodny	
MMR vax Pro	łagodny	
Hexacima	łagodny	
MMR vax Pro, Prevenar 13	poważny	zmiany drobnogrudkowe, zmiany plamiste na całym ciele. Skierowano do Oddziału Pediatrii celem diagnostyki. Rozpoznano pokrzywkę prawdopodobnie po szczepieniu MMR.
Hexacima, Synflorix, Rotateq	łagodny	
DTP	łagodny	
Synflorix	łagodny	
BCG 10	łagodny	
Hexacima	łagodny	
BCG 10	poważny	bezdech
Pentaxim, Synflorix, Rotateq	łagodny	
Rotateq	łagodny	
Infanrix Hexa	łagodny	
DTP, Imovax Polio	poważny	reakcja alergiczna, obrzęk Quinckego
Tetana	łagodny	
Adacel	łagodny	
Varilrix	łagodny	
Bexero, Nimenrix	łagodny	
BCG 10	łagodny	
Imovax Polio, DTP, Act-Hib	poważny	gorączka do 40, 5 st. C, sennaść, niepokój, drażliwość i płacz u dziecka
MMR vax Pro, Synflorix	poważny	gorączka powyżej 38 st. C i biegunka, w kolejnych 2 dniach do 39.4 st. C i biegunka, dziecko bardziej płaczliwe, mniejszy apetyt

BCG 10	poważny	zaobserwowano powiększenie węzła nadobojczykowego (14,5x8,9 mm) oraz ropień podskórny bez przetoki. Dziecko skierowane do poradni chorób zakaźnych i chorób płuc.
Synflorix, Hexacima	łagodny	
MMR vax Pro, Synflorix	łagodny	
Synflorix, Pentaxim	łagodny	
Infanrix-IPV	łagodny	
Infanrix-IPV	łagodny	
Gardasil 9	łagodny	
MMR vax Pro	łagodny	
Hexacima, Prevenar 13	łagodny	
Synflorix, MMR vax Pro	łagodny	
MMR vax Pro; Prevenar 13	łagodny	
DTP, Imovax Polio, Act-HiB	łagodny	
Infanrix IPV, Act-Hib, Synflorix	łagodny	
Synflorix, MMR vax Pro	ciężki	w relacji od rodziców w trakcie drzemki dziecko zaczęło drżeć/mieć drgawki/bezdech. 3 dni wcześniej katar, temperatura do 37 st. C, dziecko skierowane do szpitala
Rotateq	łagodny	
Infanrix Hexa	łagodny	
Euvax B 0,5 ml	łagodny	
DTP, Imovax Polio, Act-Hib	poważny	gorączka do 40 st. C., dwukrotne wymioty
Bexsero	łagodny	
Rotateq, Imovax Polio, DTP, Synflorix, Act-HiB	łagodny	
Cervarix	łagodny	
MMR vax Pro, Synflorix	łagodny	
Synflorix, MMR vax Pro	łagodny	
Infanrix IPV	łagodny	
Infanrix IPV	łagodny	
Infanrix IPV	łagodny	
Euvax B 0,5 ml	łagodny	
DTP, Synflorix	łagodny	
Act-Hib, DTP, Imovax Polio	poważny	bóle kończyn, zaburzenia chodzenia
Euvax B 0,5 ml	łagodny	
Infanrix IPV+Hib	łagodny	
Infanrix IPV	łagodny	
Infanrix Hexa, Prevenar 13	łagodny	
Synflorix, MMR vax Pro, Varilrix	łagodny	
Synflorix, MMR vax Pro	łagodny	
BCG 10	łagodny	
DTP, Imovax Polio, Act-Hib	łagodny	
Infanrix IPV, MMR vax Pro	poważny	odczyn miejscowy w miejscu wkłucia ok. 7,5 cm, gorączka 39,5 st. C, wielokrotne wymioty

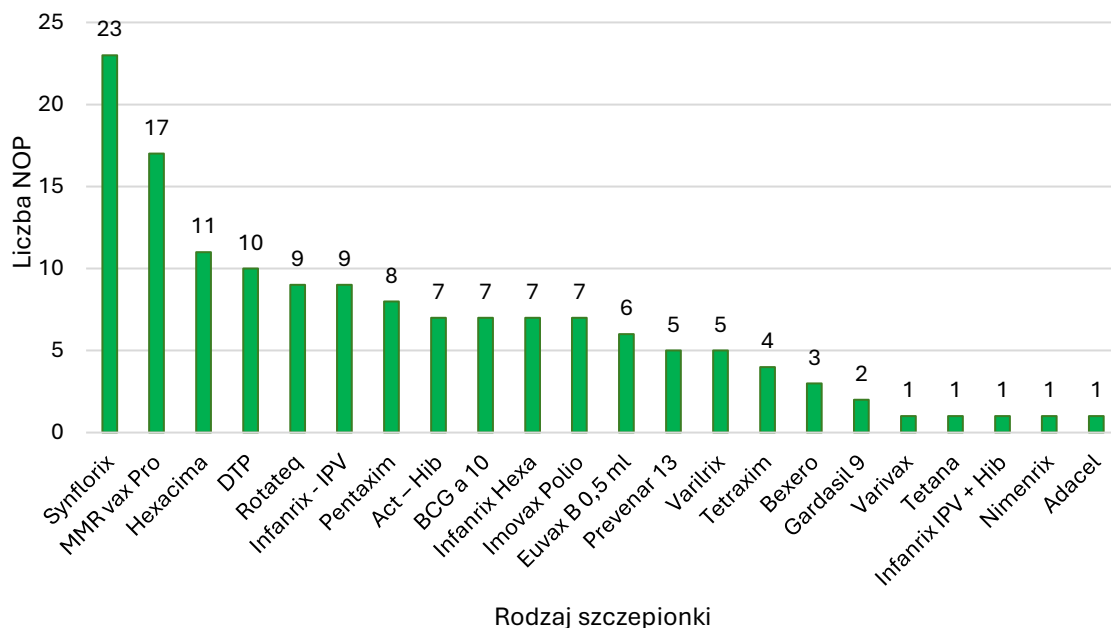
Infanrix IPV	łagodny	
Varivax	łagodny	
Infanrix Hexa	łagodny	
Pentaxim, Euvax B 0,5 ml	łagodny	
Vaxigrip Tetra, Euvax B 0,5 ml	łagodny	
DTP	łagodny	
Hexacima	łagodny	
Hexacima, Synflorix	poważny	wystąpiła wiotkość, płacz i błądź powłok, dziecko bez kontaktu 5 min.
MMR vax Pro, Tetraxim	ciężki	napad toniczny (drgawki niegorączkowe, pierwszy epizod)
Pentaxim, Rotateq	łagodny	
Bexsero	łagodny	
Varilrix	łagodny	
Pentaxim	łagodny	
MMR vax Pro, Synflorix	łagodny	
Influvac Tetra, Tetraxim	łagodny	
Tetraxim	łagodny	
BCG 10, WZW B, Pentaxim, Synflorix	łagodny	
Gardasil 9	łagodny	
Synflorix	łagodny	
Influvac Tetra	łagodny	
Euvax 0,5 ml, Pentaxim, Synflorix	poważny	epizod spadku saturacji z sinicą centralną. Objawy ustąpiły samoistnie.

Wśród preparatów, po których najczęściej w 2024 r. występował niepożądany odczyn poszczepienny, znajdują się kolejno:

- Synflorix - szczepionka p/*Streptococcus pneumoniae*,
- MMR vax PRO - szczepionka p/ odrze, śwince, różyczce,
- Hexacima - szczepionka p/*Haemophilus influenzae*, p/ błonicy, tężcowi, krztuścowi, p/polio, p/ wirusowemu zapaleniu wątroby typ B,
- DTP - szczepionka p/ błonicy, tężcowi, krztuścowi,
- Rotateq - szczepionka p/ rotawirusom,
- Infanrix IPV – szczepionka p/ błonicy, tężcowi, krztuścowi, p/polio,
- Pentaxim - szczepionka p/*Haemophilus influenzae*, p/ błonicy, tężcowi, krztuścowi, p/polio,
- Act-Hib - szczepionka p/*Haemophilus influenzae*,
- BCG - szczepionka p/gruźlicy,
- Infanrix Hexa - szczepionka p/*Haemophilus influenzae*, p/ błonicy, tężcowi, krztuścowi, p/polio, p/ wirusowemu zapaleniu wątroby typ B,
- Imovax Polio - szczepionka p/polio.

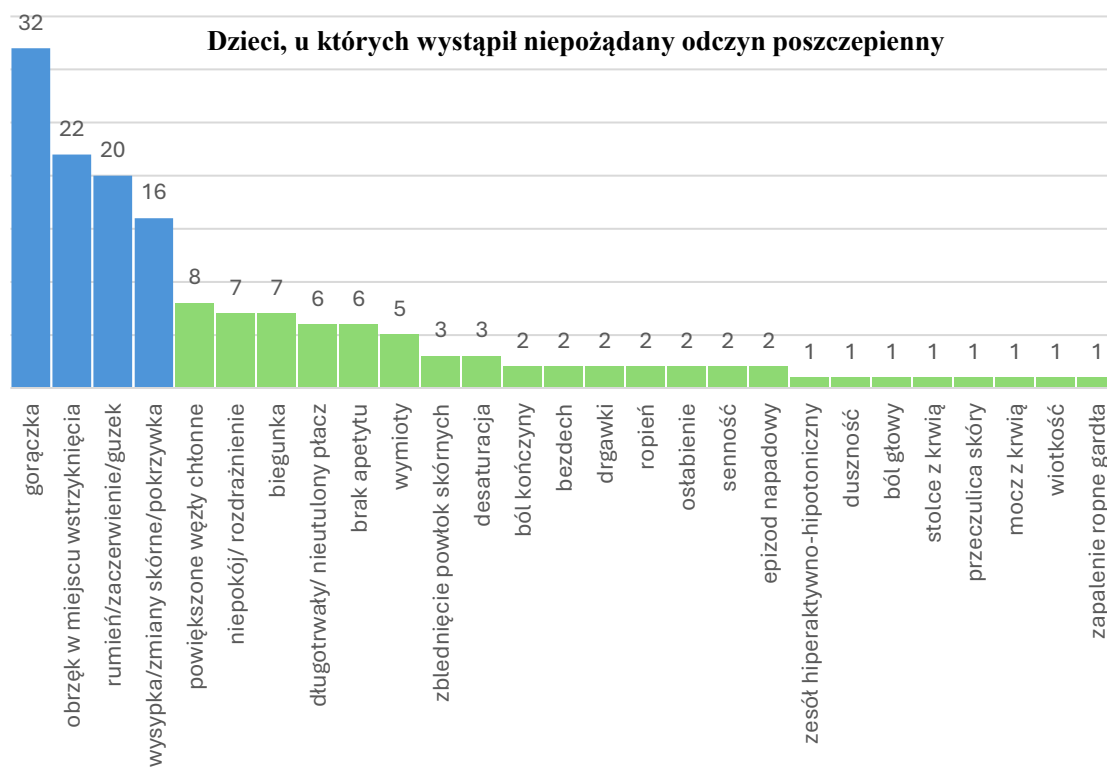

Liczba niepożądanych odczynów poszcapiennych w 2024 r. po podaniu poszczególnych preparatów szczepionkowych

Rodzaje niepożądanych odczynów poszcapiennych w 2024 r.

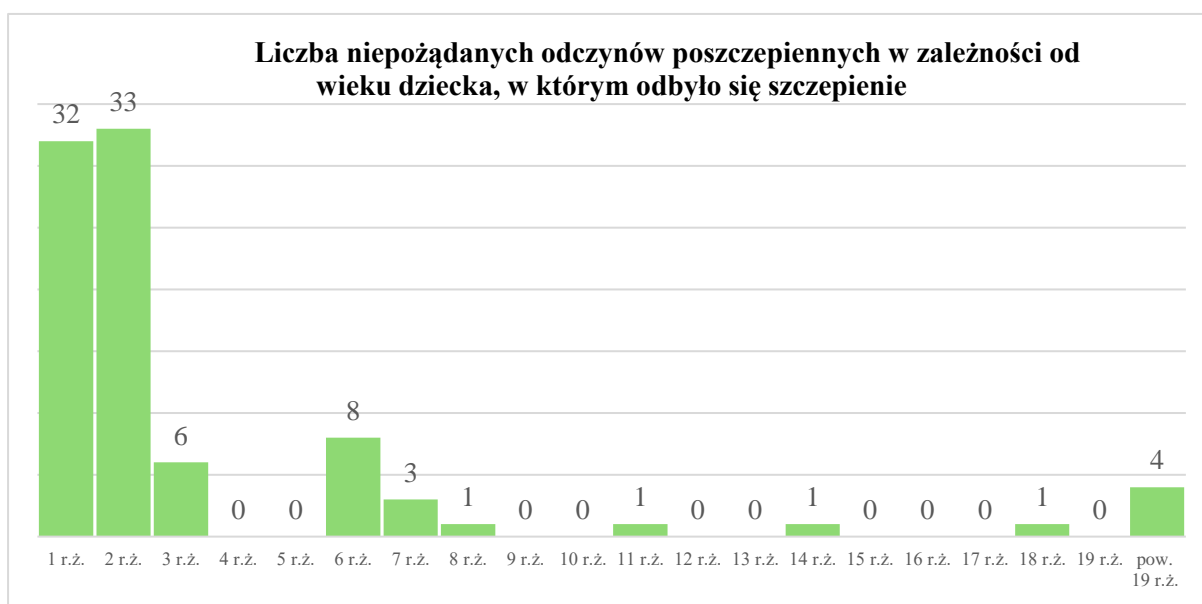
Dzieci, u których wystąpił niepożądany odczyn poszcapienny

W przeważającej większości przypadków najczęściej powodującymi niepożądane odczyny poszczepienne są preparaty podawane w pierwszych 3 latach życia, najczęściej podawane w parze z inną szczepionką (np. podane podczas jednej sesji szczepiennej: Synflorix, Hexacima, DTP, Rotateq, Pentaxim, Act - Hib). Dlatego też (o ile nie jest to odczyn miejscowy) nie jesteśmy w stanie określić, który preparat szczepionkowy był przyczyną wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego.

Analizując zgłoszenia niepożądanych odczynów poszczepiennych, najczęściej występującymi odczynami po szczepieniu były: podwyższona temperatura ciała, obrzęk wraz z zaczerwienieniem/rumieniem w miejscu wstrzyknięcia, zmiany skórne, wysypka, powiększone węzły chłonne. Inne objawy chorobowe miejscowe oraz ogólne występowały rzadziej.

Analizując liczbę niepożądanych odczynów poszczepiennych w stosunku do wieku w chwili podania szczepionki możemy zauważyć, że występują one najczęściej po szczepionkach stosowanych u dzieci w pierwszych 3 latach życia. W roku 2024 aż 71 niepożądanych odczynów poszczepiennych (z 90 zgłoszonych) wystąpiło u dzieci szczepionych od urodzenia do 3 roku życia. Jest to związane z dużą ilością szczepień (19 wstrzyknięć w przypadku zastosowania bezpłatnych szczepionek finansowanych przez Ministra Zdrowia), którym dziecko poddawane jest do 3 roku życia. Później (od 4 do 19 roku życia) dziecko otrzymuje już tylko 4 dawki szczepionki.

Poddając analizie liczbę NOP-ów w grupie wiekowej 0-3 r.ż. w roku 2024 widać, że stanowiła ona 0,63% liczby wszystkich dzieci podlegających szczepieniom w pierwszych trzech latach życia. Jest to znikomy odsetek w stosunku do wszystkich dzieci szczepionych w tym przedziale wiekowym.

źródło: https://www.poradnikzdrowie.pl/zdrowie/choroby-zakazne/szczepionki-historia-odkryc-szczepien-ochronnych-aa-6pBb-K7QX-zfkG.html#google_vignette

BRAKI W OBOWIĄZKOWYCH SZCZEPIENIACH OCHRONNYCH

Każdego roku zwiększa się liczba osób, które odmawiają poddania swoich dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w ramach nadzoru nad szczepieniami ochronnymi prowadzi działania wobec rodziców/opiekunów prawnych dzieci, u których nie wykonano obowiązkowych szczepień ochronnych z przyczyn innych niż przeciwwskazania do szczepienia.

Zgodnie z art. 17 ust. 9b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924, ze zm.), lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad osobą małoletnią przekazuje właściwemu ze względu na miejsce wykonywania świadczeń zdrowotnych państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu, imienny wykaz osób małoletnich objętych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi, które nie były poddane lekarskiemu badaniu kwalifikacyjnemu albo u których nie zostały przeprowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne, mimo niestwierdzenia u nich przeciwwskazań do szczepienia oraz osób sprawujących prawną pieczę nad osobą małoletnią, o ile jest to możliwe do ustalenia - jest to tzw. raport o przypadkach niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych.

W myśl § 17 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 2077 ze zm.) raport ten jest sporządzany i przekazywany przez osoby przeprowadzające obowiązkowe szczepienia ochronne właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu w terminie 30 dni od zakończenia kwartału.

Odnosnie 2024 roku tut. Inspektor otrzymał w raportach o przypadkach niewykonania obowiązkowych szczepień z podmiotów leczniczych podlegających nadzorowi PSSE w Rzeszowie informację o 2469 dzieciach z brakami w obowiązkowych szczepieniach ochronnych oraz 2213 rodzicach, którzy nie dopełnili obowiązku poddania tych dzieci szczepieniom ochronnym. Jest to o 772 dzieci więcej niż w roku 2023. Coraz więcej dzieci z woli rodziców nie jest szczepionych w ogóle od urodzenia. Powyższe dane świadczą o ciągłej aktywności tzw. „ruchów antyszczepionkowych”, poddających w wątpliwość bezpieczeństwo, skuteczność i potrzebę szczepień.

W związku z narastającym problemem odmowy szczepień ochronnych PPIS w Rzeszowie w stosunku do osób, które nie dopełniły obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym wystosował:

- **1701 pisemnych powiadomień** o potrzebie, skuteczności, bezpieczeństwie i obowiązku szczepień ochronnych oraz o konieczności stawienia się z dzieckiem na obowiązkowe szczepienia ochronne. W efekcie po ww. wezwaniu zostało zaszczepionych 69 dzieci;
- **185 upomnień** w związku z niezaszczepieniem dziecka. Po upomnieniu zostało zaszczepionych 8 dzieci;
- **80 wniosków do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o wszczęcie postępowania egzekucyjnego** w stosunku do rodziców, którzy nie dopełnili obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym. Żadne dziecko nie zostało zaszczepione po wszczęciu postępowania egzekucyjnego.

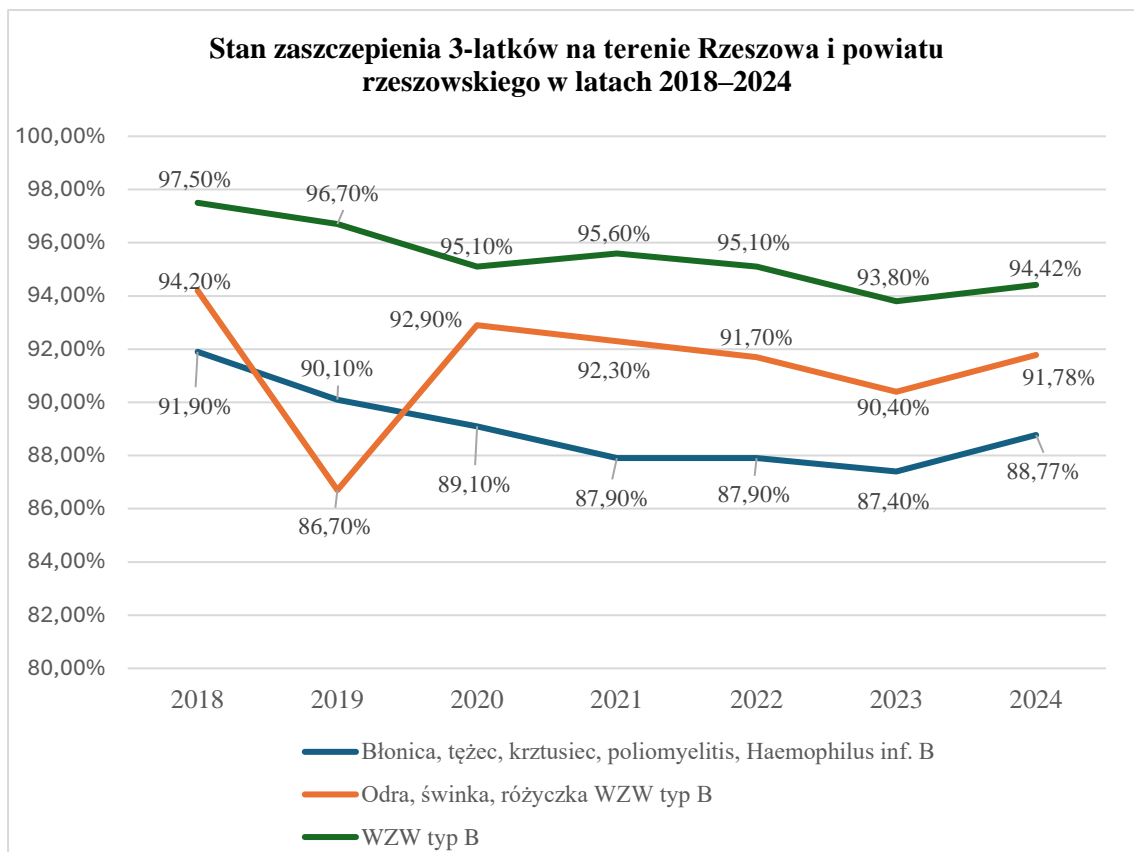
Oslabienie zaufania publicznego do szczepień oraz dezinformacja na temat szczepień budzą niepokój i sceptycyzm społeczeństwa, co stanowi aktualnie ogromne wyzwanie dla zdrowia publicznego. W związku z powyższym bardzo istotną kwestią jest ciągle intensyfikowanie działań oświatowo – edukacyjnych na temat korzyści płynących ze szczepień i zagrożeń związanych z braku uodpornienia wobec chorób zakaźnych, dlatego tut. Inspektor w 2024 r. zorganizował 9 szkoleń dla rodziców/ świadczeniodawców oraz przeprowadził 10 akcji edukacyjno-informacyjnych. Podczas tych działań przekonywano rodziców oraz opiekunów dzieci o korzyściach płynących ze szczepień i zagrożeniach związanych z brakiem uodpornienia wobec chorób zakaźnych.

źródło: <https://www.kontomaniak.pl/poradniki/analiza-fundamentalna>

SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ANALIZA WYSZCZEPIALNOŚCI

Nadzór nad szczepieniami ochronnymi obejmuje również obszar sprawozdawczości. Podmioty lecznicze z terenu Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego, które wybierają preparaty szczepionkowe z magazynu Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Rzeszowie rozliczają w okresach kwartalnych wykorzystanie tych preparatów do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Ponadto podmioty lecznicze udzielające świadczeń zdrowotnych z zakresu szczepień ochronnych zobligowane są do składania rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych MZ-54 według stanu na ostatni dzień roku kalendarzowego. Sprawozdanie to obrazuje stan zaszczepienia dzieci i młodzieży przeciw poszczególnym chorobom zakaźnym, wg roku urodzenia.

Analizując na przestrzeni ostatnich siedmiu lat stan zaszczepienia dzieci, które ukończyły 3 lata i powinny otrzymać pełny schemat szczepień podstawowych można stwierdzić, że wyszczepialność przeciwko podstawowym chorobom zakaźnym objętym profilaktyką szczepień sukcesywnie spadała do 2023 r. Optymizmem napawa niewielki wzrost wyszczepialności w 2024 roku.

Preparaty szczepionkowe są jednymi z najlepiej przebadanych produktów leczniczych oraz bezdyskusyjnie przyczyniły się do poprawy zdrowia publicznego i spadku zachorowań na niektóre choroby zakaźne. Istotne jest aby utrzymać odporność zbiorową na poziomie 90-95% populacji uodpornionej, by zapobiegać wybuchom epidemii oraz zapewnić ochronę osobom, które z przyczyn zdrowotnych nie mogą się szczepić. Niestety rozprzestrzenianie się błędnych informacji i dezinformacji na temat szczepień, wzbudzają niepokój i sceptycyzm społeczeństwa oraz osłabiają zaufanie publiczne do szczepień ochronnych. Dlatego bardzo istotne są długofalowe strategie edukacyjno- oświatowe i organizacyjne w celu uświadamiania korzyści płynących ze szczepień i zagrożeń związanych z brakiem uodpornienia wobec chorób zakaźnych.

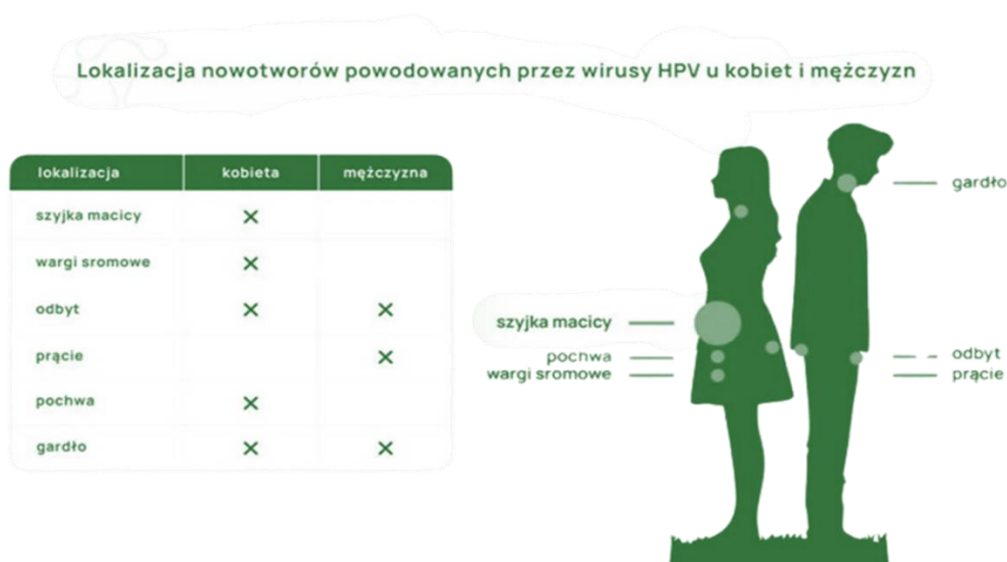
źródło: istockphoto.com

PROGRAM SZCZEPIEŃ DZIECI P/HPV

Wirus HPV - (human papilloma virus) wirus brodawczaka ludzkiego – drogą zakażenia jest najczęściej bezpośredni kontakt z osobą zakażoną. Na skażenie narażone są głównie skóra i błony śluzowe. Przenoszony jest najczęściej drogą płciową, poprzez kontakt śluzówkowy jak i „skóra do skóry”. Możliwe jest też zakażenie okołoporodowe. Kolejną drogą jest kontakt ze skażoną np. bielizną, ręcznikiem czy powierzchnią blatów, podłóg.

Według szacunków w ciągu swojego życia wirusem HPV było lub będzie zakażonych nawet 50-80% aktywnych seksualnie kobiet i mężczyzn.

Szczyt zachorowalności stwierdza się w pierwszych latach po rozpoczęciu aktywności seksualnej - w okresie dojrzewania, z kolei w kolejnych latach życia obserwowany jest statystyczny spadek zachorowań. Większość zakażonych pozostaje bezobjawowa. Organizm chorego często sam eliminuje infekcję, jednak gdy się tak nie stanie mogą wystąpić uporczywe lub nawracające łagodne zmiany skóry lub błon śluzowych. U innych zakażonych mogą rozwinąć się zmiany przednowotworowe i nowotwory - w zależności od typu wirusa, który atakuje organizm.

źródło: <https://sklep.alablaboratoria.pl/centrum-wiedzy/wirus-hpv-human-papillomavirus>

Rak szyjki macicy jest jednym z głównych problemów zdrowia publicznego. Jak podaje Światowa Organizacja Zdrowia - na świecie 620 000 nowych przypadków raka u kobiet i 70 000 nowych przypadków raka u mężczyzn było spowodowanych wirusem HPV w 2019 r.

Liczne badania potwierdzają potrzebę stosowania szczepień p/HPV jako zapobiegania rozwojowi współzależnych nowotworów w późniejszym wieku. Szczególnie, gdy jest podawana przed narażeniem osoby na wirusa, a więc u młodzieży przed rozpoczęciem aktywności seksualnej. Zaleca się podawanie od 9 roku życia do 14 roku życia- wg badań osiąga wtedy najwyższą skuteczność. Starsze dzieci, także mogą odnieść korzyść ze szczepień, wymagana może być wtedy dodatkowa dawka preparatu.

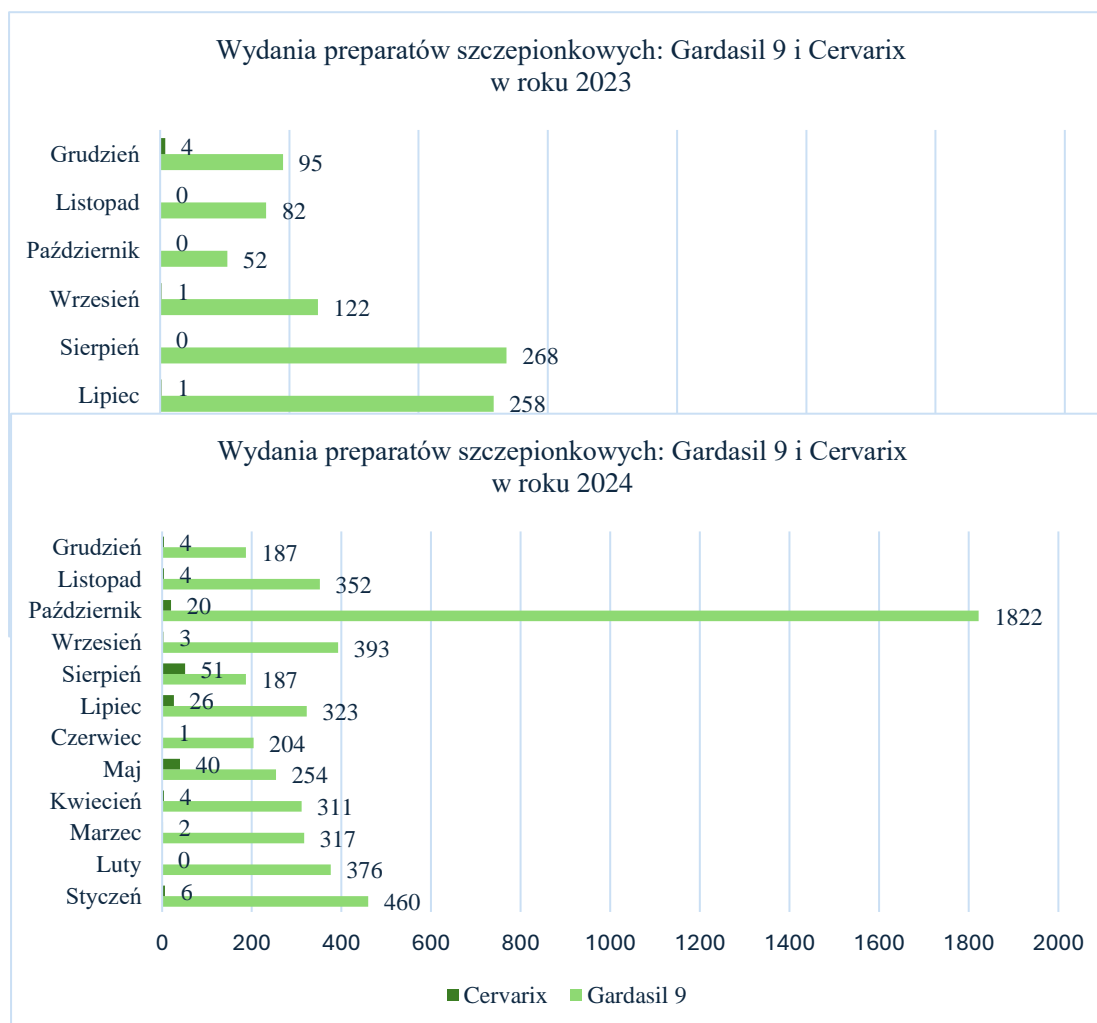
W Polsce dostępne są dwa preparaty szczepionkowe p/HPV:

- Cervarix - 2-walentna szczepionka skierowana przeciwko typom wysokoonkogennym **HPV-16 i HPV-18**;

- Gardasil 9 – 9-walentna szczepionka skierowana przeciwko następującym typom wirusa **HPV-6, -11, -16, -18 -31, -33, -45, -52, -58**.

W przypadku obydwu preparatów- szczepienia odbywają się w schemacie 2-dawkowym (przy czym drugą dawkę należy podać 6–12 miesięcy po pierwszej dawce).

Szczepienia p/HPV prowadzone są bezpłatnie **od 1 czerwca 2023 r.** w ramach programu rządowego, początkowo dla dziewcząt i chłopców w wieku 12-13 lat (roczniki 2011 oraz 2012), natomiast od 2024 r. program rozszerzono o kolejne roczniki 2013, 2014 oraz 2015.

Realizacja szczepień odbywa się we wszystkich punktach szczepień na terenie danego powiatu; dodatkowo od 1 września 2024 r. szczepienia mogą być realizowane w szkołach. Do wzięcia udziału w programie szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego wyraziły chęć 37 placówki szkolne, w tym 22 z miasta Rzeszów i 15 placówek z powiatu rzeszowskiego. Zostało zgłoszonych 833 dziewcząt i chłopców. Szczepienia na terenie szkół były realizowane najczęściej w gabinetach higienistek przez zespół medyczny, każde szczepienie poprzedzone było lekarskim badaniem kwalifikacyjnym.

Na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego zespoły do przeprowadzania szczepień ochronnych przeciw HPV zostały powołane z placówek medycznych chętnych do wzięcia udziału w akcji, były to: Zespół Opieki Zdrowotnej Nr 2 w Rzeszowie; Centrum Medyczne Medyk w Rzeszowie oraz Centrum Medyczne Niwa w Głogowie Małopolskim.

Preparaty szczepionkowe Gardasil 9 oraz Cervarix były dystrybuowane do placówek medycznych z magazynu PSSE w Rzeszowie. W miejscu przechowywania szczepionek do realizacji programu szczepień p/HPV w szkołach pracownicy Oddziału Epidemiologii przeprowadzili łącznie trzy kontrole, sprawdzając warunki przechowywania preparatów, sposób dystrybucji i monitorowania łańcucha chłodniczego na czas przewiezienia szczepionek z punktów medycznych do szkół oraz wykonania sesji szczepiennych w szkołach.

Centrum Medyczne Medyk w Rzeszowie objęło akcją również szkoły znajdujące się na terenie innych powiatów województwa podkarpackiego. Podsumowując, w 2024 roku na terenie województwa podkarpackiego zespoły medyczne oddelegowane z podmiotów leczniczych z Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego zaszczepiły przeciwko HPV w sumie: 1111 dziewcząt i chłopców preparatem Gardasil 9 oraz 50 dzieci preparatem Cervarix.

Niestety, pomimo dostępności bezpłatnych szczepień ochronnych przeciwko HPV dla dziewcząt i chłopców w grupie wiekowej, która zapewnia największą skuteczność szczepienia (przed rozpoczęciem życia płciowego) oraz pomimo faktu potwierdzonej badaniami naukowymi skuteczności szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego w zapobieganiu licznym nowotworom zarówno u kobiet, jak i u mężczyzn, poziom zaszczepienia dzieci i młodzieży przeciw HPV jest bardzo niski. W przypadku miasta Rzeszowa wynosi on – 16,75% w populacji dzieci i młodzieży od 9 do 18 roku życia, natomiast w przypadku powiatu rzeszowskiego jest dużo niższy – 10,47%. Niestety na tle Polski województwo podkarpackie znajduje się na ostatnim miejscu, jeśli chodzi o wyszczepialność przeciwko HPV (średnia dla całego województwa podkarpackiego wynosi 8,41%).

źródło: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/hpv>

ODDZIAŁ HIGIENY ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA

Oddział Higieny Żywności i Żywienia

Do zadań Oddziału należy nadzór nad:

Warunkami produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności.

Warunkami żywienia.

Warunkami produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Warunkami produkcji i obrotu kosmetykami.

Kontrolowanie podmiotów wykonujących działalność wchodzącą w zakres sprawowanego nadzoru.

Pobieranie do badań próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków.

Udział w ustalaniu przyczyn i zwalczaniu zbiorowych zatruc pokarmowych.

Nakazywanie usunięcia uchybień sanitarnych stwierdzonych podczas kontroli.

Inne czynności wynikające z przepisów prawa.

W ramach wykonywanych zadań pracownicy oddziału wykonują następujące czynności:

www.psserzeszow.pl

Podstawowym celem działania Oddziału Higieny Żywności i Żywnienia jest zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków produkowanych i wprowadzanych do obrotu. Realizowano go głównie poprzez przeprowadzanie urzędowych kontroli w zakresie spełnienia odpowiednich wymagań sanitarno-technicznych oraz higienicznych i zdrowotnych oraz pobieranie do badań laboratoryjnych próbek środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością celem sprawdzenia ich zgodności z obowiązującym prawem żywnościowym

Nadzór prowadzono w oparciu o obowiązujące przepisy prawne, wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS) i Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę zagrożeń na danym terenie. Działania podejmowane w ramach nadzoru dotyczyły:

- oceny warunków sanitarno-higienicznych i technicznych produkcji, sprzedaży i transportu środków spożywczych, kosmetyków oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- oceny jakości zdrowotnej produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością krajowych oraz importowanych poprzez ocenę wizualną i/lub laboratoryjną próbek żywności pobieranych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu,
- monitorowania wycofanej z obrotu żywności oraz wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w ramach systemu wczesnego ostrzegania o pojawiających się produktach niebezpiecznych na rynku (RASFF, RAPEX),
- realizacji zamierzeń zaplanowanych przedsięwzięciach w oparciu o wytyczne GIS.

Na koniec 2024 r. w ewidencji obiektów Oddziału Higieny Żywności i Żywnienia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie znajdowało się 4413 zakłady żywnościowo-żywnieniowe, usytuowane w obrębie miasta Rzeszowa oraz powiatu rzeszowskiego, z czego 2200 obiektów zostało skontrolowanych. Stanowi to 49,85 % obiektów znajdujących się w ewidencji. Kontrole te zostały przeprowadzone zgodnie z ustalonym rocznym harmonogramem.

W procesie planowania kontroli na rok 2024 zostały uwzględnione zagadnienia takie jak:

- ocenę potencjalnego ryzyka w zakresie bezpieczeństwa, na jakie może być narażona żywność raz materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością w procesie produkcji lub w obrocie,
- rodzaj produkowanych i wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, w tym ocena jakości zdrowotnej żywności (wyniki badań producenta przeprowadzane w ramach kontroli wewnętrznej jak również wyniki badań próbek pobranych w ramach urzędowych kontroli żywności i monitoringu),
- ocenę realizacji zasad dobrej praktyki higienicznej, dobrej praktyki produkcyjnej, jak też zasad systemu HACCP w zakładach produkcji i obrotu,
- rodzaj prowadzonej działalności (produkcja żywności, żywienie zbiorowe, obrót),

- znaczenie zakładu, zasięg produkcji oraz przeznaczenie żywieniowe produktu (liczba konsumentów, znaczenie lokalne, regionalne, przeznaczenie żywności produkowanej w zakładzie, np. dla wrażliwych grup konsumentów),
- strukturę i stan sanitarno-techniczny zakładu,
- ocenę stanu sanitarnego jaką uzyskał zakład w roku poprzednim,
- podjęte w roku poprzednim działania represyjne (mandaty, decyzje),
- przedmiot prowadzonych postępowań administracyjnych, w tym wykonanie obowiązków nałożonych w decyzji, a przede wszystkim terminowość usuwania niezgodności,
- prawidłowość funkcjonowania kontroli wewnętrznej w nadzorowanych zakładach,
- sygnały i interwencje zgłaszane przez konsumentów.

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono również kontrole nieuwzględnione w planie. W 2024 r. ich suma wyniosła 1439.

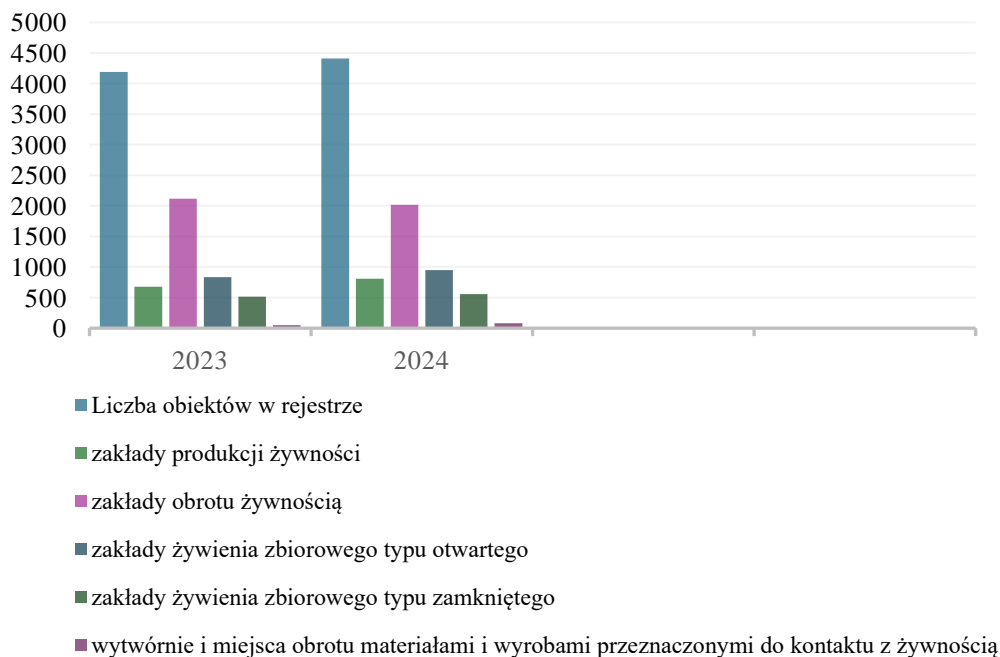
Kontrole pozaplanowe to:

- kontrole na wniosek strony,
- kontrole interwencyjne w związku z sygnałami dotyczącymi nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówek,
- kontrole sprawdzające wykonanie wydanych decyzji administracyjnych,
- kontrole tematyczne związane z pobieraniem próbek do badań laboratoryjnych,
- kontrole zadaniowe, np. w ramach tzw. „akcji lato”,
- kontrole w związku z poleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego,
- kontrole w ramach funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF).

W roku sprawozdawczym w Oddziale Higieny Żywności i Żywienia:

- przeprowadzono 2823 kontrole sanitarne, w tym 432 kontrole interwencyjne,
- zatwierdzono 247 nowych zakładów,
- wydano 132 decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego obiektów, 25 decyzji nakazujących wycofanie z obrotu środka spożywczego wprowadzanego do obrotu po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości, 6 decyzji nakazujących unieruchomienie części i albo całości zakładu i oraz 181 decyzji warunkowo zatwierdzających zakład,
- nałożono 184 mandatów karnych, na łączną kwotę 36950 zł,
- skierowano 25 wniosków o ukaranie podmiotów odpowiedzialnych za nieprzestrzeganie przepisów prawa, o nałożenie kar pieniężnych przez Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Liczba obiektów znajdujących się w ewidencji na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego - porównanie roku 2023 i 2024 r.

OCENA STANU SANITARNO-TECHNICZNEGO W POSZCZEGÓLNYCH KATEGORIACH ZAKŁADÓW

Zakłady produkcji żywności

W roku 2024 na terenie miasta Rzeszowa oraz powiatu rzeszowskiego w ewidencji znajdowało się 809 zakładów produkcji żywności, m.in:

- 15 wytwórni lodów,
- 71 automatów do lodów,
- 49 piekarni,
- 62 ciastkarni,
- 21 zakładów garmażeryjnych,
- 2 browary i słodownie,
- 7 wytwórni suplementów diety,
- 1 wytwórnia środków spożywczych specjalnego przeznaczenie żywieniowego,
- 98 producentów żywności w warunkach domowych
- 483 innych wytwórni żywności, w tym 412 stanowią producenci pierwotni, rolniczy handel detaliczny oraz dostawcy bezpośredni.

Wśród największych z nadzorowanych zakładów wymienić należy:

- ICN Polfa Rzeszów S.A., Rzeszów, ul. Przemysłowa 2 – jest częścią międzynarodowego koncernu Bausch Health Companies Inc (dawniej Valeant Pharmaceuticals International, Inc), który pracuje na rzecz ochrony zdrowia ludzi na całym świecie.
- Sanofi, Rzeszów, ul. Lubelska 52 –to innowacyjna, globalna firma biofarmaceutyczna, której portfolio obejmuje: leki innowacyjne, leki dojrzałe, szczepionki, leki bez recepty i suplementy diety.

Oba zakłady wyposażone są w nowoczesne urządzenia i linie technologiczne typowe dla produkcji tabletek czy kapsułek. Dzięki zastosowanym systemom jakości w przedmiotowych firmach zapewniona jest najwyższa jakość produktu na każdym etapie jego rozwoju, produkcji, magazynowania, dystrybucji i sprzedaży.

- Koral, Rzeszów, ul. Trembeckiego 9 – produkuje przeszło 400 różnego rodzaju lodów, włączając w to lody gałkowe dla sektora gastronomicznego. Flagowe produkty marki to: Lody Koktajlowe, Grand, Top Milker, Pando, Oskar, Świderek, Solo, Rożek, Iza, Kostka Śnieżna, Tartufo, Torty oraz Rolady Lodowe. PPL Koral we współpracy z MlekoPolem, MlekoWitą i Oshee produkuje również lody pod popularnymi markami: lody Łaciate, Wypasione oraz Oshee..

Rys. Lody Koral, wyprodukowane we współpracy firmą Oshee

- Makarony Polskie S.A., Rzeszów, ul. Podkarpacka 15 – firma rozpoczęła działalność w 1988 r. i obecnie jest jednym z największych producentów makaronów w Polsce. W ofercie firmy można znaleźć świderki, nitki, kolanka, spaghetti i inne. Oprócz tradycyjnych makaronów jajecznych produkowane są także makarony razowe, żytnie i orkiszowe. Produkty oferowane są pod markami Makarony Polskie i Abak oraz Sorenti.

Rys. Oferta zakładu Makarony Polskie - makarony Sorenti

- Nestle, Rzeszów, ul. gen. Maczka 1 - producent przetworów spożywczych przeznaczonych dla małych dzieci. Zakład Nestle w Rzeszowie jest jednym z siedmiu zakładów zlokalizowanych na terenie Polski, specjalizującym się w produkcji posiłków i soków dla najmłodszych konsumentów pod markami Gerber i Bobo-Frut.

Rys. Marki Bobo-Frut® i Gerber®

W ubiegłym roku skontrolowano 186 zakładów produkcyjnych, co stanowi 23% w stosunku do wykazanych w ewidencji.

Ocena stanu sanitarnego podczas przeprowadzania kontroli w zakładach produkcyjnych obejmuje: stan techniczny, zaopatrzenie zakładu w wodę, higienę osobistą pracowników i orzeczenia lekarskie do celów sanitarno-epidemiologicznych, higienę produkcji, w tym jakość surowców, sposoby postępowania w celu zapewnienia skutecznej ochrony zakładu przed szkodnikami, segregację żywności i ciągłość łańcucha chłodniczego, magazynowanie i dystrybucję. Ponadto sprawdzane jest także znakowanie środków spożywczych oraz całość dokumentacji dotyczącej zakładu.

W 2024 r. najczęściej stwierdzanymi niezgodnościami w przedmiotowej grupie obiektów był niewłaściwy stan sanitarny i techniczny pomieszczeń, urządzeń i wyposażenia oraz brak dostosowanych procedur systemu HACCP w przypadku nowych zakładów produkcyjnych. W związku z powyższym wydano 51 decyzji administracyjnych, a w związku z uchybieniami sanitarnymi nałożono 15 mandatów na kwotę 3700 zł. Skierowano także 4 wnioski o ukaranie do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Zakłady obrotu żywnością

W tej kategorii zakładów znajdowało się 2016 obiektów, m.in.:

- 934 sklepów spożywczych, w tym 60 super- i hipermarketów,
- 46 kiosków spożywczych,
- 232 magazynów hurtowych,
- 99 obiektów ruchomych i tymczasowych,
- 258 środków transportu,
- 447 innych obiektów obrotu żywnością.

W ubiegłym roku skontrolowano 990 obiektów, co stanowi 49 % w stosunku do wszystkich zakładów obrotu żywnością znajdujących się w rejestrze.

Najczęściej powtarzające się uchybienia, które były stwierdzane w trakcie kontroli to:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach,
- nieprzestrzeganie łańcucha chłodniczego przy obrocie środkami spożywczymi łatwo ulegającymi zepsuciu,
- brak środków myjących i dezynfekcyjnych,
- brak prawidłowej segregacji żywności w urządzeniach chłodniczych,
- stwierdzenie w obrocie środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości, a także niewłaściwej jakości,
- nieprawidłowa sprzedaż i ekspozycja - żywność narażona na zanieczyszczenie (brak osłon zabezpieczających),
- nieudokumentowana (brak zapisów) lub nieskuteczna kontrola wewnętrzna,
- brak lub nieaktualne badania do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu.

Za stwierdzone uchybienia sanitarne w 91 przypadkach ukarano grzywną w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 17200 zł. Ponadto wydano 153 decyzji administracyjnych w celu wyegzekwowania poprawy stanu technicznego i dokumentacji systemu HACCP.

W 2024 r. w tej grupie obiektów skierowano 13 wniosków o ukaranie do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Zakłady żywienia zbiorowego otwartego

Na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego na koniec 2024 r. w ewidencji znajdowało się 952 zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego. Wśród tych zakładów zostało

skontrolowane 686 lokali. W ubiegłym roku w tej grupie obiektów zatwierdzono 71 nowych zakładów.

W trakcie kontroli ww. obiektów szczególną uwagę zwracano na:

- stan sanitarno-techniczny i porządkowy (otoczenia zakładu, pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i socjalnych, maszyn, urządzeń, środków transportu),
- pochodzenie środków spożywczych
- warunki przechowywania (surowców, półproduktów, innych składników żywności),
- prawidłowość i skuteczność przeprowadzanych procesów mycia i dezynfekcji maszyn, urządzeń, sprzętu,
- warunki magazynowania i ekspedycji produktów gotowych,
- stan higieny i zdrowotności pracowników biorących udział w procesie produkcji lub obrocie żywnością,
- etykiety i sposoby znakowania,
- prowadzenie dokumentacji i zapisów dotyczących stosowania systemów kontroli wewnętrznej, w tym systemu HACCP oraz realizacji zasad GHP,
- sposób postępowania z odpadami pochodzenia zwierzęcego kategorii 3.

W trakcie czynności kontrolnych przeprowadzonych w tej grupie obiektów najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były:

- nieprawidłowy stan sanitarny i techniczny pomieszczeń zakładów,
- zniszczony i brudny sprzęt pozostający w kontakcie z żywnością,
- niewłaściwe zabezpieczenie zakładu przeciw owadom,
- artykuły spożywcze niewłaściwej jakości zdrowotnej
- brak zapisów w ramach obowiązujących systemów GMP i HACCP,
- brak aktualnych badań do celów sanitarno-epidemiologicznych
- niedostosowanie zakresu produkcji do możliwości technicznych w zakładzie.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych podejmowano działania – zgodnie z kompetencjami, tj. wydano 128 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu technicznego (oraz warunkowo zatwierdzających zakład), nałożono 73 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 15350 zł.

Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

W tej kategorii zakładów w ubiegłym roku znajdowało się 556 obiektów, m.in.:

- stołówki pracownicze,
- bufety przy zakładach pracy,
- bloki żywienia w szpitalach, w tym w systemie cateringowym,
- kuchnie niemowlęce,
- bloki żywienia w domach opieki społecznej,
- bloki żywienia w żłobkach,
- stołówki w szkołach i przedszkolach, w tym żywienie w systemie cateringowym,

- zakłady usług cateringowych.

Ocena stanu sanitarnego podczas kontroli w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego obejmuje obszary tożsame z zakładami żywienia zbiorowego otwartego.

Oddział Higieny Żywności i Żywienia w ubiegłym roku obejmował nadzorem 24 bloki żywienia w szpitalach, w tym 13 korzystało z usług firm cateringowych. W tych obiektach przeprowadzono 10 kontroli. W ubiegłym roku nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym ze skontrolowanych obiektów. W 2024 r. pobrano do badań laboratoryjnych dwie próbki posiłku na wartość odżywczą i kaloryczność. Ponadto dokonano oceny jadłospisu w 5 podmiotach, w 3 obiektach jadłospis był prawidłowy, a 2 na poziomie zadowalającym.

Odnosnie oceny jadłospisu dekadowego objętego kontrolą przyjęto następujące zagadnienie wymagające oceny:

- liczbę posiłków, przerwy między posiłkami w ciągu dnia oraz przerwę nocną,
- udział ilościowy napojów, białka pełnowartościowego, mleka i jego przetworów, warzyw i/lub owoców, produktów zbożowych z pełnego przemiału, tłuszczów roślinnych bogatych w kwasy jedno i wielonienasycone w posiłkach,
- zróżnicowanie kolorystyczne i smakowe potraw,
- zróżnicowanie konsystencji i strawności poszczególnych posiłków,
- częstotliwość wystąpienia w jadłospisie dekadowym suchych nasion roślin strączkowych, ryb i ich przetworów,
- różnorodność gatunków mięs oraz produktów węglowodanowych w dekadzie,
- zróżnicowanie technik przygotowywania potraw,
- częstotliwość występowania potraw smażonych w dekadzie.

W wyniku przeprowadzenia oceny jakościowej jadłospisu dekadowego, wykonanej przy pomocy arkusza punktowego, wyliczono średnie punktowe dla poszczególnych kategorii, a następnie zsumowano uzyskane punkty.

W 2024 roku pod nadzorem tut. Inspektora znajdowało się 349 stołówek w placówkach oświatowych, w tym 149 stołówek szkolnych, 179 w przedszkolach i 21 w internatach, domach dziecka i zakładach specjalnych. Zostało skontrolowane 215 obiektów. W trakcie powyższych kontroli stwierdzono w 4 stołówkach szkolnych uchybienia natury sanitarno-technicznej, a w 2 placówce jadłospis nie spełniał wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. W związku z powyższym zostały wydane 6 decyzji nakazujących usunięcie nieprawidłowości. Ponadto zostało przekazane 2 wnioski o ukaranie do PPWIS. Dodatkowo w ramach oceny żywienia w jednostkach systemu oświaty w 2024 r. zostało pobrane do badań laboratoryjnych 4 posiłki obiadowe na wartość odżywczą i kaloryczną - nie stwierdzono uwag.

Tab. Wyniki kontroli w nadzorowanych jednostkach systemu oświaty za 2024 r.

Typ obiektów	Liczba obiektów		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba obiektów, w których stwierdzono niezgodności		Liczba wydanych decyzji administracyjnych	Liczba mandatów/na kwotę	Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia
	Nadzorowanych	Skontrolowanych	Ogółem	w tym: w zakresie rozp. MZ	Ogółem	w tym: w zakresie rozp. MZ	W celu poprawy stanu sanitarnego		
Sklepiki szkolne	35	35	35	35	3	3	0	-	Ponadto wydano 3 dec. nakazujące usunięcie z obrotu produktów niezgodnych z rozp. MZ z 26.07.2016r.
Stołówki szkolne	149	142	155	155	4	2	2	-	Ponadto wydano 2 dec. poprawę jadłospisu zgodnie z rozp. MZ z 26.07.2016r.
Stołówki w przedszkolach	179	55	58	58	2	0	2	-	-
Stołówki w bursach i internatach	11	11	11	11	0	0	0	-	-
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	6	3	3	3	0	0	0	-	-

W sumie w ubiegłym roku skontrolowano 332 zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego, co stanowi 59,7 % w stosunku do wykazanych w ewidencji. W 2024 roku wydano 12 decyzji administracyjnych, mających na celu wyegzekwowanie poprawy stanu technicznego w zakładach, nałożono 5 mandatów karnych na kwotę 700 zł w związku z niewłaściwym stanem sanitarny oraz przekazano 6 wniosków o ukaranie do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Tab. Dane dotyczące działalności kontrolnej za 2024 r.

Grupa obiektów	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba decyzji	Mandaty liczba/kwota	Wnioski o ukaranie do PPWIS	Liczba pobranych próbek	Liczba kwestionowanych próbek
Zakłady produkcji żywności	186	51	15/3700	4	114	18

Zakłady obrotu żywnością	990	153	91/17200	13	325	14
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	686	128	73/15350	2	0	0
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	332	12	5/700	6	0	0

NADZÓR NAD WYTWÓRNIAMI I ZAKŁADAMI WPROWADZAJĄCYMI DO OBROTU MATERIAŁY I WYROBY PRZEZNACZONE DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

W Rzeszowie i w powiecie rzeszowskim znajduje się 13 zakładów wytwarzających materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Zakłady te prowadzą działalność w zakresie:

- produkcji opakowań do żywności typu woreczki foliowe, opakowania z papieru i tektury,
- wykrawania i konfekcjonowania chusteczek gastronomicznych, papieru śniadaniowego i opakowaniowego,
- produkcji obudów do maszynek do mięsa oraz szatkownic,
- produkcji zespołów mielących w maszynkach do mięsa oraz produkcji części do krajalnic,
- produkcji wyrobów metalowych do kontaktu z żywnością,
- produkcji elektronicznego sprzętu gospodarstwa domowego.

W 2024 r. skontrolowano jeden z ww. zakładów. W zakładach wytwarzających materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych. Próbki były pobrane w zakładach obrotu żywnością, w których wprowadzane są do sprzedaży również materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością.

Tab. Zakres badań próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w 2024

ZAKRES BADAŃ PRÓBEK MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ W 2024 R.				
Lp.	Nazwa próbki	Kierunek badań	Wynik badania	Uwagi

1	Przybory kuchenne z poliamidu – nylonu (2 próbki)	Migracja specyficzna	Nie kwestionowane	-
2	Wyroby ceramiczne	Migracja specyficzna	Nie kwestionowane	-
3	Szklanki	Migracja specyficzna, znakowanie	Nie kwestionowane	-
4	Wyroby z melaminy (2 próbki)	Migracja specyficzna	Nie kwestionowane	-
5	Wyroby z poliwęglanu	Migracja specyficzna	Nie kwestionowane	-

NADZÓR NAD ZAKŁADAMI PRODUKCJI, KONFEKCJONOWANIA I OBROTU KOSMETYKAMI

W tej kategorii w ewidencji w 2024 r. ujęto 98 obiektów, w tym:

- 13 zakładów produkujących i konfekcjonujących produkty kosmetyczne,
- 85 obiektów obrotu.

W 2024 roku przeprowadzono 17 kontroli u wytwórców produktów kosmetycznych, natomiast dwie kontrole obejmowały wdrożenie zasad Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP), czego podstawę stanowiła *Europejska Norma EN ISO 22716:2009*.

W ramach tychże kontroli sprawdzono m.in. przestrzeganie ogólnych wytycznych związanych ze środowiskiem wytwarzania w zakresie produkcji, kontroli, magazynowania i wysyłki produktów kosmetycznych, a także strukturę organizacyjną kontrolowanych przedsiębiorstw, kwalifikacje personelu, rodzaje i rozkład stref i pomieszczeń w zakładzie, wyposażenie i urządzenia wykorzystywane w procesie produkcyjnym, posiadanie odpowiednich badań jakości wody procesowej, aspekty związane z surowcami i materiałami opakowaniowymi, operacjami wytwarzania, konfekcjonowania i magazynowania kosmetyków oraz kontrolą jakości wyrobów gotowych. Sprawdzono także jak w kontrolowanych zakładach wygląda proces postępowania z produktem poza specyfikacją, postępowanie w przypadku reklamacji oraz wycofania produktu z rynku, postępowanie z odpadami, czy przeprowadzane są wewnętrzne audyty oraz czy zakłady te posiadają wymaganą przepisami dokumentację.

W bieżącym nadzorze przeprowadzano również kontrole dokumentacji osób odpowiedzialnych wprowadzających produkty kosmetyczne do obrotu ze szczególnym uwzględnieniem producentów i importerów produktów chroniących przed promieniowaniem UVB. Wydano również decyzje wstrzymującą działalność jednego z zakładów w zakresie konfekcjonowania produktów kosmetycznych.

W 2024 r. nałożono 7 kar administracyjne na łączną kwotę 36 000 zł za wprowadzanie do obrotu produktów kosmetycznych bez spełnienia wymogów *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 dotyczącego produktów kosmetycznych*. Kary pieniężne dotyczyły m.in.:

- braku spełnienia wymogów dotyczących dokumentacji produktu w zakresie dowodów deklarowanego działania, skutkiem czego zastosowane oświadczenia przypisywały produktom kosmetycznym funkcję, których w rzeczywistości nie posiadały,
- wytwarzanie (konfekcjonowanie) produktów kosmetycznych bez złożenia wniosku o wpis do wykazu zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne,
- braku zgłoszenia produktów do bazy Cosmetic Product Notification Portal przed ich wprowadzeniem do obrotu,
- braku odpowiednich raportów bezpieczeństwa opracowanych dla wprowadzanych na rynek produktów kosmetycznych,
- nieprawidłowego oznakowania produktów kosmetycznych,
- przypisywania produktom kosmetycznym funkcji leczniczych,
- niewłaściwej prezentacji produktów kosmetycznych na stronie internetowej.

NADZÓR NAD SUPLEMENTAMI DIETY

W rejestrze zakładów prowadzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie figuruje 7 wytwórni oraz 24 hurtownie suplementów diety Zakłady te mają w pełni wdrożone procedury oparte na zasadach systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP) w tym dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP). Zostało skontrolowane 7 wytwórni suplementów diety. Ponadto w obiektach obrotu suplementami diety przeprowadzono 9 kontroli, w tym 3 w związku z interwencjami.

W 2024 r. w ramach sprawowanego nadzoru podejmowano czynności w zakresie oceny zgodności znakowania suplementów diety z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego, w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości prowadzono postępowanie administracyjne mające na celu usunięcie niezgodność.

Tab. Liczba zbadanych próbek suplementów diety

ZAKRES BADAŃ PRÓBEK SUPLEMENTÓW DIETY W 2024 R.				
Lp.	Nazwa próbki	Kierunek badań	Wynik badania	Podjęte działania
1	Sport ananas guarana Skoczylas	zawartość kofeiny organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
2	Whey Isolate Protein smak wanilia	zawartość białka organoleptyka znakowanie	Kwestionowane znakowanie	Kontrola w zakładzie produkcyjnym – postępowanie w toku
3	Isolate Super Pure	zawartość białka organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
4	suplement diety Blaackweiler shared shot - napój energetyzujący	zawartość kofeiny organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-

5	Suplement diety w płynie o smaku fruit and mint R-Weiler Focus Shot	zawartość kofeiny organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
6	Suplement diety. Napój energetyzujący. Olimp Sport Nutrition R-Weiler Focus Drink Zero	zawartość kofeiny organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
7	4Flex	Zawartość witaminy C organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
8	Suplement diety Wapń	Żywność wzbogacona (wapń) organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
9	Suplement diety Magnez	Żywność wzbogacona (magnez) organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
10	Suplement diety Witamina C	Żywność wzbogacona (wit. C) organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
11	Suplement diety Zdrovit Magnez +wit. B6	Żywność wzbogacona (magnez, wit. B6) organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
12	Caffeine 400 mg Per Day (2 numery partii	zawartość kofeiny organoleptyka znakowanie	Nie kwestionowane	-
13	Witamina C 1000 g Osavi Vital	metale organoleptyka zanieczyszczenia biologiczne zanieczyszczenia fizyczne	Nie kwestionowane	-
14	Suplement diety Gold Omega 3	Witaminy i kwasy tłuszczowe omega 3, 6, 9	Nie kwestionowane	-
15	Suplement diety Omega-Vitum 3-6-9	Witaminy i kwasy tłuszczowe omega 3, 6, 9	Nie kwestionowane	-

NADZÓR NAD IMPORTOWANYMI I EKSPORTOWANYMI ŚRODKAMI SPOŻYWCZYMI I MATERIAŁAMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

W 2024 r. przeprowadzono 166 kontroli sanitarnych, w trakcie których oceniono 448 partii produktów środków spożywczych. W czasie kontroli dokonano przeglądu i oceny dokumentacji przewozowej (w tym dotyczącej jakości zdrowotnej sprowadzanych artykułów), oględzin importowanych partii towarów oraz warunków transportu, oględzin środków transportu.

Wydano 165 świadectw o braku zastrzeżeń do jakości zdrowotnej oraz 1 niespełniające wymagań. Świadectwa wydawano na podstawie przedłożonej dokumentacji dotyczącej jakości zdrowotnej (certyfikatów zdrowia władz sanitarnych z kraju producenta, wyników badań laboratoriów PIS, świadectw i wyników analiz producentów, oględzin partii towarów, oceny warunków transportu) oraz wyników badań laboratoryjnych pobranych próbek.

W ramach kontroli granicznej do badań pobrano 38 próbek żywności, z tego zostało zakwestionowane 2 próbki:

- Czurczchela Rkatisteli - stwierdzono obecność pleśni na orzechach – wydano decyzję nakazującą utylizację oraz zakazującą wprowadzania do obrotu na terenie UE;
- popcorn w karmelu z mleczną czekoladą - uwagi do znakowania produktu – znakowanie poprawiono na etapie kontroli granicznej.

OCENA JAKOŚCI ZDROWOTNEJ ŻYWNOŚCI NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ PRÓBEK ŻYWNOŚCI POBRANEJ W RAMACH URZĘDOWEJ KONTROLI ŻYWNOŚCI I MONITORINGU

Nadzór nad bezpieczeństwem żywności sprawowany jest poprzez pobór próbek artykułów spożywczych do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i/lub monitoringu.

Pobieranie próbek żywności jest to proces mający przede wszystkim na celu sprawdzenie, czy:

- żywność jest bezpieczna i nie zawiera szkodliwych zanieczyszczeń,
- zawiera wyłącznie dozwolone dodatki w akceptowalnych ilościach,
- zawiera właściwe ilości kluczowych składników, a deklaracje producenta na etykiecie produktu są poprawne,
- można poznać poziom obecnych w środkach spożywczych składników odżywczych.

Próbki pobierane są zgodnie z ustalonym i zatwierdzonym planem pobierania próbek dla Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie. Z realizacji tegoż planu sporządzane są półroczne i roczne sprawozdania, przekazywane Podkarpackiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu. Sprawozdanie obejmuje wszystkie próbki pobrane w danym okresie tj. pobrane zgodnie z planem, pobrane w związku z interwencjami, zlecone do pobrania w ramach dodatkowych przedsięwzięć czy pobrane na etapie kontroli granicznej, z uwzględnieniem próbek zakwestionowanych i działaniami podjętymi w związku z otrzymaniem sprawozdań z kwestionowanymi wynikami badań laboratoryjnych.

W przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej zbadanej żywności Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie wszczyna postępowanie administracyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami i procedurami. Najczęściej zostaje przygotowane powiadomienie RASFF, rozpoczynające procedurę wycofania z obrotu produktu niewłaściwej jakości.

Tab. Próby kwestionowane w 2024 r.

PRÓBY KWESTIONOWANE W 2024 R.					
Rodzaj próbki	Miejsce poboru	Kierunek badań	Wynik badania	Postępowanie z próbką	Powiadomienie RASFF (tak/nie)
Mięso mielone 100% z fileta z piersi	Sklep Lidl Rzeszów, ul. Podkarpacka 6	mikrobiologia	Obecność pałeczek Salmonella spp. w 25 g	Przesłano pismo do PLW w Kutnie	tak
Mięso brojlerów kurzych – filet z piersi z kurczaka	Sklep Biedronka Rzeszów, ul. Hetmańska 56	antybiotykoodporność	Escherichia coli – szczepy odporne na cefalosporyny wykryte w 25 g	Przesłano pismo do PLW w Opolu	nie
Frytki karbowane	Sklep Biedronka Rzeszów, ul. Lubelska 65	organoleptyka	Lekko gorzki posmak w pojedynczych sztukach	Przesłano pismo do PPIS w Tarnowie	tak
Churczchela Rkatisteli	Magazyn NIETEN Zacernie 190	organoleptyka zanieczyszczenia biologiczne zanieczyszczenia fizyczne	Obecność pleśni na orzechach	Wydano decyzję nakazującą utylizację oraz zakazującą wprowadzania do obrotu na terenie UE	nie
Suplement diety Whey Isolate Protein smak wanilia	Zakład GREAT ONE Hermanowa 900	zawartość białka organoleptyka znakowanie	Nieprawidłowe znakowanie	Kontrola w zakładzie produkcyjny – postępowanie w toku	nie
Czekolada ciemna couverture	Pijalnia Czekolady Rzeszów Kopisto 1	WWA organoleptyka zanieczyszczenia biologiczne zanieczyszczenia fizyczne znakowanie	Nieprawidłowe znakowanie	Przesłano pismo do PPIS w Gliwicach	nie
Lody z automatu	Zakład Lodowa Pokusa Dynów, ul. Rynek 6	mikrobiologia organoleptyka zanieczyszczenia biologiczne zanieczyszczenia fizyczne	Przekroczona liczba Enterobacteriaceae w 1 g	Wstrzymano działalność zakładu	nie
Woda źródłana niegazowana ALFRED	Zakład produkcyjny Chmielnik Zdrój S.A., Chmielnik 146	mikrobiologia organoleptyka zanieczyszczenia biologiczne zanieczyszczenia fizyczne	Obecność bakterii grupy coli oraz Pseudomonas auruginosa	Wstrzymano działalność zakładu	tak

		znakowanie			
Lody z automatu	Przyczepa gastronomiczna Nice Ice, Rzeszów, ul. Strażacka 40	organoleptyka mikrobiologia zanieczyszczenia biologiczne zanieczyszczenia fizyczne	Przekroczona liczba Enterobacteriaceae w 1 g	Wstrzymano działalność zakładu	nie
Woda źródłana Saquaro	Interwencja – dostarczona do biura PSSE w Rzeszowie	organoleptyka	Nieakceptowalny zapach i smak	Przesłano pismo do PPIS w Nowym Sączu	nie
Tatar wołowy	Sklep Lidl Rzeszów Podkarpacka 6	mikrobiologia organoleptyka zanieczyszczenia biologiczne zanieczyszczenia fizyczne znakowanie	Wykryto Escherichia coli stx1 i stx2 pozytywne: wykryto STEC	Przesłano pismo do PLW w Sokołowie Podlaskim	tak
kawa rozpuszczalna w kapsułkach	Sklep Biedronka Rzeszów Piłsudskiego 34	furan i jego pochodne	Przekroczona zawartość 2-metylofuranu	Przesłano pismo do PPIS w Rybniku	Odrzucone / opinia PZH
Jarmuż	Hurtownia MAKRO Rzeszów Armii Krajowej 92	pozostałości pestycydów	Przekroczona zawartość pozostałości pestycydów: Acetamiprid, Lambda-cyhalothrin (includes gamma-cyhalothrin)(sum of R, S and S, R isomers)	Przesłano pismo do PPIS w Płońsku	tak
Woda źródłana niegazowana ALFRED	Zakład produkcyjny Chmielnik Zdrój S.A., Chmielnik 146	mikrobiologia	Pseudomonas auruginosa	Wstrzymano działalność zakładu	tak
Woda źródłana niegazowana ALFRED pobrane z kručca (2 partie)	Zakład produkcyjny Chmielnik Zdrój S.A., Chmielnik 146	mikrobiologia	Obecność bakterii grupy coli, ogólną liczbę mikroorganizmów oraz Pseudomonas auruginosa	Wstrzymano działalność zakładu	tak
Popcorn w karmelu z mleczną czekoladą	Agencja Celna GOMAR Rzeszów	GMO znakowanie	Nieprawidłowe znakowanie	Znakowanie poprawione na etapie	nie

	Przemysłowa 14			kontroli granicznej	
Słonecznik czarny ziarno	Zakład RxONE Krasne 24B	pozostałości pestycydów organoleptyka zanieczyszczenia biologiczne zanieczyszczenia fizyczne znakowanie	Przekroczony poziom pozostałości pestycydu: chloropiryfos	Przesłano pismo do PPIS w Gorlicach oraz do PPIS w Tarnowie	tak

Próbki żywności pobierane są do badań zarówno w zakładach obrotu żywnością, jak i w zakładach produkujących środki spożywcze, będących pod nadzorem PPIS w Rzeszowie. Do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli pobierane są również próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków.

W 2024 r. pobrano do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności oraz monitoringu 439 próbek żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W pierwszym kwartale było to 50 próbek, w drugim – 140 próbek, w trzecim – 93 próbki oraz w czwartym 156 próbek.

W ramach Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2024 rok zostało zaplanowane do poboru 235 próbek. Plan poboru próbek została zrealizowany. Jednakże ze względu na brak dostępności w obrocie produktów spełniających kryteria poboru, nie pobrano do badań laboratoryjnych produktów żywnościowych z następujących grup:

- 2 próbek oleju/tłuszczu palmowego o czerwonym zabarwieniu z krajów trzecich, ze szczególnym uwzględnieniem oleju palmowego pochodzącego z Ghany (barwniki z grupy Sudanów), zmiennie pobrano 2 próbki przypraw;
- 1 próbki nasion rzepaku – tylko z importu (GMO);
- 1 próbki soi i 1 próbki ziaren pszenicy/żyta/owsa (pozostałości pestycydów);
- 1 próbki ziarna owsa lub ziarna żyta (konsumpcyjnego) – (mykotoksyny).

Najczęściej wykonywane badania żywności w 2024 r. dotyczą oceny zanieczyszczeń mikrobiologicznych – 214 próbek, pozostałości pestycydów – 54 próbki oraz obecności metali ciężkich – 29 próbek. Ponadto wszystkie próbki badane w laboratoriach na terenie województwa podkarpackiego badane są w kierunku oceny organoleptycznej, zanieczyszczeń fizycznych, biologicznych i znakowania.

DZIAŁANIA PODEJMOWANE W ZWIĄZKU Z INTERWENCJAMI KONSUMENTÓW

W roku sprawozdawczym w Oddziale Higieny Żywności i Żywnienia: przeprowadzono 2823 kontroli sanitarnych, w tym 432 kontroli interwencyjnych:

- zatwierdzono 247 nowych zakładów,
- wydano 344 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego obiektów, nakazujących wycofanie z obrotu środka spożywczego

wprowadzanego do obrotu po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości, nakazujących unieruchomienie części i albo całości zakładu oraz warunkowo zatwierdzających zakład,

- nałożono 184 mandaty karne, na łączną kwotę 36950 zł,
- skierowano 25 wniosków o ukaranie podmiotów odpowiedzialnych za nieprzestrzeganie przepisów prawa, o nałożenie kar pieniężnych przez Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Najczęściej powtarzające się uchybienia, które były stwierdzane w trakcie kontroli to:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach,
- zniszczone ściany, sufity, stolarka drzwiowa,
- nieprzestrzeganie łańcucha chłodniczego przy obrocie środkami spożywczymi łatwo ulegającymi zepsuciu, brak prawidłowej segregacji żywności w urządzeniach chłodniczych,
- zniszczony i brudny sprzęt pozostający w kontakcie z żywnością
- stwierdzenie w obrocie środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości, a także niewłaściwej jakości,
- nieprawidłowa sprzedaż i ekspozycja - żywność narażona na zanieczyszczenie (brak osłon zabezpieczających),
- nieudokumentowana (brak zapisów) lub nieskuteczna kontrola wewnętrzna
- brak dostosowanych procedur systemu HACCP do zakresu planowanego rozpoczęcia działalności w zakładzie.

Informacje odnośnie interwencji zawiera tabela poniżej.

Tab. Informacje dotyczące interwencji

INFORMACJE DOTYCZĄCE INTEREWNCJI W 2024 R.				
Ilość interwencji zgodnie z rejestrem:		432		
Ilość potwierdzonych interwencji:		21		
Informacje dotyczące potwierdzonych interwencji				
Rodzaj zakładów/obiektów	Stwierdzone nieprawidłowości	Decyzje	Mandat (tak/nie/liczba)	Pobieranie próbek (rodzaj, kierunek badań, wynik *kwestionowane (K), nie kwestionowane (NK))
Wytwornie lodów	-	-	-	-
Automaty do lodów	Kwestionowany wynik badania lodów	1 dec. wstrzymanie działalności 1 dec. opłatowa	Tak- 1	1) lody/ocena <u>mikrobiologiczna</u> , ocena <u>organoleptyczna</u> , <u>zanieczyszczenia biologiczne</u> , <u>zanieczyszczenia fizyczne</u> /K

Piekarnie	- zniszczone ściany, parapety - brak czystości	1 dec. techniczna	TAK - 1	-
Ciastkarnie	-	-	-	1) pączki z różą/ ocena mikrobiologiczna/NK
Wytwórnice wód mineralnych	Dwukrotnie kwestionowany wynik badania wody	2 dec. wstrzymanie działalności 2 dec. opłatowe	Tak - 2	1) woda źródłana/ocena <u>mikrobiologiczna/K</u> 2) woda źródłana-ocena <u>mikrobiologiczna, ocena organoleptyczna/K</u> 3) woda źródłana/ocena mikrobiologiczna/NK 4) woda źródłana/ocena mikrobiologiczna/NK
Zakłady garmazeryjne	-	-	-	-
Wytwórnice makaronów	-	-	-	-
Wytwórnice suplementów diety	-	-	-	-
Inne wytwórnice żywności				1) orzechy nerkowca/ocena organoleptyczna, zanieczyszczenia fizyczne/NK
Sklepy	- wykrycie Salmonelli w 3 z 5 próbek - brak higieny podczas sprzedaży - wprowadzanie do obrotu produktów niewłaściwej jakości i po upływie terminu przydatności do spożycia, - brak czystości, - zniszczone ściany - brak bieżących zapisów w ramach HACCP - obecność ptaków w otoczeniu sklepu	6 dec. wycofania z obrotu 6 dec. opłatowych 1 dec. techniczna	Tak - 8	1) masa makowa/alkaloidy opium/NK 2) mięso mielone-filet z <u>kurczaka/ocena mikrobiologiczna/K</u> 3) ostrobok peruwiański/ ocena organoleptyczna, zanieczyszczenia biologiczne/NK 4) wino białe wytrawne/ocena organoleptyczna, zawartość siarki/NK 5) flaki wołowe/ocena organoleptyczna/NK 6) frytki karbowane/ocena <u>organoleptyczna/K</u> 7) wódka/ocena organoleptyczna, zawartość alkoholu/NK 8) delikacje szampańskie/ocena organoleptyczna/NK

				9) woda mineralna/ocena mikrobiologiczna, ocena organoleptyczna, zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne/NK 10) woda źródlana/ocena organoleptyczna/NK 11) mięso mielone/ocena mikrobiologiczna/NK 12) woda źródlana/ocena organoleptyczna/NK 13) kiełbasa głogowska/ocena organoleptyczna/NK 14) kabanosy wieprzowe/ocena organoleptyczna/NK
Apteki	-	-	-	-
Magazyny hurtowe	-	-	-	1) cukier brązowy/ocena organoleptyczna, zanieczyszczenia fizyczne, zanieczyszczenia biologiczne/NK 2) makaron penne/ocena organoleptyczna, zamieszczenia biologiczne, zanieczyszczenia fizyczne/NK
Obiekty ruchome i tymczasowe	-	-	-	-
Inne obiekty obrotu żywnością	-	-	-	-
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	- brak czystości - brudny sprzęt i urządzenia - nieprawidłowe warunki przechowywania - wyroby używane w zakładzie nie przeznaczone do kontaktu z żywnością - zniszczone blaty robocze	2 dec. techniczne	Tak - 2	1) sernik OREO/ocena mikrobiologiczna/NK 2) mięso wołowe, kebab/ocena mikrobiologiczna, ocena organoleptyczna, zanieczyszczenia biologiczne, zanieczyszczenia fizyczne/NK 3) zestaw kebab z frytkami./ocena organoleptyczna, zanieczyszczenia biologiczne/NK 4) kebab/ocena organoleptyczna, ocena mikrobiologiczna, zanieczyszczenia biologiczne,

				zanieczyszczenia fizyczne/NK 5) posiłki, wymazy/ocena mikrobiologiczna/NK
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	-	-	-	-
Zakłady usług cateringowych	-	-	-	-
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	-	-	-	-

WSPÓŁPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI KONTROLUJĄCYMI

W roku 2024 Oddział Higieny Żywności i Żywnienia uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności współpracowała na mocy stosownych porozumień z:

- Inspekcją Weterynaryjną,
- Inspekcją Farmaceutyczną,
- Państwową Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych,
- Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

W ramach współpracy między Inspekcją Sanitarną z Inspekcją Weterynaryjną w 2024 r.:

- uzgodniono listę zakładów nadzorowanych zarówno przez Państwową Inspekcję Sanitarną, jak i Inspekcję Weterynaryjną,
- systematycznie zgłaszano fakt pokąsania człowieka przez zwierzę Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w celu obserwacji zwierząt w kierunku wścieklizny (740 zgłoszeń),
- na bieżąco przekazywano wyniki badań laboratoryjnych zakwestionowanych środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz interwencje klientów, dot. nieprawidłowej jakości ww. środków spożywczych.

Tab. Realizacja postanowień Porozumienia zawartego pomiędzy PPIS w Rzeszowie i PLW w Rzeszowie

Nazwa zadania	Sposób realizacji
Czy w ramach właściwości miejscowej PPIS sprawuje nadzór nad zakładami podlegającymi wspólnemu nadzorowi IW i PIS	Tak ☒ Nie ☐
Czy PPIS dysponuje aktualną listą zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze wspólnie nadzorowanych przez IW i PIS (podać liczbę takich obiektów)	Tak ☒ Nie ☐ Nie dotyczy ☐ Liczba w nadzorze: 9 Data ostatniej aktualizacji 23.08.2024 r.

Czy przekazywano IW dane dotyczące zakładów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie pośrednictwa w sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego „na odległość” - sprzedaż wysyłkowa	Tak ☐ Nie ☒ Nie dotyczy ☐ Liczba przekazanych inf.	
Czy przekazywano IW dane dotyczące zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, które produkują lub wprowadzają na rynek pasze lub materiały paszowe dla zwierząt	Tak ☐ Nie ☒	
Czy informowano PLW o przypadkach nienadzorowanej sprzedaży bezpośredniej produktów pochodzenia zwierzęcego lub działalności w ramach rolniczego handlu detalicznego w zakresie żywności pochodzenia zwierzęcego lub żywności złożonej znajdującej się w rolniczym handlu detalicznym	Tak ☐ Nie ☒ ilość przekazanych inf. -	
Czy przeprowadzano wspólne kontrole kompleksowe w zakładach zatwierdzonych według rozporządzenia 852/2004 (WE) i rozporządzenia 853/2004 (WE)	Tak ☐ Nie ☒ Nie dotyczy ☐ Liczba przeprowadzonych wspólnych kontroli: 0	
Czy przeprowadzano kontrole interwencyjne wspólnie PIS i IW w obecności policji z wyłączeniem kontroli przeprowadzonych w ramach ASF	Tak ☒ Nie ☐ Liczba przeprowadzonych wszystkich wspólnych kontroli PIS i IW: 4 Liczba przeprowadzonych wszystkich wspólnych kontroli PIS, IW i policją: 0	
Czy przeprowadzano wspólne kontrole w ramach ASF wspólnie PIS i IW	Tak ☐ Nie ☒ Liczba przeprowadzonych wspólnych kontroli PIS i IW -	
Wymiana informacji w zakresie: dotyczy wszystkich działań także prowadzonych w ramach ASF	ilość informacji	
	przekazanych IW	otrzymanych od IW
• systemu RASFF	5	3
• wyników badań niezgodnych z kryteriami badań laboratoryjnych, dokumentów dotyczących naruszeń przepisów prawa żywnościowego	0	0
• podejrzenia wystąpienia fałszowania świadectw, atestów i innych dokumentów wydanych przez obie inspekcje	0	0
• podmiotów niewłaściwie zagospodarowujących uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego	0	0
• zwrotów produktów pochodzenia zwierzęcego od podmiotów zajmujących się handlem detalicznym do producentów tych produktów	0	0
• wykrycia zachorowań lub biologicznych, chemicznych, promieniotwórczych czynników mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi i zwierząt, oraz przekazywanie informacji w celu przeciwdziałania wprowadzeniu produktu do obrotu lub spowodowania jego niezwłocznego wycofania z obrotu	0	0
• przypadków chorób odzwierzęcych (zoonoz) i ogniskowych zatruc/zakażeń pokarmowych po spożyciu produktów pochodzenia zwierzęcego, stwarzających zagrożenie sanitarno-epidemiczne	0	0
• wystąpienia lub podejrzenia wystąpienia wśród ludzi lub zwierząt zoonoz wymienionych w załączniku do rozporządzenia Ministra Zdrowia	740	4

• w sytuacjach kryzysowych, przeprowadzanie wspólnych kontroli oraz udzielanie innej pomocy	0	0
• organizacji wspólnych szkoleń w zakresie kontroli systemów zapewnienia bezpieczeństwa produkcji środków spożywczych oraz zwalczania chorób zakaźnych i zakażeń - proszę uwzględnić ewentualne spotkania robocze, w których uczestniczyli przedstawiciele IW	1	0

W ramach współpracy z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa w roku 2024 r. przeprowadzono 1 wspólną kontrolę w zakładzie produkcji pierwotnej.

W 2024 r. nie przeprowadzono wspólnych kontroli z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, informacje o kontrolach, w których stwierdzono usterki wzajemnie naruszające przepisy objęte nadzorem przez obie Inspekcje ujęto w tabeli poniżej:

Tab. Realizacja współpracy organów PIS i IJHARS w roku 2024

Postępowanie		
W przypadku przyjęcia przy zbiegu kompetencji obu Inspekcji		
skargi (opis zdarzenia)	-	
informacji (opis zdarzenia)	-	
W przypadku stwierdzenia podczas kontroli wykonywanej przez WIJHARS uchybień i usterek wynikających z naruszenia przepisów objętych nadzorem PIS		
nazwa obiektu	rodzaj uchybień	postępowanie
Zielarnia Lawenda, Rzeszów, al. Rejtana 67	Znakowanie – brak podania ilości substancji wit. C, w przypadku umieszczenia na opakowaniu herbaty oświadczenia żywieniowego „Źródło Witaminy C”	Przekazano informacje do PPIS w Siemiatyczach, zgodnie z właściwością miejscową producenta herbaty
Lidl, Głogów Małopolski, ul. Rzeszowska 59	Zanieczyszczenie fizyczne (drzazga) w produkcie Lunch Boż z kurczakiem	Przeprowadzono kontrolę, brak produktu w obrocie. Przekazano informację do PPIS w Płońsku zgodnie z właściwością miejscową producenta sałatki
Sprzedaż owoców i warzyw Bożena Janosz Rzeszów, ul. Lubelska 46	Jakość handlowa miodów – brak informacji o dacie minimalnej trwałości	Nie prowadzono postępowania – pismo przekazane przez IJHARS do wiadomości o zakończonym postępowaniu
Punkt sprzedaży nr 57, Hala targowa, Rzeszów, ul. Targowa	Jakość handlowa miodów – brak informacji o dacie minimalnej trwałości	Nie prowadzono postępowania – pismo przekazane przez IJHARS do wiadomości o zakończonym postępowaniu
Sprzedaż bezpośrednia Jan Ożóg, Trzebuska 421	Jakość handlowa miodów – umieszczenie informacji o oświadczeniach żywieniowych	Nie prowadzono postępowania – pismo przekazane przez IJHARS do wiadomości o zakończonym postępowaniu
W przypadku stwierdzenia podczas kontroli wykonywanej przez PIS uchybień i usterek wynikających z naruszenia przepisów objętych nadzorem IJHARS		
nazwa obiektu	rodzaj uchybień	postępowanie
-	-	-

DZIAŁANIA PODEJMOWANE W ZWIĄZKU Z POWIADOMIENIAMI OTRZYMYWANymi W RAMACH FUNKCJONOWANIA SYSTEMU RASFF

RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) to europejski system szybkiego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i paszach obowiązujący we wszystkich krajach Unii, państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a także w krajach trzecich i organizacji międzynarodowych po podpisaniu umów o wzajemności i poufności. Struktura RASFF zbudowana jest na zasadzie sieci. Każdy kraj uczestniczący w systemie ma na swoim terenie krajowy punkt kontaktowy mający łączność z centralnym punktem. Każdy punkt ma własną skrzynkę poczty e-mail. Kraj uczestniczący w systemie jest zobowiązany do natychmiastowego wysłania informacji o zagrożeniu do centralnego punktu kontrolnego. Wysłane dane są weryfikowane przez Komisję RASFF, a następnie tworzony jest dokument posiadający: stronę główną zawierającą typ powiadomienia i potencjalnego zagrożenia, powiadomienie w oryginalnej wersji językowej wraz z tłumaczeniem na język angielski, dołączone, dokumenty (np.: certyfikaty, raporty z badań) i kod identyfikacyjny.

W ramach funkcjonowania europejskiego systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach – RASFF podejmowano natychmiastowe czynności wyjaśniające i kontrolne w celu wycofania z obrotu żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zagrażających zdrowiu i życiu ludzi.

W roku 2024 otrzymano w sumie 307 powiadomień w ramach systemu RASFF, w tym 36 powiadomień alarmowych, 61 informacyjnych, 185 do wiadomości, oraz 6 o niezgodności. Ponadto wpłynęło 3 powiadomienia RASFF z Inspekcji Weterynaryjnej. Zgłoszone powiadomienia RASFF ujęto w tabeli.

Tab. Zgłoszone powiadomienia RASFF w 2024 r.

Typ powiadomienia	Produkt objęty powiadomieniem	Rodzaj zagrożenia	Powiadomienie odrzucone / zaakceptowane
informacyjne w celu zwrócenia uwagi	Mięso wołowe	Wpływ na zdrowie ludzi	zaakceptowane
informacyjne w celu zwrócenia uwagi	Mięso wołowe	Wpływ na zdrowie ludzi	zaakceptowane
informacyjne w celu zwrócenia uwagi	Mięso mielone 100 % z fileta z piersi kurczaka	Potencjalne ryzyko dla zdrowia ludzi	zaakceptowane
o niezgodności	olej sojowy z UK	Brak ryzyka	zaakceptowane
o niezgodności	olej sojowy z UK	Brak ryzyka	zaakceptowane
o niezgodności	olej słonecznikowy nierafinowany z UK	Brak ryzyka	zaakceptowane
o niezgodności	olej słonecznikowy nierafinowany z UK	Brak ryzyka	zaakceptowane
o niezgodności	olej słonecznikowy nierafinowany z UK	Brak ryzyka	zaakceptowane

o niezgodności	olej słonecznikowy nierafinowany z UK	Brak ryzyka	zaakceptowane
o niezgodności	olej słonecznikowy nierafinowany z UK	Brak ryzyka	zaakceptowane
o niezgodności	Frytki karbowane MR POTATO	Brak ryzyka	zaakceptowane
informacyjne w celu zwrócenia uwagi	TATAR WOŁOWY	Wpływ na zdrowie ludzi	zaakceptowane
informacyjne w celu podjęcia działań	Kawa palona mielona d' Or ESPRESSO INTENSO	brak ryzyka	Odrzucone / opinia PZH
informacyjne w celu podjęcia działań	Woda źródłana niegazowana ALFRED	Wpływ na zdrowie ludzi	zaakceptowane
informacyjne w celu podjęcia działań	Woda źródłana gazowana ALFRED	Wpływ na zdrowie ludzi	zaakceptowane
informacyjne w celu podjęcia działań	Woda źródłana gazowana ALFRED	Wpływ na zdrowie ludzi	zaakceptowane
informacyjne w celu podjęcia działań	Woda źródłana niegazowana ALFRED	Wpływ na zdrowie ludzi	zaakceptowane
informacyjne w celu zwrócenia uwagi	Słoneczniki czarny ziarno	Potencjalne ryzyko dla zdrowia ludzi	zaakceptowane
informacyjne w celu zwrócenia uwagi	JARMUŻ	Potencjalne ryzyko dla zdrowia ludzi	zaakceptowane

DZIAŁANIA DODATKOWE PODEJMOWANE W RAMACH NADZORU NAD PRODUKCJĄ I OBROTEM ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

a) działania dotyczące wzmożonego nadzoru sanitarnego w okresie wycieczek letnich – tzw. „akcja lato”

Na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego zgodnie z rejestrem znajduje się 102 zakłady małej gastronomii, w tym 55 obiektów ruchomych i tymczasowych. W ewidencji znajduje się również 1 zakład żywienia zbiorowego typu zamkniętego obsługujący zorganizowany wypoczynek, który prowadzi żywienie we własnym zakresie.

W sezonie letnim wzmożono nadzór w zakładach żywnościowo-żywnościowych atrakcyjnych turystycznie, bądź znajdujących się na trasach turystycznych. W celu większej skuteczności kontroli czynności przeprowadzane były poza godzinami pracy urzędu lub w dni zwyczajowo wolne od pracy. Do tej pory Inspektora nie wpłynęła informacja o wycieczkach letnich organizowanych przez kierowników jednostek systemu oświaty - turnusy wypoczynkowe, obozy, półkolonie i kolonie zgłaszane były przez firmy zewnętrzne. Żywienie podczas takich turnusów zapewnione było przez zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego.

W 2024 r. przeprowadzono w sumie 12 kontroli sanitarnych w ww. grupie obiektów. W trakcie czynności kontrolnych szczególną uwagę zwracano na:

- stan sanitarno-techniczny i porządkowy (otoczenia zakładu, pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i socjalnych, maszyn, urządzeń, środków transportu),
- pochodzenie środków spożywczych oraz warunki ich przechowywania,

- prawidłowość przeprowadzanych procesów mycia i dezynfekcji maszyn, urządzeń, sprzętu,
- warunki magazynowania i ekspedycji produktów gotowych,
- stan higieny i zdrowotności pracowników biorących udział w procesie produkcji lub obrocie żywnością,
- prowadzenie dokumentacji i zapisów dotyczących stosowania systemów kontroli wewnętrznej, w tym systemu HACCP oraz realizacji zasad GHP,
- sposób postępowania z odpadami pochodzenia zwierzęcego kategorii 3.

W 4 obiektach stwierdzono następujące uchybienia:

- brak środków do dezynfekcji powierzchni,
- brak bieżących zapisów prowadzonych w ramach systemu HACCP,
- wprowadzanie do obrotu produktów po upływie dat minimalnej trwałości,
- zniszczone ściany w pomieszczeniach zakładu.

W związku z powyższym wydano jedną decyzję nakazującą usunięcie uchybień technicznych, 2 decyzje nakazujące wycofanie z obrotu produktów, których data minimalnej trwałości upłynęła oraz nałożono 4 grzywny w drodze mandatów karnych na łączną kwotę 700 zł.

Ponadto w ramach Akcji Lato pobrano próbki: lodów sorbetowych oraz lodów z automatu w kierunku: mikrobiologia, organoleptyka, zanieczyszczenia biologiczne, zanieczyszczenia fizyczne. Lody z automatu zostały zakwestionowane (przekroczona liczba Enterobacteriaceae w 1 g). W związku z tym wstrzymano działalność zakładu, w którym przedmiotowe lody zostały pobrane.

b) działania podejmowane w ramach sprzedaży grzybów świeżych i suszonych

Wzorem lat ubiegłych prowadzono wzmożone czynności nadzоровe i profilaktyczne w miejscach obrotu grzybami dzikorosnącymi lub ich przetworami. Działania podejmowane w ramach urzędowej kontroli żywności miały na celu przede wszystkim sprawdzenie, czy przestrzegane są wymagania Rozporządzenia dot. grzybów dopuszczonych do obrotu lub produkcji przetworów grzybowych, środków spożywczych zawierających grzyby oraz uprawnień klasyfikatora grzybów i grzyboznawcy. Ustalono, że osoby zarządzające targowiskami posiadają uprawnienia klasyfikatora grzybów świeżych i codziennie w godzinach porannych dokonują oceny grzybów oraz wystawiają stosowny atest.

W celu uniknięcia zatrucia grzybami w sezonie grzybowym w 2024 r. dyżury pełnili klasyfikatorzy, zatrudnieni w Inspekcji, którzy udzielali osobom zainteresowanym porad w zakresie przynależności gatunkowej grzybów świeżych, rosnących w warunkach naturalnych, zbieranych na potrzeby własne. W 2024 r. dokonano 19 konsultacji w PSSE w Rzeszowie, w trakcie których zostały ocenione gatunki: borowik szlachetny, borowik ceglastopory, pieczarka polna, podgrzyb brunatny, podgrzybek zajączek, koźlarz czerwony, maślak sitarz, czubajka kania, mleczaj wełnianka, maślak pstry, podgrzybek złotawy, pieprznik jadalny, lisówka pomarańczowa, maślak żółty, purchawka, maślanka wiązkowa, opieńka miodowa, żółciak siarkowy, mleczaj pomarańczowy.

W 2024 r. nie wpłynęła do PSSE w Rzeszowie żadna informacja odnośnie zatrucia grzybami.

W 2024 r. pracownicy PSSE w Rzeszowie brali czynny udział w wydarzeniach edukacyjno-szkoleniowych w zakresie szerzącym wiedzę na temat grzybów oraz zasad ich zbierania podczas wydarzeń:

- Piknik rodzinny dla Serca (Bulwary Rzeszowskie),
- Dni Osiedla Załęże przy RDK filia Załęże,
- Matysowski Piknik Dożynkowy przy RDK Matysówka,
- Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości wraz z Targami Podkarpacka Ekonomia Społeczna organizowanymi przez Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie,
- Dni Pola organizowane przez Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Moc Odkrywców- Rzeszowski Piknik Nauki i Techniki,
- Spotkanie ze studentami w Politechnice Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza (2 spotkania).

Wiedzę w zakresie grzybów oraz zasad ich zbierania rozpowszechniano również w środkach masowego przekazu: na stronie internetowej stacji (2 komunikaty) oraz mediach społecznościowych (facebook) – 17 postów.

c) akcja kontrolna dotycząca super i hipermarketów w okresie od 24.04.2024 r. do 31.12.2024 r.

W okresie od 24.04.2024 r. do 31.12.2024 r. zostało skontrolowanych 57 super i hipermarketów zlokalizowanych na terenie Rzeszowa i powiatu. W sumie w przedmiotowych obiektach przeprowadzono 111 kontroli sanitarnych. W trakcie powyższych kontroli stwierdzono następujące uchybienia:

- wprowadzanie do obrotu produktów po upływie terminu przydatności do spożycia/dacie minimalnej trwałości,
- niewłaściwe warunki przechowywania żywności,

- ogólny nieporządek na terenie sklepu i w magazynie,
- zły stan techniczny (podłoga, ściany, sufity, drzwi, zlewozmywak, urządzenia chłodnicze, brak osłon na pieczywo).

W związku z powyższym nałożono 14 mandatów karnych na łączną kwotę 3000 zł, wydano 4 decyzje nakazujące poprawę stanu technicznego oraz 14 decyzji opłatowych za wykonane czynności kontrolne.

W ww. obiektach zostały pobrane następujące próbki żywności: wino, frytki, makarony, posiłki dla dzieci, płatki zbożowe, salsa serowa, małe w białym winie, kwasek cytrynowy, amoniak, gotowane małe, słonecznik prażony, kawa w kapsułkach i tortilla.

d) akcja kontrolna dotycząca wzmożonego nadzoru nad sprzedażą owoców i warzyw na giełdach towarowych owocowo-warzywnych oraz innych miejscach sprzedaży hurtowej owoców i warzyw w okresie od 16.05.2024 r. do 31.08.2024 r.

Wzorem lat ubiegłych nadzoru nad sprzedażą owoców i warzywna giełdach towarowych owocowo-warzywnych oraz innych miejscach sprzedaży hurtowej owoców i warzyw od dnia 16 maja do 31 sierpnia 2024 r. objęto kontrolami asortyment taki jak: warzywa i owoce – w szczególności produkty importowane z krajów trzecich, ale również pochodzące z innych państw członkowskich UE (poza Polską). Działania kontrolne obejmowały, oprócz sprawdzenia warunków sprzedaży, przede wszystkim identyfikację produktu, ocenę dokumentacji towarzyszącej oraz pobór prób do badań laboratoryjnych.

Kontrole rozpoczęły się akcją specjalną w dniu 16 maja 2024 r. o godz. 6:00 w Podkarpackim Centrum Hurtowym AGROHURT S.A., ul. Lubelska 46, 35-959 Rzeszów. Kontrole były przeprowadzone w 2 zespołach po 2 osoby. W powyższej akcji towarzyszył osobiście Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie oraz jego zastępca.

W okresie od maja do sierpnia pobrano do badań laboratoryjnych w kierunku pozostałości pestycydów produkty: rukola, winogrono jasne, gruszka, figi, sałata lodowa, ogórek długi i pomidorki koktajlowe oraz na skażenia promieniotwórcze: maliny. Żadna z próbek nie została zakwestionowana.

e) akcja kontrolna dotycząca warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowanych w okresie od 15.06.2024 r. do 30.09.2024 r.

W zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności, żywienia oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, odnośnie przeprowadzania kontroli tematycznych dotyczących m.in. warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowanych, przeprowadzono kontrole w zakładach produkcji wód, będących pod nadzorem tut. Inspektora:

- 1) Zakład produkcyjny Rzeszowianka, Borek Stary 333
  - kontrola sanitarna podstawowa warunków produkcji i obrotu żywnością – nieprawidłowości nie stwierdzono
- 2) Zakład produkcyjny Chmielnik Zdrój, Chmielnik 146
  - kontrola sanitarna podstawowa warunków produkcji i obrotu żywnością - stwierdzono zniszczone ściany, podłogi w halach produkcyjnych oraz uwagi do znakowania (dostosowanie etykiety w zakresie wielkości czcionki)
  - kontrola tematyczna w zakresie warunków produkcji i obrotu żywności (obserwacja pracownika audyt WSSE)

- kontrola tematyczna w zakresie warunków produkcji i obrotu żywności – w związku z kwestionowanymi wynikami badań wody, wstrzymano działalność zakładu, - kontrola sprawdzająca – wykonano obowiązki.

Ponadto przeprowadzono 6 kontroli tematycznych w zakresie przechowywania wód mineralnych, źródłanych i stołowych na etapie obrotu w hurtowniach i sklepach wielkopowierzchniowych., nie stwierdzając nieprawidłowości.

f) Przedsięwzięta akcja kontrolna dotycząca zwiększonego obrotu i konsumpcji maku oraz produktów przetworzonych zawierających mak w miejscach obrotu detalicznego w opakowaniach zbiorczych (m.in. na bazarach, w supermarketach) w okresie od 6.12.2024 r. do 31.12.2024 r.

Jednym z przykładów zaostrzenia wymagań w odniesieniu do zanieczyszczeń występujących w żywności było wprowadzenie w 2021 r. Rozporządzenia Komisji (UE) 2021/2141, które dotyczyło grupy substancji jakimi są alkaloidy opium. Środkiem spożywczym, który może zawierać alkaloidy opium na poziomie stwarzającym ryzyko dla konsumentów są nasiona maku uzyskiwane z maku lekarskiego (*Papaver somniferum L.*). Aktualnie obowiązującym aktem prawnym określającym najwyższe dopuszczalne zawartości alkaloidów opium w nasionach maku i wyrobach piekarniczych zawierających nasiona maku lub produkty z nich przetworzone jest Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/915 z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów niektórych zanieczyszczeń w żywności oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1881/2006.

Pomimo że roślina mak lekarski (*Papaver somniferum L.*) zawiera alkaloidy opium, takie jak morfina i kodeina, uzyskiwane z niej nasiona maku, przeznaczone do celów spożywczych, nie zawierają alkaloidów opium lub zawierają je jedynie na bardzo niskim poziomie. Problem występowania alkaloidów opium w nasionach maku przeznaczonych do spożycia wynika z ryzyka ich zanieczyszczenia alkaloidami w wyniku szkód spowodowanych przez owady lub poprzez zewnętrzne zanieczyszczenie nasion podczas zbioru.

W związku z powyższym w grudniu ubiegłego roku wzmożono nadzór nad obrotem maku oraz produktów przetworzonych zawierających mak. W przedmiotowym temacie przeprowadzono 15 kontroli tematycznych w sklepach spożywczych – nieprawidłowości nie stwierdzono.

g) akcja kontrolna dotycząca warunków nad sprzedażą żywności na targowiskach

W związku ze śmiertelnym zatruciem po zjedzeniu galarety wieprzowej zakupionej na targowisku w Nowej Dębie wzmożono nadzór nad warunkami sprzedaży, ale przede wszystkim nad identyfikacją produktów znajdujących się w obrocie, poprzez ocenę dokumentacji towarzyszącej. Jak wynikało z dostępnych informacji zatrucie spowodowane było obecnością azotynu sodu na bardzo wysokim poziomie, toksycznym dla człowieka. Stężenia azotynu sodu w badanych próbkach galarety wahało się od 16 do 19 tys. miligramów na kilogram produktu. Zgodnie z przepisami azotyn sodu jest stosowany do peklowania mięsa. Dopuszczalna jego zawartość w procesie peklowania surowego mięsa waha się od 100 do 150 mg/kg produktu. Po procesie technologicznym w gotowym produkcie poziom azotynu obniża się do 20-50 mg/kg. Takie wartości są bezpieczne dla zdrowia człowieka.

W okresie od 19.02.2024 r. do 5.05.2024 r. skontrolowane zostały wszystkie targowiska znajdujące się na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego. W sumie zostało przeprowadzone 23 kontrole sanitarne, w tym 4 z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej. W wyniku kontroli zostało nałożone 3 mandaty karne na łączną kwotę 400 zł - za brak higieny podczas sprzedaży, wprowadzanie do obrotu produktów po upływie terminu przydatności do spożycia oraz za brak bieżących zapisów w ramach systemu HACCP.

h) Działania podejmowane ramach ASF - Afrykańskiego Pomoru Świń

Afrykański pomór świń (African Swine Fever, ASF) znajduje się na liście chorób Międzynarodowego Urzędu ds. Zdrowia Zwierząt (World Organisation for Animal Health, OIE) podlegających obowiązkowi zgłaszania i urzędowego zwalczania.

Postępowanie przy podejrzeniu ASF reguluje ustawodawstwo krajowe i unijne. Niezbędny jest ścisły nadzór nad przejściami granicznymi, w portach i na lotniskach. Należy również konfiskować i unieszkodliwiać żywność oraz odpadki pokonsumpcyjne w samolotach, statkach i wagonach restauracyjnych oraz żywność przewożoną przez wschodnią granicę w bagażu podróżnych oraz bezwzględnie przestrzegać zakazu stosowania zlewek kuchennych

w żywieniu świń. Ze względu na przypadki nielegalnych i negatywnych praktyk i czynności w zakresie przemieszczania świń, mięsa wieprzowego i innych produktów pozyskanych od świń podjęto współpracę z Inspekcją Weterynaryjną, w celu wykrycia i eliminacji proceduru wprowadzania do obrotu mięsa niewiadomego pochodzenia, w szczególności dziczyzny. W 2024 r. wpłynęły 2 zgłoszenia dot. stwierdzenia wyniku dodatniego w kierunku ASF w zakładzie produkcji mięsnej. Ponadto w 2024 r. przeprowadzono 445 kontroli, w trakcie których sprawdzano pochodzenie mięsa, w szczególności dziczyzny oraz zagospodarowanie odpadów kat. 3.

i) Działania podejmowane w ramach produkcji pierwotnej

Na terenie powiatu rzeszowskiego znajduje się 382 zakłady produkcji pierwotnej i 3 punkty skupu. Niniejsi producenci pierwotni zajmują się głównie produkcją zbóż, rzepaku, ziemniaków, owoców miękkich (maliny, truskawki, borówki amerykańskiej, porzeczki), warzyw (sałaty, rzodkiewki, pomidorów, ogórków, fasolki szparagowej, kapusty).

W ramach współpracy z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa w roku 2024 r. przeprowadzono 1 wspólną kontrolę w zakładach produkcji pierwotnej. Ponadto pobrano do badań laboratoryjnych 15 próbek, w tym 10 prób kiełek, 2 próbki warzyw liściastych, 2 próbki ziemniaków oraz 1 próbka papryki w kierunku obecności azotanów i azotynów, pestycydów i mikrobiologii. Powyższe próbki nie zostały zakwestionowane.

Z dniem 1 stycznia 2017 roku weszły w życie przepisy Ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników (Dz.U.poz.1961).

W ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) rolnicy mogą sprzedawać żywność wyprodukowaną we własnym gospodarstwie. Zainteresowani tego typu sprzedażą zobowiązani są do urzędowej rejestracji na najmniej 30 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności.

Ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu ma stanowić co najmniej 50% składu tego produktu, z wyłączeniem wody. Rolnicy sprzedający żywność wyprodukowaną we własnym gospodarstwie przy wykorzystaniu pomieszczeń używanych głównie jako prywatne domy mieszalne (np. przy wykorzystaniu sprzętu i urządzeń gospodarstwa domowego w kuchni domowej) zobowiązani są do spełnienia wymagań rozporządzenia (WE) nr 852/2004 parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie higieny środków spożywczych, określonych w załączniku II w rozdziale III (uproszczone wymagania higieniczne).

W 2024 r. zarejestrowano 5 osób prowadzących działalność w Ramach Rolniczego Handlu Detalicznego.

ODDZIAŁ HIGIENY PRACY

www.pssereszow.pl

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W RZESZOWIE

Dąbrowskiego 79 a

35-040 Rzeszów

17-742-13-08

Nadzór sprawowany przez pion higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2024 r., obejmujący również nadzór nad chemikaliami, miał na celu przede wszystkim ochronę zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych występujących w środowisku pracy oraz zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych. Zadania te były realizowane poprzez kontrole przestrzegania przepisów między innymi z zakresu: bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy, występowania substancji chemicznych i ich mieszanin, występowania czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, występowania szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy. Ponadto realizując działania pełniono nadzór nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych, prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3, wprowadzaniem do obrotu detergentów, przestrzeganiem przepisów w zakresie środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych jak również pełniono nadzór nad przestrzeganiem przepisów i zasad bezpieczeństwa oraz higieny pracy związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Prowadzono również postępowania administracyjne dotyczące chorób zawodowych. Działalność kontrolna prowadzona była zgodnie z wytycznymi GIS (Głównego Inspektora Sanitarnego) na 2024 rok. W celu ograniczenia szkodliwych skutków zatrudnienia pracowników w narażeniu na uciążliwości wynikające ze środowiska pracy (narażenie na hałas, zapylenie, drgania, substancje i mieszaniny chemiczne oraz czynniki biologiczne), w trakcie kontroli przekazywane były informacje o koniecznych działaniach zapobiegawczych wynikających z oceny ryzyka zawodowego na poszczególnych stanowiskach pracy.

Na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Prezesem Biura do spraw Substancji Chemicznych a Głównym Inspektorem Sanitarnym w sprawie szczegółowych warunków i sposobu współpracy przy sprawowaniu nadzoru nad spełnianiem przez przedsiębiorców obowiązków wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, dotyczących prowadzenia działalności w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, wywozu, wewnątrzspółnotowej dostawy lub wewnątrzspółnotowego nabycia oraz wprowadzenia do obrotu nowej substancji psychoaktywnej, kontynuowany był nadzór nad wprowadzaniem do obrotu prekursorów narkotykowych kategorii 2 (bezwodnik octowy, kwas fenylooctowy, kwas antranilowy, piperydyna, nadmanganian potasu) oraz kategorii 3 (kwas chlorowodorowy (chlorowodór), kwas siarkowy, toluen, eter etylu, aceton, keton metylo-etylowy (butanol)). W 2024 r. pracownicy Oddziału Higieny Pracy przeprowadzili na wniosek Prezesa Biura do spraw Substancji Chemicznych dwa działania kontrolne w zakresie prekursorów narkotykowych.

W 2024 r. prekursory narkotykowe kategorii 2 były wprowadzane przez 2 podmioty, natomiast podmiotów wprowadzających do obrotu prekursory narkotykowe kategorii 3 było 12. Ogółem na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego jest 12 zakładów wprowadzających i stosujących prekursory kategorii 2 i 3. Przeprowadzono 1 kontrolę w zakresie prekursorów narkotykowych w podmiocie wprowadzającym do obrotu, oraz 1 kontrolę w podmiocie stosującym ww. prekursory – nie stwierdzono nieprawidłowości.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie stale monitoruje przestrzeganie zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (dopalacze). W obiektach na terenie miasta Rzeszowa i powiatu

rzeszowskiego, w których we wcześniejszych latach odnotowano wprowadzanie do obrotu środków zastępczych, obecnie nie jest prowadzona tego typu działalność.

W 2024 r. pracownicy Oddziału Higieny Pracy przeprowadzili łącznie 21 kontroli w sklepach i punktach sprzedaży wyrobów tytoniowych, e-papierosów, a także wyrobów pochodzenia konopnego w zakresie sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Podczas kontroli analizowano asortyment pod względem legalności oferowanych w sprzedaży wyrobów tytoniowych oraz produktów pochodzenia konopnego. Sprawdzono zawartość składu ww. wyrobów m.in. ilość substancji THC w produktach pochodzenia konopnego. Sprawdzano również czy ich sprzedaż i posiadanie są zgodne z polskim prawem, o ile nie zawierają w sobie więcej niż 0,3% THC.

Fot. E-papierosy (źródło: <https://pulsmedycyny.pl/medycyna/onkologia/coraz-wiecej-dowodow-na-szkodliwosc-e-papierosow-badania/>)

W trakcie przeprowadzonych w 2024 r. czynności kontrolnych nie stwierdzono produktów, co do których zachodziłoby podejrzenie, że mogą stanowić środki zastępcze zgodnie z ustawą 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2023, poz. 1939 ze zm.).

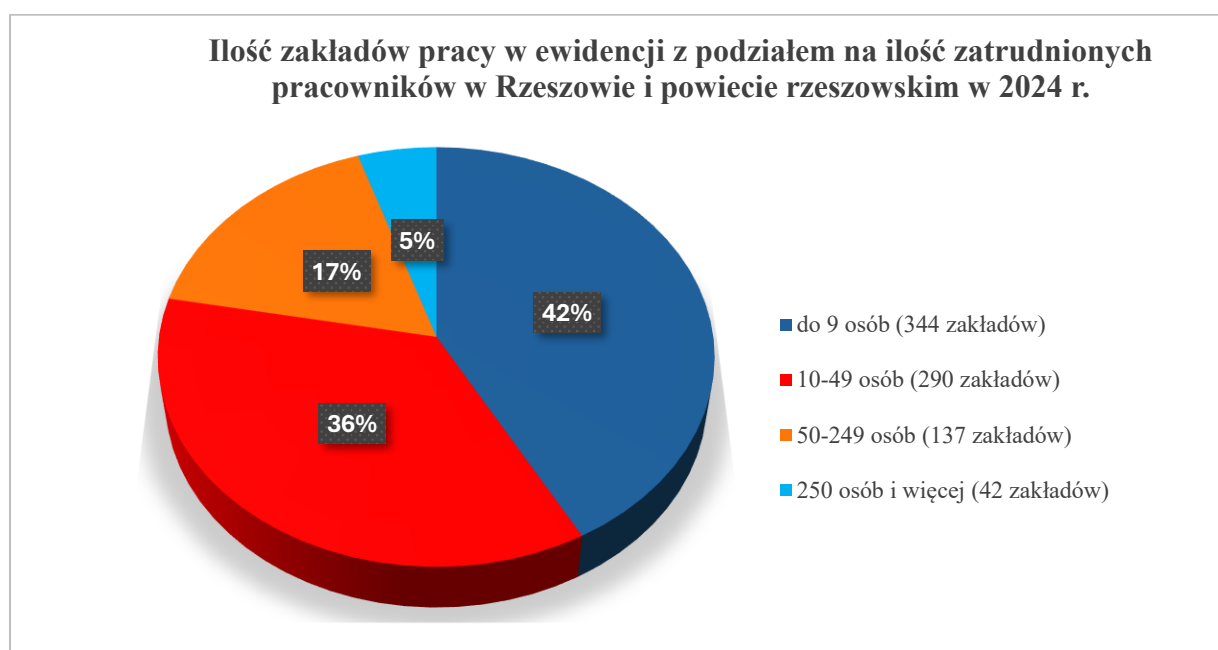
W ubiegłym roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie nie zgłoszono przypadków podejrzeń zatruc środków zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi. Nie odnotowano również zgonów na skutek zażycia środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Podmiotom wykonującymi działalność leczniczą na terenie powiatu rzeszowskiego przypomniano o obowiązku wynikającym z art. 30a ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, dot. zgłaszania do PPIS w Rzeszowie wystąpienia zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenia wystąpienia

takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną.

W 2024 roku w ewidencji obiektów na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego pozostających pod nadzorem Oddziału Higieny Pracy było 813 zakładów, z których skontrolowano 475, zatrudniające 53 121 osób.

W nadzorze z zakresu higieny pracy znajdują się również duże zakłady pracy – 42 zakłady zatrudniających 250 i więcej osób. Takie obiekty wymagają większej ilości czasu na przeprowadzenie kontroli a tematyka występujących w nich zagadnień jest bardzo różnorodna, obejmująca zagadnienia nie tylko z zakresu higieny pracy, lecz również dotyczy pozostałych zagadnień będących w zakresie Inspekcji Sanitarnej.

W ramach prowadzonego nadzoru w 2024 roku przeprowadzonych zostało 475 kontroli, w wyniku których wydano 114 decyzji administracyjnych oraz nałożono 3 mandaty, karne na kwotę 300 złotych w tym 2 mandaty w zakresie udostępniania na rynku produktów biobójczych, 1 mandat za nieumieszczenie na stronie internetowej producenta arkusza danych dostępnych dla ogółu społeczeństwa składników detergentu.

Do najczęściej stwierdzanych uchybień z zakresu higieny pracy w 2024 roku należały:

- zły stan techniczny powierzchni sufitu, ścian i podłóg w pomieszczeniach pracy oraz pomieszczeniach sanitarno- higienicznych (np. w pomieszczeniu szatni, w pomieszczeniu toalety),
- brak aktualnej i udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego,
- brak natrysków ratunkowych (pryszniców bezpieczeństwa) do obmycia całego ciała oraz oddzielnych natrysków (pryszniców) do przemywania oczu, zlokalizowanych nie dalej niż 20 m w linii poziomej od stanowisk, gdzie występowało niebezpieczeństwo

oblania pracowników środkami żrącymi, które zostały sklasyfikowane przez producenta, m.in. jako powodujące poważne oparzenia skóry oraz uszkodzenia oczu,

- brak aktualnych wyników pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy, wykonanych przez laboratoria uprawnione do przeprowadzania badań i pomiarów,
- brak oceny ryzyka zawodowego w narażeniu na czynniki biologiczne występujące w środowisku pracy (zawierającej pełny wykaz szkodliwych czynników biologicznych, rodzaj, stopień oraz czas trwania narażenia na działanie szkodliwego czynnika biologicznego),
- brak oceny ryzyka zawodowego w narażeniu na czynniki chemiczne występujące w środowisku pracy, uwzględniającej niebezpieczne właściwości czynnika chemicznego, dane z kart charakterystyki, substancji chemicznych i ich mieszanin, rodzaj, poziom i czas narażenia oraz wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń w miejscu pracy,
- brak rejestru czynników szkodliwych oraz karty badań i pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy,
- brak aktualnych kart charakterystyki stosowanych w zakładzie pracy substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie,
- brak właściwych środków ochrony indywidualnej dla pracowników (rękawiczki, okulary, odzież ochronna zgodne z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki produktu),
- brak wywieszanej informacji o przeszkolonych pracownikach w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej,
- brak przeszkolonych pracowników w zakresie udzielania pierwszej pomocy,
- brak wykazu wyposażenia apteczki ustalonego w porozumieniu z lekarzem sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami.

Usunięcie powyższych nieprawidłowości nakazano w drodze decyzji administracyjnych. W 2024 roku wydano 106 decyzji obligujących do poprawy warunków pracy (decyzje te zawierały łącznie 384 nakazy).

W związku z występowaniem czynników szkodliwych w środowisku pracy w zakładach pracy powinny być wdrożone działania, których celem jest wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego. Obowiązkiem pracodawcy jest podjęcie następujących kroków:

- eliminacja zagrożeń,
- wprowadzenie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych,
- zastosowanie środków ochrony zbiorowej,
- stosowanie właściwych środków ochrony indywidualnej.

W 2024 r. w związku z projektem dotyczącym realizacji kolejnego wspólnotowego projektu REACH-EN-FORCE-12 (REF-12) dotyczącego egzekwowania zgodności importowanych substancji, mieszanin i wyrobów u przedsiębiorców (importerów) lub innych

importerów zobligowanych do rejestracji substancji chemicznych (powyżej 1 tony w roku), prowadzących działalność na terenie miasta Rzeszowa przeprowadzono 1 kontrolę, której zakresem było sprawdzenie zgodności importowanych substancji w postaci samodzielnej dla wszystkich wielkości obioru oraz w mieszaninach do zastosowań przemysłowych profesjonalnych i konsumenckich z przepisami dotyczącymi rejestracji w ramach rozporządzenia REACH. W toku przeprowadzonych czynności kontrolnych ustalono, iż kontrolowany podmiot nie importuje i nie importował substancji pod nazwą mocznik.

Rys. Znaki nakazujące stosowanie środków ochrony indywidualnej
(źródło: <https://www.egsystem-sklep.pl/znaki-bhp-dla-naszego-bezpieczenstwa-n-22.html>)

W 36 zakładach objętych nadzorem stwierdzono nieprawidłowości wynikające z przekroczeń normatywów higienicznych na stanowiskach pracy. Ustalono, że w 2024 roku 685 pracowników wykonywało pracę w przekroczeniach normatywów higienicznych w środowisku pracy. W związku z powyższym zostało wydanych 16 decyzji dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych.

W roku 2024 poprawiono warunki pracy 114 pracownikom poprzez wyeliminowanie przekroczeń normatywów higienicznych do wartości określonych normą.

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny nie wydał decyzji unieruchamiających stanowisko pracy w związku z przekroczeniem normatywu higienicznego.

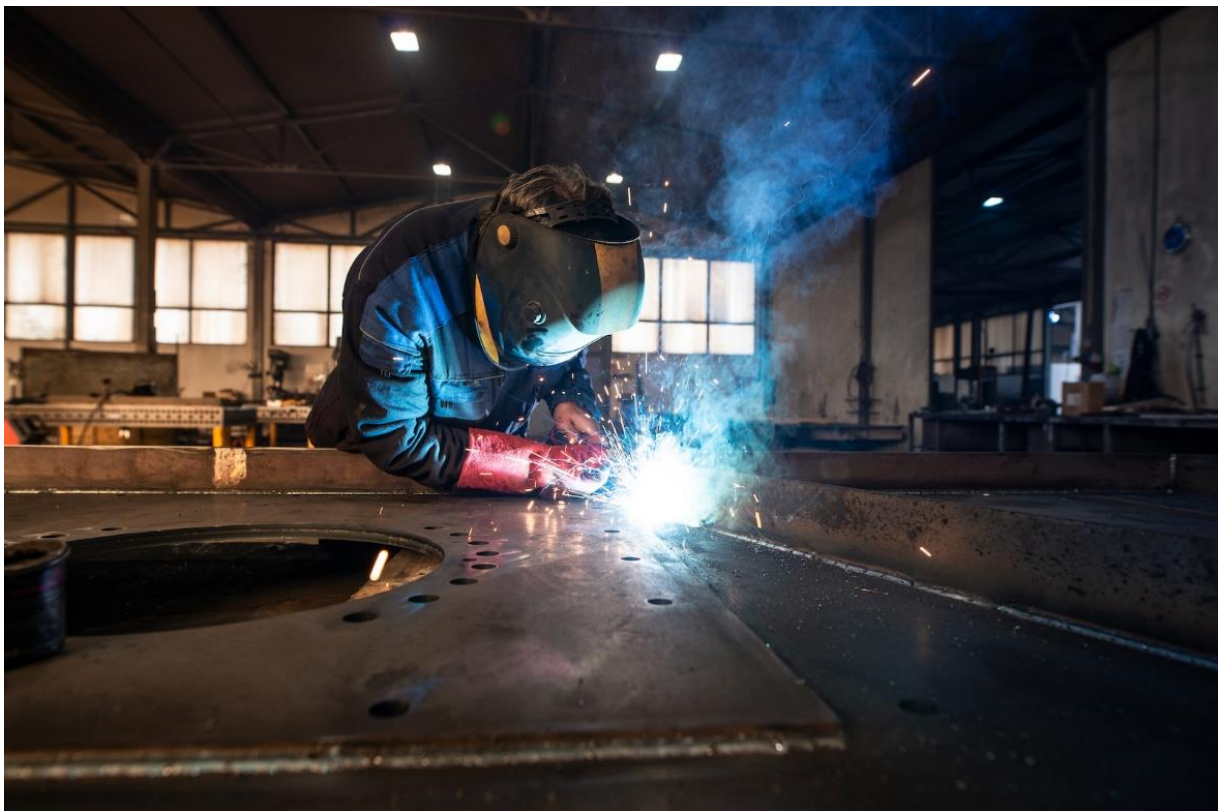
Na stanowiskach pracy, gdzie warunki technologiczne i techniczne nie pozwoliły na całkowite usunięcie przekroczeń natężenia hałasu, nakazano zaopatrzenie pracowników w odpowiednio dobrane w oparciu o wyniki pomiaru natężenia hałasu przez laboratorium posiadające akredytacje ochronniki słuchu oraz wydawano decyzje nakazujące opracowanie i zastosowanie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas w środowisku pracy. Ponadto podczas kontroli sprawdzano, czy pracodawca

dokumentuje i aktualizuje ocenę ryzyka zawodowego w zakresie hałasu, uwzględnia ponadnormatywny hałas w skierowaniach na badania lekarskie pracowników oraz oznacza znakami bezpieczeństwa miejsca pracy, w których wielkości charakteryzujące hałas w środowisku pracy przekraczają wartości NDN oraz wydziela strefy z takimi miejscami i ogranicza do nich dostęp. W przekroczeniu norm natężenia hałasu na stanowiskach pracy w zakładach na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego pracowało 471 osób.

Pracownicy narażeni byli również na pracę w warunkach przekroczenia normatywów drgań mechanicznych działających na organizm pracownika ogólnie i miejscowo – w 2024 roku 42 osoby. W trakcie kontroli pracodawców, u których występują przekroczenia normatywów higienicznych narażenia pracowników na hałas i drgania na stanowiskach pracy, egzekwowane jest opracowanie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia tych zagrożeń.

Zatrudnionych w 2024 r. na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenie mikroklimatu gorącego było 12 osób. W nieodpowiednich warunkach związanych z oświetleniem na stanowiskach pracy zatrudnionych było 3 osoby. Wyegzekwowano poprawę warunków pracy dotyczących przekroczeń normatywów higienicznych zapylenia występującego w środowisku pracy.

Pomiary czynników szkodliwych na stanowiskach pracy w 2024 roku wykazały, że 46 osoby pracowały w przekroczeniach normatywów higienicznych substancji chemicznych, przekroczenia dotyczyły substancji takich jak: formaldehyd, chrom VI, mangan.

Fot. Stanowisko pracy spawacza

(źródło: <https://logistyka.asmo-solutions.pl/oferta-pracy/slusarz-praca-niemcy-magdeburg/>)

Na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego wielu pracowników w swoim środowisku pracy narażonych było na kontakt z różnymi szkodliwymi czynnikami biologicznymi, mogącymi być przyczyną zakażenia, alergii (uczulenia) lub zatrucia.

Szczególną grupą chorób alergicznych są te, u których podłoża leży uczulenie na alergeny środowiska pracy (alergie zawodowe). Alergenami zawodowymi mogą być: mąka, lateks, chemikalia (bezwodniki kwasów, akrylany, metale i ich związki, barwniki).

Ze względu na stopień zagrożenia czynniki biologiczne dzielone się na 4 grupy, a podstawą podziału są ich właściwości zakaźne. Kryteriami zaklasyfikowania czynników biologicznych do poszczególnych grup zagrożenia są zdolność do wywoływania choroby u człowieka oraz ciężkości jej przebiegu, możliwość rozprzestrzenienia się choroby w populacji, możliwość zastosowania skutecznej profilaktyki i leczenia.

Rys. Znak graficzny informujący o zagrożeniu szkodliwym czynnikiem biologicznym

Na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego występują czynniki biologiczne zaliczane do kategorii 1, 2 i 3 zagrożenia, a zakładami, w których występują, są m.in. zakłady produkujące żywność, zakłady ochrony zdrowia, zakłady gospodarki odpadami i oczyszczania ścieków oraz archiwa, biblioteki, pływalnie.

Fot. Budynek oczyszczalni ścieków

W 2024 roku na terenie miasta Rzeszowa oraz powiatu rzeszowskiego przeprowadzono 66 kontroli w 52 zakładach, w których zatrudnionych było 8192 osób narażonych na działanie czynników biologicznych kategorii 2 i 3. Wśród skontrolowanych było 30 podmiotów leczniczych, zatrudniających 6451 pracowników, w których przeprowadzono 40 kontroli, wydano 1 decyzję administracyjną.

W 2024 roku wyegzekwowano usunięcie stwierdzonych uchybień z zakresu nadzoru nad czynnikami biologicznymi na stanowiskach pracy w 4 kontrolowanych podmiotach na terenie powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszowa (nieprawidłowości dotyczyły opracowania rejestru prac wykonywanych w narażeniu na czynniki biologiczne kwalifikowane do 3 kategorii zagrożenia, rejestru pracowników, narażonych na działanie ww. czynników biologicznych oraz sporządzenia oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynniki biologiczne - zawierającą klasyfikację oraz pełny wykaz szkodliwych czynników biologicznych, rodzaj, stopień oraz czas trwania narażenia na działanie szkodliwego czynnika biologicznego).

Oddział Higieny Pracy kontroluje również zagadnienia dotyczące narażenia na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W 99 skontrolowanych zakładach na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego w 2024 roku pracowało 4686 osób w narażeniu na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Czynniki rakotwórczymi, które występowały w ww. zakładach pracy były m.in.: promieniowanie jonizujące, formaldehyd, benzen, arsenu trójtlenek, dichromian potasu, etylenu chlorek, formaldehyd, trójtlenek kobaltu, 1,2-dwuchloroetan, bromian(V)potasu, chlorek N,N-dimetylosulfamoidu, chloform, chromian(VI)potasu, dichromian(VI)potasu, epichlorohydryna, fenol, fuksyna zasadowa, tioacetamid, tlenek arsenu, chlorek metylenu, chlorek metylu, eter naftowy, włókna ceramiczne krzemionkowe, azotan kobaltu, fenoloftaleina, kwas chromowy(VI), tlenek chromu, bezwodnik chromowy, dichlorek kobaltu, kadm, dichromian (VI)sodu, dichromian (VI)potasu, tlenek kadmu(II), chlorek niklu, amidosulfonian niklu, siarczan(VI)niklu(II), uwodniony siarczan(VI)niklu(II), węglan niklu, chromian (VI)sodu, octan niklu, chromian(VI) strontu, destylaty ciężkie naftenowe, destylaty lekkie naftenowe, benzyna rozpuszczalnikowa, gazy z ropy naftowej skroplone, bisfenol A, N-Etylo-2-pirolidon, kwarc, metylofosfonian dimetylu oraz cytostatyki (stosowane w 3 podmiotach leczniczych). W narażeniu na kontakt z cytostatykami pracowało 145 pracowników. W 2024 r. wydano decyzje nakazujące pracodawcom do przedłożenia wyników pomiarów na stanowiskach pracy, określających poziom narażenia na ten czynnik. W 2024 r. wydano 20 decyzji zobowiązujących pracodawców do opracowania rejestru prac i pracowników narażonych w trakcie czynności zawodowych na kontakt z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi na stanowiskach pracy, oraz zobowiązano pracodawców do dostarczenia PPWIS w Rzeszowie informacji o czynnikach rakotwórczych.

W celu ograniczenia szkodliwych skutków zatrudnienia pracowników w narażeniu na uciążliwości wynikające ze środowiska pracy (narażenie na hałas, zapylenie, drgania, substancje i mieszaniny chemiczne oraz czynniki biologiczne), w trakcie kontroli przekazywane były informacje o koniecznych działaniach zapobiegawczych wynikających z oceny ryzyka zawodowego na poszczególnych stanowiskach pracy.

Praca w narażeniu zawodowym, tj. w kontakcie z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia występującymi w środowisku pracy, a także sposób wykonywania pracy, może w konsekwencji prowadzić do wystąpienia chorób zawodowych u pracowników.

W roku 2024 wpłynęło 56 zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych. Pracownicy Oddziału Higieny Pracy prowadzili 84 postępowania w związku ze zgłoszonymi podejzzeniami w sprawach chorób zawodowych, przeprowadzając 127 wywiadów. W wyniku prowadzonego postępowania wydano 7 decyzji stwierdzających chorobę zawodową oraz 8 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (pozostałe postępowania są w toku).

Stwierdzone choroby zawodowe dotyczyły następujących schorzeń:

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: gruźlica – u 1 osoby,
- przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy: przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki - u 1 osoby,
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka - u 5 osób.

Decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej dotyczyły chorób:

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – u 1 osoby,
- przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat – u osoby,
- przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy: przewlekłe zapalenie kaletki maziowej - u 2 osób,
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka - u 1 osoby,

- zespół wibracyjny: postać kostno-stawowa, postać mieszana: naczyniowo nerwowa i kostno-stawowa u 2 osób,
- obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1,2 i 3 kHz - u 1 osoby.

W 2024 r. zgłoszono 2 przypadki podejrzenia świerzbu jako jednostki chorobowej znajdującej się pod pozycją 26 wykazu chorób zawodowych, które wystąpiły u osób zatrudnionych w jednostkach systemu ochrony zdrowia.

Stopniowo wzrasta liczba zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych związanych ze sprawnością układu mięśniowo-szkieletowego. Nadmierne obciążenia układu ruchu powodują zmiany tego układu, nie tylko przy wykonywaniu typowych prac fizycznych, ale także w pracy biurowej. Najważniejsze zawodowe czynniki ryzyka takich dolegliwości to m.in.:

- wysiłek fizyczny, konieczność ręcznego przenoszenia ciężarów (wykonywane szacowanie wydatku energetycznego podczas czynności zawodowych),
- niedostosowanie ergonomiczne stanowiska pracy do rodzaju wykonywanych czynności zawodowych,
- wykonywanie pracy w wymuszonej pozycji,
- narażenie na drgania mechaniczne działające na organizm pracownika ogólnie i miejscowo,
- praca wykonywana w systemie akordowym.

W trakcie nadzoru nad warunkami pracy egzekwuje się od pracodawców opracowanie oceny ryzyka zawodowego dla pracowników zatrudnionych w narażeniu na czynniki szkodliwe (hałas, zapylenie, drgania miejscowe i ogólne, stężenie substancji i mieszanin chemicznych, mikroklimat gorący i zimny) oraz inne zagrożenia (np. upadek, porażenie prądem itp.).

Poradnia Chorób Zawodowych Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy i Oddział Higieny Pracy PSSE w Rzeszowie współpracowały w zakresie zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych, przekazywania skierowań na badania lekarskie oraz kart oceny narażenia zawodowego, jak również informacji dot. aktualnego postępowania orzeczniczego spraw będących w toku. (przekazywano decyzje stwierdzające choroby zawodowe i o braku podstaw do stwierdzenia chorób zawodowych oraz zwracano się z prośbą o przesłanie informacji, na jakim etapie są postępowania przekazane przez PSSE do WOMP).

Pracownicy Oddziału Higieny Pracy PSSE w Rzeszowie przeprowadzali oceny narażenia zawodowego pracowników, którzy byli zatrudnieni w zakładach na naszym terenie – dla innych Inspektorów Sanitarnych (15 opracowanych „kart oceny narażenia zawodowego”) oraz korzystali z takich opracowań w ramach prowadzonych w tut. Stacji postępowań dotyczących zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych.

W 2024 roku rozszerzono działalność kontrolną o zagadnienia dotyczące produktów biobójczych i detergentów.

Produkty biobójcze stanowią substancję lub mieszaninę, składającą się z jednej lub kilku substancji czynnych, której przeznaczeniem jest niszczenie, odstraszanie, unieszkodliwianie organizmów szkodliwych, zapobieganie ich działaniu lub zwalczanie ich w jakikolwiek sposób inny niż działanie czysto fizyczne lub mechaniczne. Substancja czynna oznacza substancję działającą na organizmy szkodliwe lub przeciwko nim lub mikroorganizm działający na organizmy szkodliwe lub przeciwko nim.

Produkty biobójcze, czyli takie, w których wykorzystuje się biobójcze działanie substancji chemicznych bądź mikroorganizmów, są powszechnie stosowane zarówno w przemyśle jak i gospodarstwach domowych w celu zwalczania organizmów szkodliwych dla zdrowia ludzi lub zwierząt oraz organizmów, które niszczą materiały naturalne lub wytworzone. Do produktów biobójczych zalicza się bardzo różnorodne preparaty np. środki do dezynfekcji rąk, powierzchni, wody, ale także preparaty do konserwacji drewna czy też środki do zwalczania gryzoni lub do odstraszania owadów.

Ze względu na fakt, że substancje zawarte w produktach biobójczych mogą stwarzać zagrożenie dla ludzi i dla środowiska, produkty te przed wprowadzeniem do obrotu podlegają ocenie i rejestracji. Na rynku polskim a także w całej Unii Europejskiej, wprowadzane do obrotu i stosowane mogą być tylko te produkty biobójcze, na które uzyskano odpowiednie pozwolenie.

Produkty biobójcze udostępniane na rynku i stosowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlegają wpisowi do Wykazu Produktów Biobójczych, który prowadzi Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych i udostępnia na swojej stronie internetowej.

W 2024 r. prowadzono działania zgodnie z zaleceniami GIS dotyczącymi jednego z zadań realizowanych w ramach wytycznych dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2024 r. tj. Akcji sezonowych kontroli produktów biobójczych – biocydów do zwalczania gryzoni (grupa produktowa 14), insektycydów, akarycydów i produktów stosowanych do zwalczania innych stawonogów (grupa produktowa 18), a także dezynfektantów i algicydów stosowanych do dezynfekcji i zabezpieczania basenów kąpielowych przed wzrostem glonów i innych mikroorganizmów (produkty biobójcze należące do grupy produktowej 2).

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarnej i Epidemiologicznej w Rzeszowie kontrolowali produkty biobójcze dostępne w sprzedaży stacjonarnej jak i w sprzedaży internetowej. Sprawdzano m.in. czy produkty udostępniane na rynku posiadają aktualne pozwolenie na obrót produktem biobójczym. Analizowano opakowania przedmiotowych produktów pod względem posiadania na nich wymaganych informacji takich jak: nr pozwolenia na obrót, wykaz substancji czynnych, nr serii, data ważności, wykaz substancji związanych z klasyfikacją produktu, treść zwrotów H wskazujących rodzaj zagrożenia, informacje dotyczące pierwszej pomocy, ilość (masa produktu), informacje dotyczące podmiotu odpowiedzialnego oraz czy opakowania nie mają cech sugerujących produkty spożywcze i czy zawarta na etykietach informacja szczegółowo określa zastosowanie produktu.

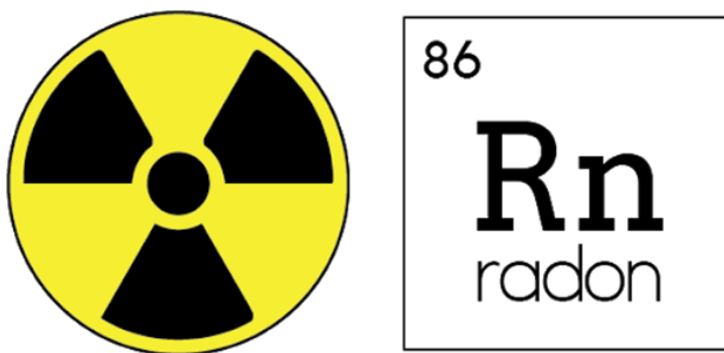
W 2024 r. na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego znajdowały się 43 podmioty odpowiedzialne za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych. Pracownicy Oddziału Higieny Pracy przeprowadzili 30 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz 4 kontrole w podmiotach stosujących produkty biobójcze.

W 9 podmiotach stwierdzono naruszenie przepisów w zakresie produktów biobójczych, w 1 przypadku podmiot wprowadzał do obrotu produkty biobójcze bez wymaganego pozwolenia, w 5 podmiotach wprowadzano ww. produkty w opakowaniach niewłaściwie oznakowanych.

Pracownicy Oddziału Higieny Pracy wystawili 10 decyzji administracyjnych dotyczących produktów biobójczych oraz nałożyli 2 mandaty karne na podmioty wprowadzające do obrotu produkty biobójcze.

W związku z pismem GIS dotyczącym zatruc środków ochrony roślin zawierających w swym składzie substancje czynną: fosforek glinu uwalniający fosfinę, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Rzeszowie przeprowadzili 4 kontrole stacjonarne oraz dokonali przeglądu platform sprzedaży internetowej pod kątem udostępniania na rynku produktów biobójczych zawierających w swym składzie substancje: fosforek glinu lub fosforek magnezu. W trakcie kontroli nie stwierdzono w obrocie produktów zawierających w swym składzie ww. substancje. W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych sprawowano również nadzór nad produktami biobójczymi przeznaczonymi dla użytkowników profesjonalnych.

Od 2024 roku w zakresie działalności Oddziału Higieny Pracy prowadzony był nadzór dotyczący narażenia na radon.

Rys. Znak informujący o radonie

Zgodnie z art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcja Sanitarna powołana jest do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, między innymi sprawowania nadzoru nad warunkami higieny radiacyjnej.

W 2024 roku kontynuowane były zagadnienia wynikające z Kampanii Państwowej Agencji Atomistyki „Poznaj Radon” i „Krajowego planu działań w przypadku długoterminowych zagrożeń wynikających z narażenia na radon w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi oraz w miejscach pracy”. W trakcie kontroli zwracano uwagę na podnoszenie świadomości

w zakresie narażenia na radon w pomieszczeniach oraz wynikających z tego faktu zagrożeń dla zdrowia.

Udzielano porad w zakresie zagrożeń wynikających z narażenia na radon w pomieszczeniach oraz na temat dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu.

Prowadzono działania informacyjno-edukacyjne o dostępnych środkach ograniczenia stężenia radonu w budynkach, lokalach i pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi. Opracowano ulotkę informacyjną zawierającą podstawowe informacje o radonie (na temat pochodzenia radonu, jego obecności w budynku oraz na temat dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu a także informacje o kampanii „Poznaj radon”). Ulotkę tą pracownicy PSSE w Rzeszowie pozostawiali w kontrolowanych obiektach – łącznie w 2024r. ulotka została pozostawiona w 97 obiektach.

W ramach działań profilaktycznych na profilu Facebook’a Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej umieszczono link do broszury opracowanej przez Instytut Medycyny Pracy im. Prof. dr med. Jerzego Nofera w ramach realizacji zadania z zakresu zdrowia publicznego pod tytułem „Wyzwania i zarządzanie ryzykiem związane z nowymi zagrożeniami dla zdrowia w pracy i życiu codziennym”. Opracowanie przedstawia wybrane czynniki szkodliwe i zagrożenia dla zdrowia, które stanowią wyzwanie dla pracodawców i kardy zarządzającej ryzykiem.

Na profilu Facebook’a Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej oraz na stronie internetowej umieszczono materiały edukacyjne dotyczące zagrożeń wynikających z narażenia na radon w pomieszczeniach.

Na stronie internetowej PSSE w Rzeszowie umieszczono informacje na temat szkodliwego działania radonu na organizm człowieka.

W związku z prewencyjnymi działaniami dotyczącym wzmożonego nadzoru sanitarnego nad obiektami, w których może dochodzić do tworzenia się aerozolu wodnego, upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie przeprowadzili 7 kontroli podczas których poinformowali kontrolowanych o sytuacjach stwarzających zagrożenie zachorowania na *Legionellozę*. Zalecono zwrócenie uwagi na utrzymanie we właściwym stanie technicznym instalacji, których eksploatacja niesie ze sobą ryzyko zagrożenia, w szczególności instalacji wodociągowej, klimatyzacji, w których może dochodzić do powstania aerozolu wodno-powietrznego.

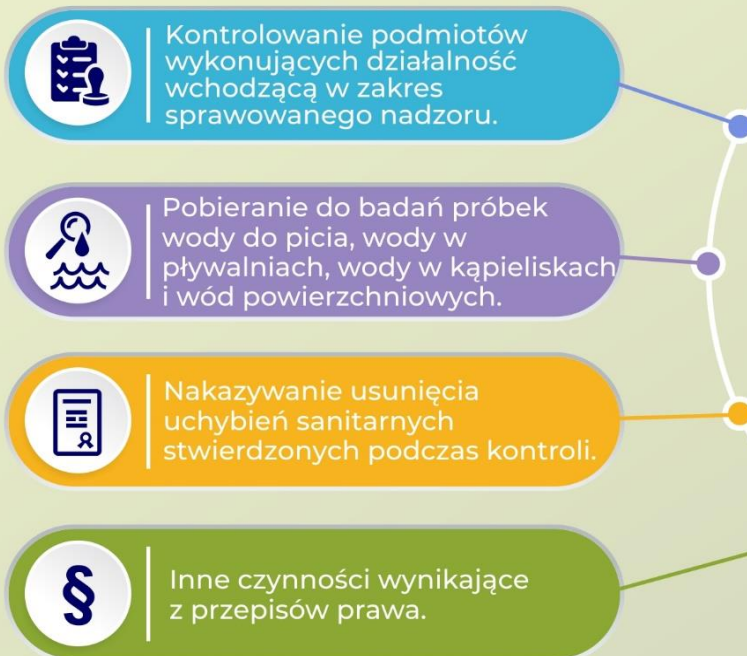
Ponadto pracownicy Oddziału Higieny Pracy w trakcie bieżącego nadzoru nad zakładami pracy prowadzili działalność edukacyjną polegającą na udzielaniu informacji na temat możliwości redukcji ryzyka zakażenia *legionellą* – łącznie na 147 obiektach pozostawiono materiały informacyjne w postaci ulotek.

Na profilu Facebook’a Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej umieszczono materiał dokumentujący prowadzoną akcję.

ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ

W ramach wykonywanych zadań pracownicy oddziału wykonują następujące czynności:

www.pssereszow.pl

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W RZESZOWIE

Dąbrowskiego 79 a

35-040 Rzeszów

17-742-13-08

Oddział Higieny Komunalnej tut. PSSE sprawuje bieżący nadzór sanitarno-higieniczny nad obiektami użyteczności publicznej, do których należą: hotele, domy pomocy społecznej, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu, dworce autobusowe, pływalnie kryte oraz odkryte oparte na wodzie wodociągowej, kąpielisko, miejsce wykorzystywane do kąpieli oraz ustępy publiczne.

Ponadto w zakresie nadzoru nad urządzeniami wodociągowymi oraz pływalniami kąpieliskiem oraz miejscem wykorzystywanym do kąpieli pobierane są próbki wody oraz wydawane bieżące oceny jakości wody.

JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie realizuje monitoring jakości wody na terenie powiatu rzeszowskiego oraz w Rzeszowie, w ramach którego prowadzi rejestr wodociągów oraz punktów pobierania próbek wody z wodociągów, gromadzi, weryfikuje, analizuje i ocenia jakość wody oraz informuje starostów, wójtów albo burmistrzów o wynikach badań monitoringowych. Ponadto przeprowadza kontrole sanitarne i techniczne nadzorowanych wodociągów. W przypadku złego stanu technicznego wydaje decyzje nakazujące ich poprawę. Po każdorazowym badaniu wody zostaje wydana ocena okresowa jakości wody. Tak zwana ocena obszarowa obejmująca rok 2024 zostanie wydana w terminie do końca I kwartału 2025 r.

Do urządzeń dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi należą wodociągi o produkcji:

- poniżej 100 m³ na dobę – 3 wodociągi,
- od 100 – 1000 m³ na dobę – 18 wodociągów,
- od 1000 – 10 000 m³ na dobę – 6 wodociągów,
- od 10 000 – 100 000 m³ na dobę – 1 wodociąg.

Fot. Zbiorniki wodociągu Świlcza

Fot. Stacja Uzdatniania Wody w Świltzy

Fot. Stacja Uzdatniania Wody – pompy w budynku stacji

W 2024 r. w 2 przypadkach wydano decyzje na warunkową przydatność wody z uwagi na obecność pojedynczych bakterii grupy coli (wodociąg Przewrotne i Jasionka) – po działaniach naprawczych zostały wykonane, decyzje umorzono. Ponadto dla wodociągu Lubenia stwierdzono warunkową przydatność w zakresie przekroczenia manganu. Decyzja obowiązuje do 20 stycznia 2025 r.

W roku 2024 wydano 4 decyzje o nieprzydatności wody w zakresie mikrobiologicznym w wodzie dostarczanej przez wodociąg Borek Stary oraz Lubenia. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych jakość wody uległa poprawie – stwierdzono jej przydatność, a decyzje umorzono.

Jakość wody dostarczanej przez wodociąg Rzeszów nie budzi zastrzeżeń.

W trakcie przeprowadzonych 29 kontroli sanitarnych nadzorowanych wodociągów stwierdzono usterki natury technicznej i w związku z tym wydano decyzje na:

Wodociąg Wólka Niedźwiedzka – wykonanie remontu studni głębinowych poprzez zapewnienie w dobrym stanie technicznym komór studziennych, wywietrzników wentylacyjnych na zbiorniku wyrównawczym oraz studniach – **w terminie do 30 kwietnia 2025 r.**

Wodociąg Turza Sokołów – zapewnienie w dobrym stanie technicznym ściany w pomieszczeniu hali filtrów przy aeratorach, poprzez usunięcie miejscowych ubytków farb oraz wykonanie remontu studni głębinowych poprzez zapewnienie w dobrym stanie technicznym komór studziennych – **w terminie do 30 kwietnia 2025 r.**

Wodociąg Dynów – wykonanie remontu studni głębinowych poprzez odnowienie skorodowanych powierzchni rur (przewodu) pomp głębinowych oraz zapewnienie w dobrym stanie technicznym komór studziennych – **w terminie do 31 grudnia 2024 r.**

Ponadto w wodociągu Rudna Mała obowiązywała decyzja z roku 2021 dotycząca zapewnienia w dobrym stanie technicznym powierzchni 3 włączów, schodów oraz drabinek w zbiorniku wody uzdatnionej z terminem 30.04.2025 r. Spółka EkoGłóg Sp. z o.o. poinformowała o wykonaniu decyzji przed terminem poprzez włączenie do eksploatacji dwukomorowego zbiornika wody uzdatnionej. Po przeprowadzonej kontroli decyzję uznano **za wykonaną.**

OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

1. Baseny kąpielowe

W 2024 r. na terenie Rzeszowa oraz powiatu rzeszowskiego tut. Inspektor nadzorował 19 pływalni, w tym 3 odkryte.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9.11.2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1230) właściciele lub

zarządcy pływalni mają obowiązek prowadzenia kontroli wewnętrznej nad jakością wody basenowej. Kontrola ta obejmuje bieżącą obserwację wody, monitoring parametrów fizycznych wody (prowadzony co 4 godziny) oraz pobór prób wody przez akredytowane laboratorium zgodnie z harmonogramem ustalonym z PPIS w Rzeszowie.

W 2024 r. wydano 5 decyzji wstrzymujących działalność basenów ze względu na nieprzydatność wody do kąpieli. Po uzyskaniu poprawy jakości wody działalność w basenach została przywrócona. Biorąc pod uwagę usterki natury technicznej wydano 2 decyzje na poprawę tego stanu – SPA HOTEL SPLENDOR w Siedliskach 495 – obydwie zostały wykonane.

Obowiązująca decyzja techniczna z roku 2023 w krytej pływalni „KARPIK” przy ul. Rabija 4 w Rzeszowie na wyczyszczenie podsufitowej rury wentylacyjnej wraz z kratkami wentylacyjnymi została wykonana.

W ubiegłym roku oddano do użytkowania nowy obiekt:

- odkrytą pływalnię w Nowym Kamieniu 30B.

Fot. Odkryty basen w Kamieniu

Fot. Odkryty basen w Kamieniu – wodny plac zabaw

Fot. Odkryty basen w Kamieniu – zjeżdżalnia z niecką sportową

W jej skład wchodzi: wodny plac zabaw, 2 brodziki dla dzieci, niecka sportowa z wydzieloną częścią dla dzieci, 2 zjeżdżalnie, miejsce wypoczynku, budynek sanitarno-higieniczny z zapleczem technicznym. Maksymalnie w obiekcie może przebywać 500 osób. Obiek był czynny w godz. 11- 19 cały tydzień w okresie od 22 czerwca do 31 sierpnia.

2. Miejsca wykorzystywane do kąpeli oraz kąpieliska

W sezonie letnim 2024 r. nadzorowano 1 miejsce wykorzystywane do kąpeli w Bratkowicach. Wydano 2 oceny bieżącej jakości wody, w których stwierdzono przydatność wody do kąpeli oraz przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną.

W sezonie letnim 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny sprawował nadzór nad kąpieliskiem miejskim w Rzeszowie, przy ul. Kwiatkowskiego. Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną oraz wydano 4 oceny o przydatności wody do kąpeli i 1 ocenę o nieprzydatności wody, która związana była z decyzją stwierdzającą nieprzydatność wody do kąpeli ze względu na przekroczenie parametrów mikrobiologicznych (*Escherichia coli*).

Decyzja obejmowała:

- zakaz kąpeli w kąpielisku miejskim ze względu na nieprzydatność wody do kąpeli,
- zamieszczenie informacji o zakazie kąpeli w miejscu oznakowania kąpieliska oraz w jego pobliżu,
- niezwłoczne rozpowszechnienie informacji o wprowadzonym zakazie kąpeli za pomocą środków masowego przekazu,
- podjęcie działań dla ochrony zdrowia ludzkiego i poprawy jakości wody.

Plaże przy miejscu wykorzystywanym do kąpeli były sprzątane na bieżąco. Zapewniona była odpowiednia ilość koszy na odpady komunalne, które były opróżniane codziennie. Strefy do kąpeli były wyznaczone i trwale oznakowane, strzeżone przez ratowników. Zapewnione były również sanitariaty (3 kabiny ustępowe typu TOI-TOI), przebieralnie (damska i męska), hangar, w którym przechowywany jest sprzęt do pływania (kajaki, rowerki wodne). W widocznym miejscu umieszczony był regulamin obiektu oraz tablica informacyjna zawierająca dane zgodne z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli (Dz. U. z 2018 r., poz. 2476).

Fot. Kąpielisko w Rzeszowie przy ul. Kwiatkowskiego

Organizator tego obiektu - Rzeszowski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rzeszowie, ul. Jałowego 23A, pobrał 1 próbkę wody przed otwarciem sezonu kąpielowego oraz 4 próbki w czasie trwania sezonu. Na podstawie okazanych wyników jakości wody oraz nadzoru wizualnego wydano 4 bieżące oceny stwierdzające, że woda przeznaczona do kąpieli w nadzorowanym obiekcie odpowiada wymaganiom zawartym w Załączniku nr 1 część A do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r., poz. 255). Interwencji na stan sanitarny oraz podejrzenia o obecność sinic nie odnotowano.

3. Domy Pomocy Społecznej całodobowe i dzienne

Na nadzorowanym terenie istnieje 28 obiektów przeznaczonych dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie oraz przewlekle chorych oraz 3 noclegownie. Przeprowadzono 23 kontrole sanitarne. Po przeprowadzonych kontrolach wydano 2 decyzje dot. zapewnienia odpowiedniego sposobu transportu odpadów medycznych, uaktualnienia procedur higienicznych oraz odnowienia ścian i sufitów. Decyzje obowiązują w roku 2025.

4. Hotele, obiekty hotelarskie oraz czasowo-turystyczne, schroniska młodzieżowe.

PPIS w Rzeszowie sprawuje nadzór nad 77 obiektami. Po przeprowadzonych 40 kontrolach wydano 6 decyzje dot. poprawy stanu sanitarno-technicznego (na odnowienie ścian i sufitów, higieniczne przechowywanie bielizny pościelowej i ręczników, wymianę armatury łazienkowej).

Ponadto na wniosek przedsiębiorców wydawane są opinie sanitarne w celu prowadzenia działalności gospodarczej przez inne obiekty niż hotelarskie w zakresie najmu krótkoterminowego.

5. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu

PPIS w Rzeszowie sprawuje nadzór nad 717 obiektami, świadczącymi usługi związane z pielęgnacją ludzkiego ciała. W ciągu 2024 r., zostały przeprowadzone 218 kontrole sanitarne. Wydano 52 decyzje - 40 zostało wykonanych, w 12 obowiązują terminy realizacji na rok 2024. W porównaniu z rokiem ubiegłym przybyło 26 nowych obiektów. Decyzje dotyczyły poprawy stanu technicznego w obiektach i nakazywały **zapewnić**: prawidłowe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi powstającymi podczas usług kosmetycznych, sterylne narzędzia wielokrotnego użytku naruszające ciągłość tkanek, aktualne procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi przy świadczeniu usług, miejsce do higienicznego przechowywania odzieży wierzchniej i roboczej pracowników, dostęp do bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym, prawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu (odmalowanie ścian, wyposażenia, mebli.), prawidłowe wyposażenie zakładu oraz wentylację, usunąć zbędny sprzęt.

W związku z usterkami sanitarno-higienicznymi nałożono 11 mandatów karnych na kwotę 2900zł. Po przeprowadzonych kontrolach sprawdzających stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

6. Inne obiekty użyteczności publicznej

PPIS w Rzeszowie sprawuje nadzór nad 31 obiektami i są to: kina, hale sportowe, ośrodki kultury itp. W roku 2024 kontroli w tej grupie przeprowadzono 4 kontrole. Została wydana decyzja na Rzeszowski Dom Kultury ul. Dębicka 170 na odnowienie ścian, sufitu w pomieszczeniu szatni – została wykonana.

7. Ustępy publiczne

W tej grupie nadzór sprawowany jest nad 81 obiektami, w tym 21 stałych-skanalizowanych oraz 60 stałych nieskanalizowanych typu TOI-TOI. Przeprowadzono 8 kontroli. Wydana w roku 2023 decyzja dot. ustępu przy ul. Mickiewicza w Rzeszowie nakazującą poprawę stanu technicznego całego obiektu została wykonana. Została też

wykonana decyzja dot. ustępu publicznego na placu targowym ul. Plac Wolności (dot. odnowienia ścian i sufitu).

8. Dworce autobusowe

W nadzorze 6 obiektów. Przeprowadzono 2 kontrole, które uwzględniały stan sanitarno-porządkowy poczekalni, ogólnodostępnych toalet, wyposażenie i stan techniczny koszy na odpadki stałe oraz czystość placu manewrowego. W przypadku Dworca Głównego PKS w Rzeszowie przy ul. Grottgera wydano zalecenia na odnowienie: ścian w poczekalni dla podróżnych, elewacji budynku poczekalni oraz otoczenia stanowisk odjazdowych – wykonane.

ODDZIAŁ HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży

Do zadań Oddziału
należy:

Nadzór nad stanem sanitarno-higienicznym miejsc nauczania, wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą, w tym żłobków, placówek oświatowo-wychowawczych i szkół wyższych.

Kontrola higieny procesów nauczania.

Wydawanie opinii na temat spełnienia wymagań higieny w budynku, w którym będzie działać szkoła lub placówka oświatowa.

Kontrolowanie podmiotów wykonujących działalność wchodzącą w zakres sprawowanego nadzoru.

Nakazywanie usunięcia uchybień sanitarnych stwierdzonych podczas kontroli.

Inne czynności wynikające z przepisów prawa.

W ramach
wykonywanych
zadań pracownicy
oddziału wykonują
następujące
czynności:

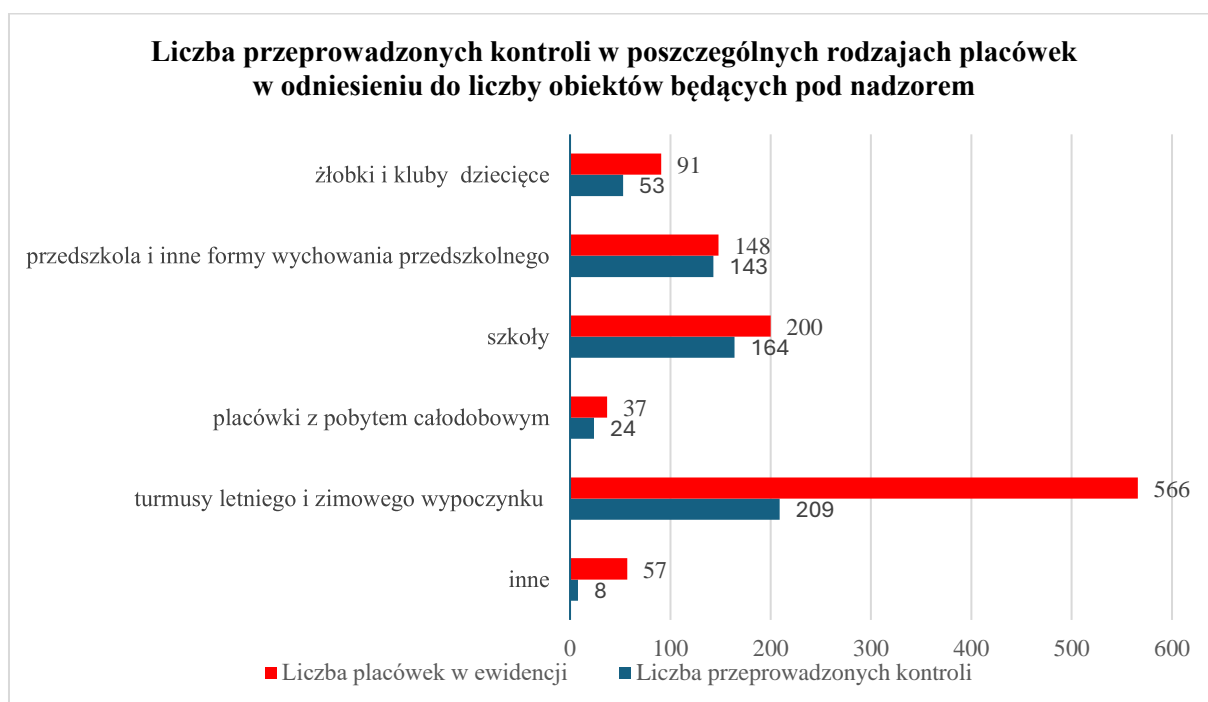
www.psserzeszow.pl

Pracownicy Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmują działania, które pozwalają zapewnić odpowiednie warunki pobytu dzieci i młodzieży w nadzorowanych placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych oraz placówkach letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Bieżący nadzór nad tymi placówkami obejmuje kontrolę dotyczącą oceny m.in.:

- stanu sanitarno-technicznego obiektów,
- higieny procesu nauczania,
- warunków do utrzymania higieny osobistej,
- warunków podczas przebywania dzieci i młodzieży na półkoloniach i obozach.

W 2024 roku w ewidencji pionu higieny dzieci i młodzieży Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie znajdowało się 587 placówek stałych oraz 566 turnusów letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży. W skład placówek stałych wchodziły m. in.: żłobki, przedszkola, szkoły, zespoły szkół, zespoły szkolno-przedszkolne, szkoły wyższe, placówki z pobytem całodobowym. Pracownicy oddziału przeprowadzili 383 kontrole w placówkach stałych oraz skontrolowali 209 turnusów letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży. Liczbę przeprowadzonych kontroli w poszczególnych rodzajach placówek w odniesieniu do liczby danego typu placówek będących pod nadzorem PPIS w Rzeszowie przedstawia poniższy wykres.

ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE

Opieka nad dziećmi do lat 3 może być zapewniana przez placówki takie jak żłobki lub kluby dziecięce. W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie pełnił nadzór nad 90 żłobkami i 1 klubem dziecięcym.

Nadzorem objęto 5 nowopowstałych placówek tj.:

- „Super Żłobek TOSIA & JA” w Rzeszowie, ul. Lewakowskiego 7,
- Żłobek „Maluszkowo” w Kielanówce,
- Samorządowy Żłobek w Kamieniu, ul. Błonie 12,
- Żłobek Niepubliczny „Monte” w Tyczynie, ul. Zagrody,
- Publiczny Żłobek nr 2 „Maluszkowo” w Krasnem.

Fot. Sala dla dzieci w nowopowstałym Publicznym Żłobku Nr 2 „Maluszkowo” w Krasnem
(źródło: zasoby własne PSSE w Rzeszowie)

Fot. Sala dla dzieci w nowopowstałym Publicznym Żłobku Nr 2 „Maluszkowo” w Krasnem
(źródło: zasoby własne PSSE w Rzeszowie)

Fot. Nowopowstały Żłobek Samorządowy w Kamieniu

(źródło: <https://nowiny24.pl/w-gm-kamien-w-powiecie-rzeszowskim-oficjalnie-otwarto-zlobek-i-centrum-opiekunczomieszkalne-dla-seniorow-zdjecia/gh/c3-18966531/13>)

W nadzorowanych placówkach przeprowadzono 53 kontrole (21 kontroli w żłobkach publicznych i 32 kontrole w żłobkach prywatnych). W skontrolowanych placówkach przebywało łącznie 2431 dzieci.

We wszystkich skontrolowanych żłobkach zapewnione były higieniczne warunki pobytu dzieci. Pomieszczenia oraz ich wyposażenie utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-technicznym. Zabawki były czyste, nieuszkodzone, dostosowane do wieku dzieci oraz posiadały wymagane certyfikaty. W placówkach znajdowały się dostosowane do wzrostu dzieci stoliki i krzeselka. Mycie i dezynfekcja zabawek, stolików i pozostałego wyposażenia odbywała się w sposób prawidłowy i za pomocą odpowiednich środków przeznaczonych do tego celu.

Dzieci w żłobkach miały zapewnioną możliwość odpoczynku. Leżakowały one w większości na swoich leżaczkach a niektóre młodsze dzieci w łóżeczkach. Tylko nieliczne żłobki a wśród nich żłobki prowadzone przez Miejski Zespół Żłobków w Rzeszowie zapewniały dzieciom pomieszczenia sypialniane, przeznaczone tylko do tego celu. Ze względów lokalowych oraz ekonomicznych większość żłobków w porze odpoczynku rozkładała leżaczki w salach w których dzieci przebywały w ciągu dnia. Pościel we wszystkich skontrolowanych placówkach przechowywana była prawidłowo i przypisana do konkretnego dziecka. W zależności od obiektu niektóre żłobki zapewniały pranie pościeli na miejscu, natomiast większość żłobków praktykowała zasadę oddawania pościeli do prania rodzicom dzieci.

Wszystkie żłobki zapewniały dzieciom wyżywienie. Posiłki były podawane w formie śniadań, II śniadań, obiadów dwudaniowych i podwieczorków. W 18 żłobkach posiłki przygotowywane były na miejscu, we własnych blokach żywienia, natomiast pozostałe skontrolowane placówki

korzystały z usług firm cateringowych. Ze względu na to, że prawidłowe żywienie jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na stan zdrowia dzieci oraz ich ogólny rozwój, funkcje poznawcze czy samopoczucie podczas kontroli żłobków poza ceną warunków produkcji i obrotu żywnością, dokonywano także oceny jakościowej jadłospisów dekadowych. Przeprowadzone w tym zakresie kontrole warunków produkcji i obrotu żywnością wykazały, że przygotowanie, wydawanie oraz spożywanie posiłków przez dzieci odbywało się w warunkach higienicznych a produkcja posiłków w blokach żywienia przebiegała z zachowaniem zasad GHP (Dobrej Praktyki Produkcyjnej), GMP (Dobrej Praktyki Higienicznej) i systemu HACCP (Systemu Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli). W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie ułożonych jadłospisów, jednak w niektórych placówkach zalecano drobne modyfikacje podawanych posiłków.

PRZEDSZKOLA I INNE FORMY WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

Na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego znajdowało się 198 przedszkoli funkcjonujących samodzielnie oraz 45 przedszkoli wchodzących w skład zespołów szkół lub zespołów szkolno-przedszkolnych.

W 2024 r. powstało 10 nowych przedszkoli oraz 2 punkty przedszkolne tj.:

- Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „ROZKWIT”, al. Rejtana 23 lok 01 B,
- Niepubliczne Przedszkole „Słoneczny Raj” w Rzeszowie, ul. Budziwojska 374,
- Niepubliczne Przedszkole „Magiczny Świat Dziecka” w Rzeszowie, ul. Wyspiańskiego,
- Przedszkole „Bajkowe Przedszkole” w Rzeszowie, ul. Wieniawskiego 55,
- Przedszkole „Bajkowe Przedszkole” w Rzeszowie, ul. Iwonicka 50,
- Przedszkole przy Zespole Szkół w Kielanówce,
- Przedszkole Publiczne „Akademia Małego Inżyniera” w Rzeszowie, ul. W. Stwosza 55,
- Oddział Przedszkolny przy SP nr 24 w Rzeszowie, ul. Zelwerowicza 2,
- Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „ZUZIA” w Rzeszowie, ul. Lewakowskiego 7,
- Niepubliczne Przedszkole „Radosne Słoneczko MINI” w Krasnem 411 C,
- Punkt Przedszkolny „ROZKWIT” w Rzeszowie, ul. Rejtana 23,
- Punkt Przedszkolny „Kreatywne Dzieci” w Rzeszowie, św. Rocha 76.

Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie przeprowadzili w przedszkolach 148 kontroli (119 w przedszkolach funkcjonujących samodzielnie i 29 w przedszkolach wchodzących w skład zespołów).

Wszystkich przedszkola zapewniały właściwe warunki pobytu dzieciom. Sale zabaw, sanitariaty oraz pozostałe pomieszczenia z których korzystały dzieci były utrzymane w czystości i porządku.

Wyposażenie znajdujące się w przedszkolach było w dobrym stanie sanitarno-technicznym a zabawki znajdujące się placówkach były dostosowane do wieku dzieci i systematycznie czyszczone.

Ze względu na negatywne skutki zdrowotne jakie mogą wystąpić u dzieci korzystających z nieodpowiednio dobranych do wzrostu mebli np. pogłębienie lub nabycie wad postawy, napięcie mięśni szyi, pleców, ramion oraz koślawość lub szpotawość kolan to podczas kontroli sanitarnych sprawdzano dostosowanie stolików i krzesełek do wzrostu dzieci.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że meble w salach dla dzieci były zróżnicowane pod względem wysokości i dostosowane do wzrostu dzieci. W związku z szybkim wzrostem dzieci będących w wieku przedszkolnym przypominano dyrektorom placówek o ciągłym monitorowaniu przypisanych dzieciom stolików i krzesełek na początku roku szkolnego i zadbanie, by dzieciom, które podrosły i kwalifikują się do większego rozmiaru zmieniano mebelki na wyższe także w ciągu trwania roku szkolnego, jeżeli tylko zachodzi taka potrzeba. Najmłodsze grupy dzieci miały zapewnioną możliwość odpoczynku. W prawie wszystkich przedszkolach leżaki rozkładane były w salach dydaktycznych, tylko nieliczne placówki mają pomieszczenia zaadoptowane na sypialnie. Podczas kontroli uwagę zwracano na warunki w jakich przechowywana jest pościel dzieci oraz leżaki, by ograniczyć możliwości rozprzestrzeniania się chorób. Przeprowadzone kontrole wykazały, że we wszystkich placówkach pościel była odpowiednio przechowywana i przypisana do konkretnego dziecka, a jej pranie odbywało się głównie poza placówką (pościel była oddawana rodzicom do prania), tylko nieliczne przedszkola zapewniały pranie i wymianę bielizny pościelowej w placówce. Także czysta łazienka pomaga zapobiegać rozprzestrzenianiu się chorób, dlatego tak ważne jest utrzymanie jej we właściwym stanie sanitarno-higienicznym oraz technicznym.

Podczas kontroli w przedszkolach wszystkie sanitariaty wyposażone były w środki do utrzymania higieny osobistej tj. papier toaletowy, mydło w płynie, ręczniki papierowe oraz ręczniki wielorazowego użytku do momentu wejścia w życie przepisów obligujących placówki do korzystania przez dzieci tylko z ręczników papierowych. W 2024 r. poprawie uległ stan techniczny dwóch sanitariatów w Przedszkolu Publicznym Nr 40 w Rzeszowie. W związku z decyzją PPIS w Rzeszowie nakazującą doprowadzenie do należytego stanu sanitarno-technicznego podłogi i ściany w dwóch sanitariatach dla dzieci z grupy II i IV, organ prowadzący przedszkole przeprowadził ich generalny remont.

W niektórych przedszkolach dzieci po każdym posiłku szczotkowały zęby. Ich przybory do utrzymania higieny jamy ustnej były podpisane i odpowiednio przechowywane.

Niestety zalecenia organizacyjne dotyczące szczotkowania zębów po posiłkach w okresie pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 spowodowały, że przedszkola całkowicie rezygnowały wówczas z czyszczenia zębów a obecnie bardzo niewiele przedszkoli powróciło do tego zdrowego nawyku sprzed pandemii. Podczas kontroli zachęcano dyrektorów, by w przedszkolach ponownie wprowadzono szczotkowanie zębów przez dzieci.

Nadzorem sanitarnym obejmowano również place zabaw znajdujące się na terenie przedszkoli a zwłaszcza pod względem zapewnienia ochrony przez zanieczyszczeniami odzwierzęcymi. Przed rozpoczęciem sezonu letniego we wszystkich placówkach wymieniony był piasek w piaskowniach, a wyposażenie placów zabaw było w dobrym stanie sanitarno-technicznym.

Zgodnie z przepisami wszystkie placówki zapewniały wyżywianie przebywającym w nich dzieciom. Posiłki przygotowywane były na miejscu we własnych kuchniach lub dowożone przez firmy cateringowe. Przeprowadzono 58 kontroli bloków żywienia, natomiast pozostałe skontrolowane przedszkola korzystały z usług cateringowych. Przeprowadzone kontrole bloków żywienia wykazały, że produkcja i wydawane posiłków odbywało się

w higienicznych warunkach. Surowce i półprodukty wykorzystywane do przygotowania obiadów były prawidłowo przechowywane a ich termin przydatności do spożycia lub data minimalnej trwałości były aktualne. Podczas kontroli w 1 przedszkolu stwierdzono uchybienia techniczne w związku z czym wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości.

W trakcie przeprowadzonych kontroli sanitarnych dokonywano także oceny jakościowej jadłospisów dekadowych pod względem zgodności z przepisami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Jadłospisy w większości placówek nie budziły zastrzeżeń i były ułożone prawidłowo, natomiast w niektórych przedszkolach wymagały drobnych zmian, o których informowano kontrolowanego. Posiłki podawane były w sposób estetyczny i zachęcający dzieci próbowania różnych smaków. Przykładowe posiłki serwowane w jednym z przedszkoli w Rzeszowie przedstawiają poniższe zdjęcia.

Fot. Przykładowe posiłki śniadaniowe serwowane w Przedszkolu Publicznym Nr 9 w Rzeszowie
(źródło: <https://pp9.resman.pl/new/projekty/przedszkole-promujace-zdrowie/>)

SZKOŁY

W ewidencji szkół znajdujących się pod nadzorem PPIS w Rzeszowie było 98 szkół podstawowych, 15 liceów ogólnokształcących, 2 technika, 2 szkoły branżowe, 1 szkoła specjalna, 12 szkół policealnych, 70 zespołów szkół lub zespołów szkolno-przedszkolnych w skład których wchodziły: szkoły podstawowe, technika, licea ogólnokształcące, szkoły branżowe lub szkoły policealne oraz 5 szkół wyższych.

W 2024 r. skontrolowano 102 szkoły przeprowadzając 164 kontrole.

W trakcie kontroli oceniano m. in. stan techniczno-sanitarny obiektów, organizację procesu nauczania, zaopatrzenie w środki higieny osobistej, zorganizowanie dożywiania.

Oceniając stan techniczny i sanitarny obiektów szkolnych należy stwierdzić, że ulega on ciągłej poprawie. W miarę posiadanych środków finansowych w szkołach przeprowadzane są prace remontowe i konserwatorskie przyczyniające się do ciągłej poprawy warunków przebywania uczniów w tych placówkach.

W 2024 r. w 6 szkołach wykonano obowiązki nałożone decyzjami administracyjnymi wydanymi przez PPIS w Rzeszowie w roku 2024 i latach wcześniejszych, takie jak:

- w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 w Rzeszowie doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego ściany i sufity w salach lekcyjnych i bloku sportowym poprzez zlikwidowanie zacieków i zawilgoceń oraz przyczyny ich powstania;
- w Szkole Podstawowej Nr 3 w Rzeszowie doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego ściany w szatniach usuwając ślady zawilgocenia oraz odpryski farb i ubytki tynku;
- w Zespole Szkół Plastycznych w Rzeszowie doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego ściany, sufity i posadzkę w pracowniach znajdujących się w segmencie G;
- w Szkole Podstawowej Nr 1 w Chmielniku zapewniono ogrodzenie wokół szkoły;
- w Szkole Podstawowej w Hyżnem doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego ściany i podłogę w szatniach przy sali gimnastycznej;
- w Zespole Szkół Nr 1 w Nienadówce doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego ściany i podłogi w pomieszczeniu sanitarnym dla dzieci przedszkolnych oraz wymieniono armaturę sanitarną.

Natomiast w 7 szkołach wydano decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego. Decyzje te dotyczyły m. in. doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego ściany, sufity, podłogi w salach lekcyjnych, szatniach czy sali gimnastycznej, zapewnienia osłon na grzejniki, zapewnienia ciepłej bieżącej wody przy umywalkach w sanitariatach.

Podczas przeprowadzanych kontroli, poza warunkami technicznymi szkół oceniana jest również właściwa organizacja nauki tj. właściwie dostosowane stanowiska pracy ucznia, prawidłowość planu zajęć, warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, dostęp do środków utrzymania higieny osobistej.

W dwóch szkołach podstawowych dokonano oceny dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów. Badanie przeprowadzono w 13 oddziałach klasowych oceniając 305 stanowisk pracy ucznia. W dniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Jednakże w ramach przeciwdziałania wadom postawy u dzieci podczas każdej kontroli przeprowadza się ocenę wizualną dostosowania mebli do wzrostu uczniów oraz prawidłowość zestawienia ze sobą stolika i krzeselka a także przypomina się dyrektorom o konieczności odpowiedniego doboru mebli dla każdego ucznia.

W ramach kampanii pn. „problem wagi ciężkiej” mającej na celu przeciwdziałanie wadom postawy oraz przeprowadzenie działań edukacyjnych dla dzieci, nauczycieli i rodziców dokonano oceny obciążenia uczniów tornistrami/plecakami. Pomiary przeprowadzono w 8 szkołach podstawowych, obejmując badaniem 1656 uczniów z klas 1-8. Zgodnie

z zaleceniami Głównego Inspektora sanitarnego ciężar tornistra nie powinien przekraczać 15% masy ciała ucznia. W wyniku badania stwierdzono, że u 1423 uczniów masa tornistra w dniu kontroli wynosi do 15% masy ciała, co stanowiło 86% wszystkich uczniów poddanych badaniu. Natomiast u 233 uczniów stwierdzono przekroczenie ciężaru plecaka, co stanowiło 14% wszystkich uczniów. Ponieważ w każdej ze skontrolowanych szkół była możliwość pozostawiania części podręczników i pomocy naukowych przez uczniów w wyznaczonych zbiorowych miejscach lub szafkach indywidualnych, przypominano dyrektorom, by zachęcali i przypominali uczniom o tej możliwości. Podczas tych kontroli, wraz z pracownikami z Oddziału Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przeprowadzono dla uczniów zajęcia edukacyjne informujące jak prawidłowo dbać o kręgosłup oraz jak powinien wyglądać prawidłowo spakowany plecak.

Podczas kontroli oceniano także prawidłowość planów lekcji w tym równomierne rozłożenie zajęć w poszczególne dni tygodnia. Ocenione plany zajęć były ułożone prawidłowo.

Systematycznie także ulega poprawie baza do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Oddano do użytku halę sportową przy I Liceum Ogólnokształcącym w Rzeszowie, halę sportową przy Szkole Podstawowej w Rudnej Małej oraz rozbudowano salę gimnastyczną w Zespole Szkół w Tyczynie.

Fot. Grzegorz Bukala / UM Rzeszowa

Fot. Hala sportowa przy I Liceum Ogólnokształcącym w Rzeszowie

(źródło: <https://nowiny24.pl/w-rzeszowie-oddano-do-uzytku-nowoczesna-hale-sportowa-przy-i-lo/gh/c5-18640861>)

Wszystkie szkoły zapewniały właściwe wyposażenie sanitariatów oraz dostęp do środka do utrzymania higieny osobistej (mydło w płynie, papier toaletowy, ręczniki papierowe lub suszarki do rąk).

Od września 2024 r. w szkołach dostępny był Powszechny Program Szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) oferowany przez Ministra Zdrowia. Szczepienia były realizowane na terenie szkół, które wyraziły chęć udziału w programie. Szczepienia były dobrowolne dla dzieci pomiędzy 9 a 14 rokiem życia, a decyzja o szczepieniu podejmowana była przez rodzica, a następnie przez lekarza POZ na podstawie przeprowadzonego badania kwalifikacyjnego.

Chęć przystąpienia do programu zadeklarowało 40 szkół.

PLACÓWKI Z POBYTEM CAŁODOBOWYM

Pod nadzorem PPIS w Rzeszowie znajdują się także placówki z pobytem całodobowym do których należą: bursy, internaty, domy studenta, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze (domy dziecka).

W placówkach tych przeprowadzono 24 kontrole (w domach dziecka-8, domach studenckich – 8, bursach i internatach – 7, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym – 1).

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Wychowankowie mieli zapewnione dobre warunki bytowe i sanitarnohigieniczne. Pokoje mieszkalne wyposażone były w łóżka, biurka, krzesła, szafy, szafki. Węzły sanitarne znajdowały się na każdej kondygnacji i były ogólnodostępne lub w segmentach w zależności od obiektu. W części placówek zlokalizowane były siłownie, świetlice lub salki telewizyjne.

Wszystkie placówki z wyjątkiem domów studenta zapewniają pełne wyżywienie przebywającym w nich dzieciom i młodzieży. W każdej z tych placówek wydzielone jest także miejsce, gdzie można przygotować sobie prosty posiłek samemu lub pod okiem wychowawców (w przypadku osób niepełnoletnich) i są to kuchnie ogólnodostępne w domach studenta znajdujące się na każdej kondygnacji, aneksy kuchenne w tzw. segmentach lub kuchenki w domach dziecka wspólne dla dzieci z kilku pokoi należących do jednej tzw. „rodzinki”. Wszystkie te pomieszczenia są odpowiednio wyposażone i możliwe jest przygotowanie w nich prostych posiłków.

WYPOCZYNEK LETNI I ZIMOWY

Oprócz stałych placówek nauczania i wychowania pion Higieny Dzieci i Młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej obejmował swoim nadzorem również sezonowe turnusy wypoczynku organizowanego dla dzieci i młodzieży w okresie zimowym i letnim. Podstawę do podejmowania czynności kontrolnych stanowiły dane zawarte w elektronicznej bazie danych Podkarpackiego Kuratora Oświaty.

Na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego dominująca formą wypoczynku były tzw. półkolonie organizowane m. in. przez szkoły, domy kultury oraz prywatnych przedsiębiorców. W elektronicznej bazie wypoczynku znajdowało się 469 turnusów półkolonii, natomiast pozostałe 97 turnusów dotyczyło wypoczynku organizowanego w formie obozu. W okresie zimowym i letnim przeprowadzono łącznie 209 kontroli turnusów wypoczynku na których przebywało łącznie 5604 dzieci i młodzieży.

Wypoczynek w formie wyjazdowej organizowany były w obiektach hotelowych, obiektach używanych okazjonalnie do wypoczynku jak np. szkoły czy internaty oraz w formie obozu pod namiotami. Uczestnicy mieli zapewnione dobre warunki zakwaterowania, utrzymania higieny osobistej oraz uczestniczenia w zajęciach rekreacyjnych.

Na wszystkich skontrolowanych turnusach uczestnicy mieli zorganizowane dożywianie. Miało ono najczęściej formę obiadów jednodaniowych lub dwudaniowych a niekiedy obejmowało również śniadanie, II śniadanie oraz obiad. Pełne wyżywienie składające się ze śniadań, obiadów dwudaniowych z deserem oraz kolacji zapewnione było dla uczestników przebywających na obozach. Wszystkie placówki sezonowe były dobrze przygotowane i zapewniały uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku.

SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

Do zadań sekcji należy:

Uzgadnianie, w zakresie wynikającym z właściwych przepisów, dokumentów z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Wydawanie i uzgadnianie, w zakresie wynikającym z właściwych przepisów, aktów administracyjnych dotyczących planowanych i projektowanych przedsięwzięć.

Uzgadnianie projektów budowlanych, pod względem przestrzegania w nich wymagań sanitarnych.

Zajmowanie stanowiska w kwestii przystąpienia do użytkowania zrealizowanych obiektów budowlanych.

Wykonywanie innych czynności związanych z sanitarnym nadzorem zapobiegawczym, wynikających z przepisów szczególnych.

Kontrolowanie podmiotów wykonujących działalność wchodzącą w zakres sprawowanego nadzoru.

Nakazywanie usunięcia uchybień sanitarnych stwierdzonych podczas kontroli.

Inne czynności wynikające z przepisów prawa.

W ramach wykonywanych zadań pracownicy oddziału wykonują następujące czynności:

www.psserzeszow.pl

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W RZESZOWIE

Dąbrowskiego 79 a

35-040 Rzeszów

17-742-13-08

Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizuje obowiązki i zadania, których celem jest zapewnienie właściwego stanu sanitarno-higienicznego w nowoprojektowanych i modernizowanych obiektach zarówno na etapie planowania, projektowania jak i dopuszczania do użytkowania wybudowanych obiektów budowlanych.

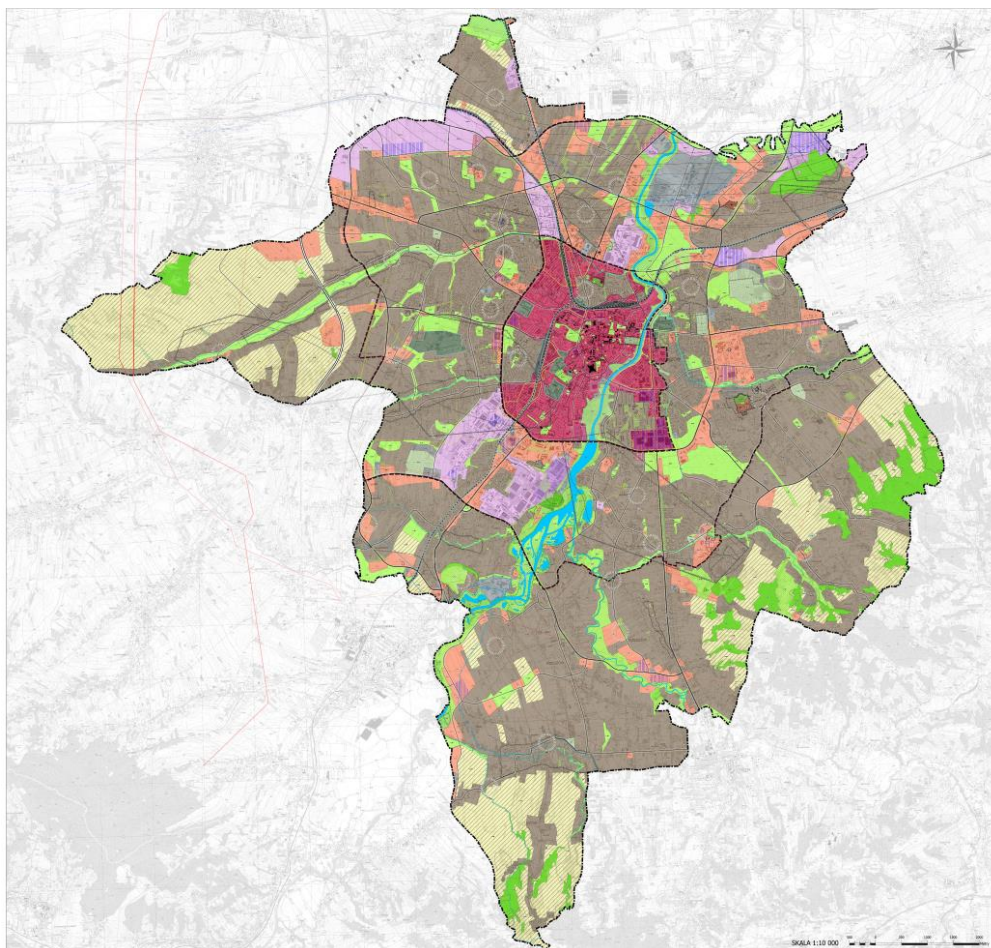
Zasięg działania sekcji obejmuje inwestycje planowane i realizowane na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego obejmującego 14 gmin.

Wszystkie działania podejmowane były na wniosek organów prowadzących postępowanie administracyjne lub wniosek zainteresowanych podmiotów.

Do zakresu działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wynikającego z zapisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416) należy m. in.:

- opiniowanie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
- uzgadnianie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- kontrola obiektów będących w trakcie realizacji w zakresie zgodności z wymogami higienicznymi i zdrowotnymi,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych,
- opiniowanie przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- wyrażenie zgody na założenie lub rozszerzenie cmentarza,
- wyrażenie zgody na odstąpienie od przepisów techniczno-budowlanych,
- wydawanie opinii co do zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć i zrealizowanych inwestycji, których realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej,
- wydawanie opinii dotyczących spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych dla poszczególnych obiektów budowlanych, w tym dla podmiotów zajmujących się obrotem lekami lub wytwarzaniem i obrotem materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym.

OPINIOWANIE I UZGADNIANIE DOKUMENTÓW WYMAGAJĄCYCH PRZEPROWADZENIA STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Rys. Studium i kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta Rzeszowa

źródło: <https://bip.erzeszow.pl/116-biuro-rozwoju-miasta-rzeszowa/4195-studium-uwarunkowan-i-kierunkow-zagospodarowania-przestrzennego.html#tresc#tresc>

Zasady przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określają przepisy Działu IV ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga m. in. projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Pierwszym etapem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Drugim etapem jest opiniowanie przedstawionego dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Opinie przygotowują te same organy, które brały udział w uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.

Przed przyjęciem dokumentu podmiot opracowujący jego projekt bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

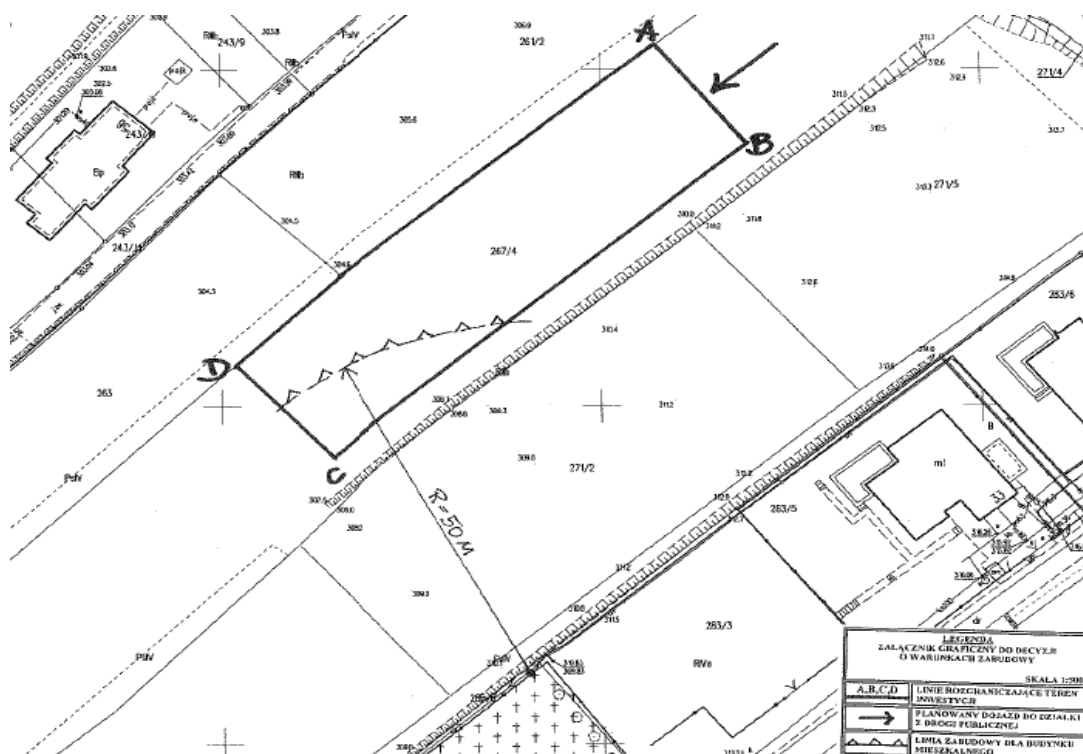
Po zakończeniu postępowania, organ opracowujący projekt dokumentu przekazuje przyjęty dokument wraz z podsumowaniem organom opiniującym. Jest również zobowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko, zgodnie z częstotliwością i metodami opisanymi w prognozie oddziaływania na środowisko oraz podsumowaniu.

Zgodnie z ustawą, w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko zajęto łącznie **86** stanowisk:

- **36** opinii co do zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- **9** opinii co do zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla planów ogólnych gminy,
- **38** opinii dotyczących uzgodnienia projektu dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą,
- **2** opinie dotyczące uzgodnienia projektu dokumentu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą,
- **1** odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Północ V w mieście Sokołów Małopolski.

UZGADNIANIE WARUNKÓW ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU ORAZ LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Rys. Załącznik graficzny analizy dotyczącej uzgodnienia warunków zabudowy (źródło: własne)

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy także uzgadnianie warunków zabudowy oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Każdy wniosek poddano analizie pod kątem sposobu zaopatrzenia obiektu w wodę oraz odprowadzenia ścieków sanitarnych. W przypadku zaplanowanych studni lub zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, sprawdzano czy uwzględniono wymagane odległości określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 ze zm.).

Szczegółnej analizie poddawano wnioski, w których granica terenu inwestycji znajdowała się w odległości mniejszej niż 150 m od granicy terenu cmentarza. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarzu (Dz.U. 1959 r.)

nr 52 poz. 315), zabudowa mieszkaniowa, zakłady produkujące artykuły żywności, zakłady żywienia zbiorowego, zakłady przechowujące artykuły żywności oraz studnie, źródła i strumienie służące do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 m dla budynków pod warunkiem zaopatrzenia ich w wodę z sieci wodociągowej.

W związku z art. 3 pkt 1a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U z. 2024 r. poz. 416) w 2024 r. wpłynęło łącznie **3654** wniosków dotyczących uzgodnienia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji celu publicznego pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, w związku z czym:

- w drodze postanowienia uzgodniono **40** projektów decyzji o warunkach zabudowy, które dotyczyły budynków w sąsiedztwie istniejących cmentarzy lub budynków, w których prowadzona będzie działalność polegająca na produkcji żywności,
- w **3610** przypadkach skorzystano z uzgodnienia projektów decyzji o warunkach zabudowy w trybie art. 53 ust 5 ustawy z dnia 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.),
- **1** sprawę przekazano do Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Przemyślu, ponieważ sprawa dotyczyła inwestycji na terenie portu lotniczego Rzeszów-Jasionka,
- w **3** przypadkach odmówiono uzgodnienia projektów decyzji warunków zabudowy: budynek usługowy zasilany w wodę przeznaczona do spożycia przez ludzi ze studni znajdującej się w odległości mniejszej niż 150 m od terenu cmentarza Rzeszów-Wilkowyja, kaplica cmentarna w Siedliskach (brak zaopatrzenia w wodę), rozbudowa budynku mieszkalnego w miejscowości Krasne.

OPINIOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ WYMAGAJĄCYCH PRZEPROWADZENIA OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, PRZED WYDANIEM DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH

Zasady przeprowadzania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.).

Przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaga realizacja:

- planowanego przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko – opinia wydawana jest na podstawie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać, na środowisko, jeżeli został stwierdzony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – opinia wydawana jest na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia.

Listę przedsięwzięć z obu tych grup zawiera rozporządzenie z dnia 10.09.2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.).

Najważniejszymi aspektami podczas analizy planowanego przedsięwzięcia jest:

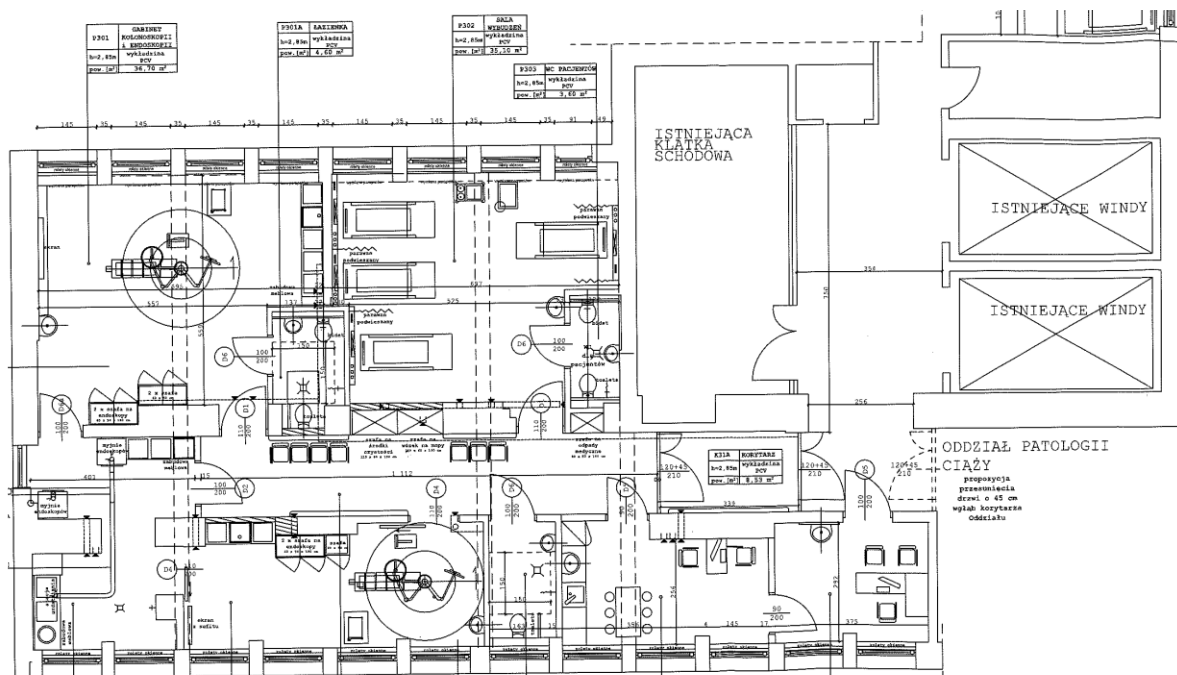
- opis danej inwestycji wraz z charakterystyką procesów produkcyjnych, warunkami użytkowania terenu w fazie budowy i eksploatacji,
- analiza bezpośredniego i pośredniego wpływu danej inwestycji na środowisko oraz ludzi znajdujących się w bezpośrednim otoczeniu, w zakresie emisji hałasu oraz zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza,
- możliwości oraz sposobów zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Ocena oddziaływania na środowisko jest wykorzystywana w szeroko rozumianym procesie planowania przedsięwzięć, które mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko, w celu jego ograniczenia podczas realizacji, eksploatacji oraz likwidacji danej inwestycji. Dalsze działania, jakie można podjąć w celu ochrony środowiska, również na etapie funkcjonowania inwestycji, bardzo często będą zależeć od jakości przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko.

W 2024 roku w związku z przeprowadzonymi postępowaniami administracyjnymi rozpatrzono łącznie **167** wniosków:

- wydano **151** opinie o braku potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia,
- w **4** przypadkach stwierdzono, że zachodzi konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
- w odniesieniu do **1** przedsięwzięcia, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie poinformował wnioskodawcę, że nie bierze udziału w postępowaniu o wydanie decyzji środowiskowej,
- w odniesieniu do **2** przedsięwzięć, poinformowano wnioskodawców, że dane przedsięwzięcie nie jest wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10.09.2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.),
- wydano **1** opinię w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko, sprawa dotyczyła budowy Podkarpackiego Centrum Recyklingu Firmy Atol w Rzeszowie,
- wydano **8** opinii uzgadniających pozytywnie warunki realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

UZGADNIANIE DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ POD WZGLĘDEM WYMAGAŃ HIGIENICZNYCH I ZDROWOTNYCH

Rys. Projekt architektoniczny pracowni endoskopii (źródło: własne)

Zgodnie z art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. 2024 r. poz. 416) do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących projektowanych lub zmieniających sposób użytkowania obiektów budowlanych. Uzgodnienie może obejmować dokumentację projektową w częściach: technologicznej, architektoniczno-budowlanej oraz instalacji sanitarnych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w roku 2024 uzgodnił **20** dokumentacji projektowych.

Projekty dotyczyły m.in. modernizacji szkoły podstawowej w Brzezówce, pracowni endoskopii w Szpitalu Miejskim w Rzeszowie, żłobka w kamieniu, przebudowy Urzędu Gminy w Trzebownisku, przyszkolnej hali sportowej w Rudnej Małej, stacji paliw w Zaczerniu, laboratorium diagnostyczne w Rzeszowie przy ul. Okulickiego.

W jednym przypadku negatywnie zaopiniowano projekt wentylacji w pomieszczeniach szkoły policealnej w Rzeszowie.

WYRAŻANIE ZGÓD NA ZASTOSOWANIE ROZWIĄZAŃ INNYCH NIŻ OKREŚLONE W OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISACH PRAWNYCH W ZAKRESIE WARUNKÓW TECHNICZNYCH

Zgodnie z § 152 ust. 8 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225) usytuowanie wyrzutni powietrza na poziomie terenu jest dopuszczalne tylko za zgodą i na warunkach określonych przez właściwego Państwowego Inspektora Sanitarnego.

Dopuszcza się sytuowanie wyrzutni powietrza na poziomym terenie, pod warunkiem, że:

- powietrze wywiewane nie zawiera uciążliwych zapachów oraz zanieczyszczeń szkodliwych dla zdrowia,
- przeciwległa ściana sąsiedniego budynku z oknami znajduje się w odległości co najmniej 10 m lub bez okien w odległości co najmniej 8 m,
- wyrzut powietrza jest zabezpieczony przed szkodliwym działaniem warunków atmosferycznych.

W 2024 r. wydano 3 decyzje dotyczące wrażenia zgody na odstępstwa od wymagań obowiązujących przepisów. Wszystkie dotyczyły usytuowania na poziomie terenu wyrzutni powietrza pracującej na potrzeby wentylacji ogólnej garażów podziemnych w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych znajdujących się w Rzeszowie przy ul. Wieniawskiego oraz dwie w miejscowości Nosówka.

W jednym przypadku przekazano wniosek do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie.

UCZESTNICZENIE W DOPUSZCZENIU DO UŻYTKOWANIA OBIEKTÓW BUDOWLANYCH

W związku art. 56 ustawy Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 ze zm.), w 2024 roku wpłynęło 197 zawiadomień dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych w związku z zakończeniem ich budowy, rozbudowy, przebudowy, nadbudowy lub ze względu na zmianę sposobu ich użytkowania.

Przed wydaniem opinii sanitarnej przeprowadzane były oględziny obiektu, sprawdzano zgodność jego wykonania z projektem budowlanym oraz analizowano wymagane dokumenty i protokoły, które zostały określone w art. 57 ww. ustawy. Są to m. in.: decyzja o pozwoleniu na budowę, oświadczenie kierownika budowy, protokoły ze sprawdzeń wentylacji i oświetlenia światłem sztucznym, potwierdzenie odbioru wykonanych przyłączy.

Inwestorom przekazywano informacje dotyczące bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi w związku z zagrożeniem wynikającym z niewłaściwego utrzymywania i eksploatacji urządzeń wodociągowych oraz wentylacyjnych i klimatyzacyjnych.

Na terenie miasta Rzeszowa dopuszczono do użytkowania **131** obiektów budowlanych m. im:

- budynek Podkarpackiego Centrum Chorób Płuc przy ul. Rycerskiej,
- Komisariat Policji przy ul. Wołyńskiej,
- kompleks budynków „Olszynki Park” przy ul. Szopena i Trasie Zamkowej (odbiór częściowy),
- pomieszczenia centralnej sterylizatorni SP ZOZ MSWiA przy ul. Krakowskiej,
- salon samochodowy Porsche przy ul. Lubelskiej,
- strzelnica kontenerowa oraz sala ćwiczeń w Zakładzie Karnym przy ul. Załęskiej,
- hala magazynowo-produkcyjno-usługowa przy ul. Kapitałowej,
- sala gimnastyczna przy I LO w Rzeszowie przy ul. 3-go Maja,
- kościół przy ul. Krakowskiej,
- Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne przy ul. Sucharskiego,
- budynki handlowe Biedronka przy ul. Strażackiej i ul. Jana Pawła II,
- budynek laboratoryjno-biurowy spółki BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego Sp. z o.o. przy ul. Hoffmanowej,
- budynki mieszkalne wielorodzinne: ul. Dworskie Ogrody, ul. Graniczna, ul. Podpromie, ul. Kwiatkowskiego, ul. Wieniawskiego, ul. Miła, ul. Paderewskiego.

Rys. Podkarpackie Centrum Chorób Płuc w Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym w Rzeszowie
źródło: <https://kurierrzeszowski.pl/2024/12/19/podkarpackie-centrum-chorob-pluc-zostalo-oficjalnie-oddane-do-uzytu/>

Rys. Olszynki Park przy ul. Szopena i Trasie Zamkowej w Rzeszowie
źródło: <https://reconal.pl/projekty/olszynki-park/>

Na terenie powiatu rzeszowskiego dopuszczono do użytkowania **66** obiektów budowlanych, m. in.:

- oczyszczalnia ścieków w miejscowości Bachórz oraz z miejscowości Krasne,
- budynek internatu oraz sali gimnastycznej w budynku Zespole Szkół w Tyczynie,
- budynek stacji paliw w Jasionce i Sokołowie Małopolskim,
- budynek testowania silników firmy EME Aero Sp. z o.o. w Jasionce,
- budynek przedszkola oraz żłobka w Kielanówce,
- budynek handlowy Biedronka w Lubenii oraz w Zgłobniu,
- budynek żłobka w Kamieniu,
- oddział przedszkolny w Rudnej Wielkiej,
- Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Kamieniu,
- budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasionce,
- hala sportowa w Rudnej Małej.

KONTROLA ZGODNOŚCI BUDOWANYCH OBIEKTÓW Z WYMAGANIAMI HIGIENICZNYMI I ZDROWOTNYMI

W ubiegłym roku przeprowadzono 1 kontrolę obiektu będącego w trakcie realizacji pod kątem zgodności z wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi. Była to rozbudowa budynku hotelu Cztery Pory Roku w Głogowie Małopolskim. W trakcie czynności kontrolnych zalecono: wykończenie pomieszczeń zgodnie z ich przeznaczeniem oraz wyposażenia w niezbędne instalacje oraz urządzenia zgodnie z przeznaczeniem w projekcie architektoniczno-budowlanym.

Rys. Hotel Cztery Pory Roku w Głogowie Małopolskim
(źródło <https://www.hotelczteryoryroku.com.pl/restauracja/restauracja-glogow-malopolski>)

WYDAWANIE OPINII, ZAŚWIADCZEŃ O SPEŁNIANIU WYMAGAŃ FACHOWYCH I SANITARNYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW SZCZEGÓLNYCH

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie wydał 7 zaświadczeń na podstawie art. 17 ust. 3 punkt 3 ustawy z dnia 13.06.2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1743 ze zm.), 1 postanowienie dotyczące spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych w lokalu apteki ogólnodostępnej w Boguchwale oraz 1 postanowienie dotyczące spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych w lokalu hurtowni farmaceutycznej przy ul. Boya-Żeleńskiego w Rzeszowie.

W 2024 r. nie wydano zaświadczeń co do zgodności z warunkami sanitarnymi przedsięwzięcia, którego realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej.

DECYZJE DOTYCZĄCE ZAKŁADANIA LUB POSZERZANIA CMENTARZY

Założenie lub rozszerzenie cmentarza jest możliwe na podstawie postanowień miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu miejscowego, na podstawie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydanej po uprzednim podjęciu stosownej uchwały przez radę gminy, po uzyskaniu zgody właściwego Państwowego Inspektora Sanitarnego.

W 2024 r. wydano 1 decyzję w sprawie rozszerzenia Cmentarza Komunalnego Wilkowyja w Rzeszowie się przy ul. Cienistej, o działki nr ewid.: 905 i 906/2 obręb 218 Rzeszów-Wilkowyja Północ. Teren przeznaczony na poszerzenie cmentarza objęty jest ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nr 74/4/2004.

W odległości do 150 m od planowanego poszerzenia nie występują studnie służące do czerpania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi ani zakłady produkujące żywność, zakłady żywienia zbiorowego bądź zakłady przechowujące żywność.

W strefie od 50 m do 150 m od planowanego poszerzenia znajdują się zabudowania mieszkalne. Teren ten posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

W strefie do 500 m od granicy poszerzenia cmentarza, nie znajdują się ujęcia wody o charakterze zbiorników wodnych służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych.

W opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie poszerzenie cmentarza pozwoli użytkować go w sposób niestwarzający zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi.

WSPÓŁPRACA Z KOMÓRKAMI NADZORU BIEŻĄCEGO POWIATOWEJ STACJI SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNEJ W RZESZOWIE ORAZ Z INNYMI INSTYTUCJAMI

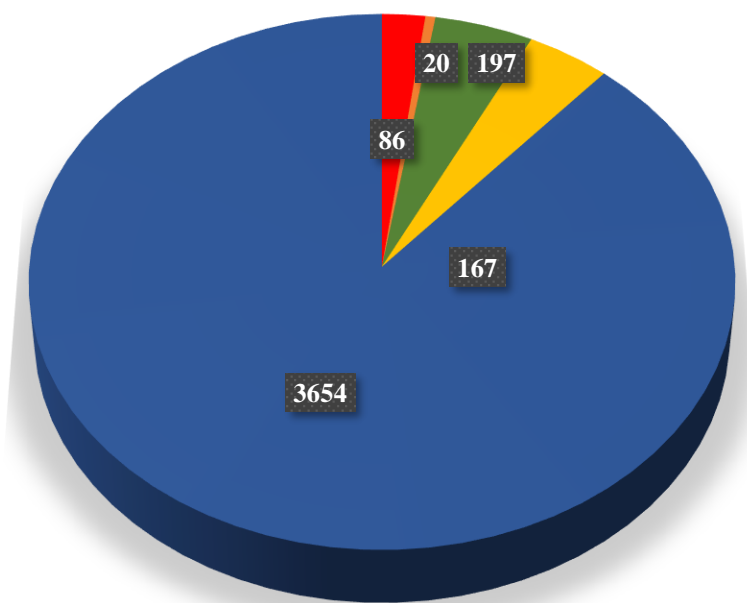
W ubiegłym roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w Rzeszowie uczestniczyli w kontrolach wspólnych z nadzorem bieżącym podczas odbiorów budynków oświatowych, budynków ochrony zdrowia, obiektów zakładów produkcji, obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego. Współpracowano również z Sekcją Oświaty podczas V Krajowych Dni Pola w Boguchwale przy prowadzeniu stoiska edukacyjno-informacyjnego. Z nadzorem bieżącym konsultowano również wszystkie sprawy podlegające uzgadnianiu lub opiniowaniu np. dokumentację projektową.

PODSUMOWANIE

Ogólna ilość stanowisk zajętych w 2024 r. była znacznie wyższa w porównaniu z 2023 r. (4765/809). Wynikało to ze zmiany przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i uzgadnianiem projektów decyzji warunków zabudowy oraz lokalizacji celu publicznego. Zwiększyła się także liczba opiniowanych projektów budowlanych (20/7) oraz uzgodnień w przedmiocie stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (158/141). Na stałym poziomie utrzymała się liczba stanowisk w sprawie dopuszczenia do użytkowania (197/196).

Ilość spraw rozpatrzonych przez Sekcję Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego wynika głównie z ilości inwestycji realizowanych na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego oraz ilości wniosków złożonych przez inwestorów.

**Stanowiska Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego
w Rzeszowie w 2024 r. w zakresie działalności sekcji
zapobiegawczego nadzoru sanitarnego**

- projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- uzgodnienie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych
- dopuszczenie do użytkowania obiektów budowlanych
- ocena oddziaływania na środowisko
- uzgadnianie warunków zabudowy oraz zagospodarowania terenu oraz lokalizacji celu publicznego

DO ZADAŃ SEKCJI OŚWIATY ZDROWOTNEJ NALEŻY

Sekcja Oświaty Zdrowotnej

Do zadań sekcji
należy:

Inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajamiania społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowania zasad higieny i racjonalnego żywienia, metod zapobiegania chorobom oraz umiejętności udzielania pierwszej pomocy.

Pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia.

Udzielanie porad i informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.

Ocena działalności oświatowo-zdrowotnej prowadzonej przez szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze, szkoły wyższe oraz środki masowego przekazu, zakłady opieki zdrowotnej, inne zakłady, instytucje i organizacje oraz udzielanie im pomocy w prowadzeniu tej działalności.

Prowadzenie działań z zakresu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej w celu kształtowania odpowiednich postaw i zachowań prozdrowotnych.

Koordinowanie i organizowanie działań związanych z profilaktyką chorób zakaźnych, nowotworowych i cywilizacyjnych.

Realizacja programów i kampanii profilaktycznych.

Współpraca z placówkami oświatowymi, ośrodkami akademickimi, zakładami opieki zdrowotnej, przedstawicielami samorządów lokalnych, przedstawicielami służb mundurowych, seniorami.

Komunikacja społeczna z wykorzystaniem strony internetowej i mediów społecznościowych.

W ramach wykonywanych zadań pracownicy oddziału wykonują następujące czynności:

www.psserzeszow.pl

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W RZESZOWIE

Dąbrowskiego 79 a

35-040 Rzeszów

17-742-13-08

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wynikającym z ustawy, jest inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie i nadzorowanie działalności oświatowo-zdrowotnej w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych, a w szczególności:

- Inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajamiania społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowania zasad higieny i racjonalnego żywienia, metod zapobiegania chorobom oraz umiejętności udzielania pierwszej pomocy;
- Pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia;
- Udzielanie porad i informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi;
- Ocenianie działalności oświatowo-zdrowotnej prowadzonej przez szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze, szkoły wyższe oraz środki masowego przekazywania, podmioty lecznicze oraz inne podmioty, instytucje i organizacje, a także udzielanie im pomocy w prowadzeniu tej działalności.

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia w swojej działalności, opierają się na wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia, Ministerstwa Zdrowia, Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Komisji Europejskiej. Biorą pod uwagę także aktualne problemy zdrowotne oraz potrzeby lokalnej społeczności.

PROMOCJA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

Promocja szczepień jest jednym z głównych narzędzi w zapobieganiu rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych. Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia poprzez swoje działania rozwiewa mity i obawy związane ze szczepieniami, dostarczając rzetelnych, opartych na dowodach naukowych informacji, które pomagają ludziom podjąć świadomą decyzję o zaszczepieniu się.

Działania prowadzone w ramach promocji szczepień w 2024 r.:

1. Lokalny portal informacyjno-edukacyjny: szczepienia.psserzeszow.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie stworzyła portal informacyjny o szczepieniach. Jest to rzetelne źródło informacji, gdzie w łatwy sposób można znaleźć wiedzę dotyczącą chorób przed którymi można się ustrzec poprzez szczepienia ochronne jak również opis szczepień. Na portalu znajdują się również kalendarze szczepień dzieci, osób dorosłych i kobiet w ciąży. W sekcji Aktualności na bieżąco pojawiają się artykuły związane z tematyką szczepień.

Fot. Portal szczepienia.psserzeszow.pl

2. Kampania #IGŁowaSpokojna

Z danych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie wynika, że stan zaszczepienia dzieci na terenie Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego z roku na rok sukcesywnie spada.

Aby przeciwdziałać tym trendom nawiązano współpracę z Urzędem Miasta Rzeszowa, Podkarpackim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia, Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Rzeszowie, Samodzielnym Publicznym Zespołem Opieki Zdrowotnej nr 1 w Rzeszowie oraz Okręgową Izbą Lekarską w Rzeszowie.

Razem opracowano akcję ##IGŁowaSpokojna. Jej celem jest: zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat szczepień, uwrażliwienie społeczeństwa na korzystanie z wiarygodnych źródeł informacji, przeciwdziałanie dezinformacji, zwiększenia świadomości i kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Rzeszowa w obszarze zdrowia.

W ramach akcji przekazano 200 pakietów informacyjno-edukacyjnych do oddziałów noworodkowych rzeszowskich szpitali i ustalono, że będą one przekazywane opiekunom nowonarodzonych dzieci przy wypisie.

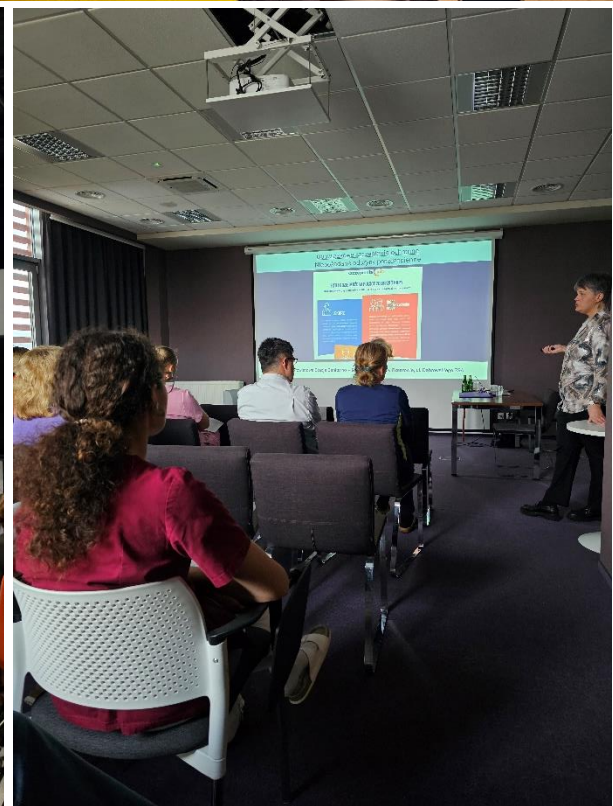

Fot. Baner kampanii #IGŁOwaSpokojna

3. Wykłady i szkolenia

- Podczas wydarzenia „Razem dla zdrowia. Naukowo o szczepieniach.” organizowanego przez Podkarpackie Centrum Nauki „Łukasiewicz” dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie; Pan Jaromir Ślączka wygłosił wykład pt. „Szczepienia ochronne – jedno z największych osiągnięć medycyny.”. Wykład spotkał się z dużym zainteresowaniem i skłonił słuchaczy do dyskusji na temat szczepień podczas której prelegent odpowiadał na zadawane pytania.
- W ramach współpracy z Urzędem Miasta Rzeszowa z-ca dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie Pan Wiesław Kwater wziął udział w szkoleniu dotyczącym szczepień profilaktycznych kierowanym do pracowników higieny szkolnej oraz położnych, gdzie wygłosił prelekcję na temat działań Inspekcji Sanitarnej w zakresie szczepień ochronnych.
- Kierownik Oddziału Epidemiologii Pani Dominika Rylska-Malita zrealizowała cykl szkoleń dla personelu rzeszowskich szpitali. Tematem szkoleń były szczepienia ochronne z naciskiem na obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywane na oddziale noworodkowym.
- Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie wzięli udział w cyklu spotkań z rodzicami dzieci uczęszczających do żłobków miejskich podczas których wygłaszali prelekcję na temat zalet szczepień ochronnych u dzieci.

Podczas wszystkich wydarzeń prowadzone było poradnictwo oraz rozdawnictwo ulotek i broszur dotyczących szczepień ochronnych.

Fot. Wykłady i szkolenia prowadzone przez PSSE Rzeszów

4. Szczepienia przeciw HPV

Rak szyjki macicy to nowotwór najczęściej kojarzony z wirusem HPV. Odpowiada za ok. 99% jego przypadków. Szczepienia przeciw HPV rekomendowane są jako profilaktyka pierwotna tego nowotworu. Szczepienie przed inicjacją seksualną sprawia, że w momencie zetknięcia się z onkogennym typem wirusa organizm już go „zna” i wie, jak go zwalczyć.

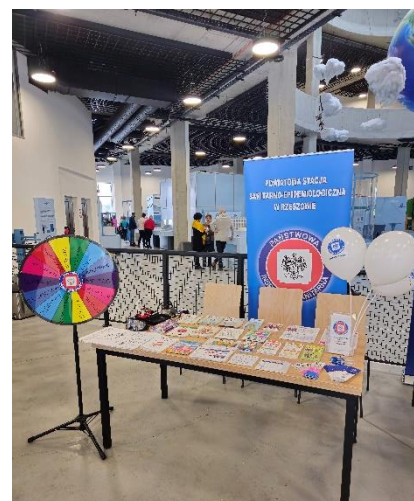
- Dostrzegając istotną rolę placówek oświatowych w kształtowaniu postaw zdrowotnych rodziców i dzieci dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie; Pan Jaromir Ślęczka omówił założenia programu rządowego pn. Szczepienia przeciw HPV wraz z podaniem danych na temat realizacji tego programu na terenie miasta Rzeszowa i regionu podczas spotkania z dyrektorami rzeszowskich szkół.
- Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia prowadzili poradnictwo podczas trwania stoisk edukacyjno-informacyjnych. W siedzibie Podkarpackiego Oddziału NFZ w Rzeszowie prowadzono stoisko w ramach którego, petenci mogli rozwiązać swoje wątpliwości związane ze szczepieniem przeciw HPV.
- Prowadzono dystrybucję materiałów drukowanych (ulotek, plakatów) do placówek służby zdrowia.

5. Europejski Tydzień Szczepień

Jego nadrzędnym celem jest zwiększenie wiedzy na temat korzyści wynikających ze szczepień oraz ryzyka związanego ze spadkiem liczby osób zaszczepionych. W roku 2024 obchodzony był w dniach 21-27 kwietnia. Z tej okazji prowadzono działania skierowane do pracowników Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania oraz studentów Wydziału Bezpieczeństwa Wewnętrznego Politechniki Rzeszowskiej. Rozesłano informację Europejskim Tygodniu Szczepień do placówek oświatowych, zakładów opieki zdrowotnej, stowarzyszeń i fundacji.

6. Stoiska informacyjno-edukacyjne

W ramach promocji szczepień ochronnych zorganizowano stoiska informacyjno-edukacyjne takich instytucjach jak: Podkarpacki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia w Rzeszowie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie, Podkarpacki Urząd Wojewódzki, Podkarpackie Centrum Nauki „Łukasiewicz”, Centrum Integracji FENIKS. Prowadzono poradnictwo oraz rozdawano materiały edukacyjne.

Fot. Stoisko informacyjno-edukacyjne w PCN

7. Materiały edukacyjno-informacyjne

W celu wzmocnienia działań promujących szczepienia ochronne Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia opracowała broszury „Czy wiesz przed czym chronią Cię szczepienia?” oraz „Dlaczego szczepienia są ważne?”, kalendarz szczepień dorosłych oraz kobiet w ciąży.

Fot. Ulotki informacyjne o szczepieniach ochronnych opracowane przez SOZiPZ

PROMOWANIE AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ I ZDROWEGO ODŻYWIANIA

Promowanie aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania jest fundamentalne dla poprawy jakości życia i ogólnego stanu zdrowia populacji.

Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia znacząco przyczynia się do podnoszenia świadomości społecznej na temat znaczenia zdrowego stylu życia, co może prowadzić do zmniejszenia występowania chorób cywilizacyjnych, takich jak cukrzyca, otyłość czy choroby serca. W ramach prowadzonej profilaktyki otyłości i chorób cywilizacyjnych realizowano szereg działań przedstawionych poniżej.

1. „Wyścig do zdrowia”

Wychodząc naprzeciw potrzebom zdiagnozowanym wśród dzieci w wieku przedszkolnym oraz edukacji wczesnoszkolnej Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia opracowała projekt pn. „Wyścig do zdrowia”, którego celem jest poznanie zasad zdrowego odżywiania i znaczenia aktywności fizycznej oraz uświadomienie znaczenia wpływu dobrych nawyków na zdrowe życie.

Na potrzeby projektu opracowano prezentację multimedialną, grę wielkoformatową o wymiarach 2mx3m, broszurkę, kolorowanek oraz plakat.

Fot. Materiały opracowane do projektu "Wyścig do zdrowia"

Zajęcia rozpoczynają się od pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej zakończonej quizem rozwiązywanym przez dzieci w oparciu o nowo nabytą wiedzę. Kolejnym etapem jest gra wielkoformatowa podczas której dzieci wcielają się w rolę pionków i wykonują polecenia dotyczące aktywności fizycznej znajdujące się na każdym z pól. Na zakończenie każde dziecko otrzymuje kolorowanek z rebusami oraz broszurkę dla rodziców „Jak zapobiegać otyłości u Twojego dziecka?” na terenie placówki wywieszany jest plakat dotyczący projektu. W roku 2024 zrealizowano projekt w 21 placówkach, wśród 970 dzieci.

Fot. Dzieci grające w grę wielkoformatową podczas zajęć "Wyścig do zdrowia"

2. Program „Trzymaj Formę”

„Trzymaj Formę” to program edukacyjny o zbilansowanym odżywianiu i aktywności. Kierowany jest do uczniów klas 5-8 szkół podstawowych, a jego celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Program realizowało 2192 uczniów z 29 szkół podstawowych. Każda placówka otrzymała poradnik niezbędny do realizacji programu, scenariusze zajęć oraz plakat.

Wzmocnieniem realizacji programu jest ogólnopolski konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia. W roku 2024 dwóch uczniów Szkoły Podstawowej Nr 10 w Rzeszowie zakwalifikowało się do powiatowego etapu konkursu, a co za tym idzie mieliśmy przyjemność gościć ich w siedzibie naszej stacji.

3. Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Program edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne” ma za zadanie zwiększyć świadomość i wiedzę dzieci przedszkolnych (5-6 lat) na temat rolnictwa ekologicznego oraz budować właściwe nawyki żywieniowe od najmłodszych lat. Program na terenie powiatu rzeszowskiego realizowało 230 dzieci z 5 placówek przedszkolnych.

4. Kampania EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”

Kampania Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) #Safe2Eat jest wsparciem mieszkańców Europy w wieku 18-55 lat w podejmowaniu świadomych wyborów dotyczących zakupu żywności. Dzięki kampanii konsumenci mają dostęp do praktycznych i przystępnych informacji przydatnych podczas kupowania i spożywania żywności. W ramach kampanii EFSA przeprowadzono 12 prelekcji dla studentów, uczniów szkół średnich, członków kół gospodyń wiejskich o łącznym zasięgu 501 osób, zostały zorganizowane 22 stoiska informacyjno-edukacyjne wraz z wystawą grzybów, podczas imprez plenerowych na terenie miasta Rzeszów i powiatu rzeszowskiego. W trakcie trwania wydarzeń informowano uczestników o kampanii, prowadzono rozdawnictwo materiałów edukacyjnych oraz prowadzono poradnictwo dotyczące znakowania produktów.

W ramach wsparcia kampanii opracowano broszurkę obrazującą w jaki sposób odczytywać etykiety na produktach spożywczych.

UWAŻAJ NA UKRYTE CUKRY
Cukier może być ukryty pod różnymi nazwami, takimi jak: syrop glukozowo-fruktozowy, dekstroza, maltodekstryna itp. Sprawdź listę składników pod kątem różnych form cukru.

ZWRÓĆ UWAGĘ NA ALERGENY
Wyróżnione alergeny: Alergeny są często wyróżnione na liście składników (np. pogrubieniem). Sprawdź obecność alergenów, jeśli masz alergię pokarmową lub nietolerancję.

ETYKIETY EKOLOGICZNE I CERTYFIKATY
Produkty z certyfikatem ekologicznym, fair trade lub innymi certyfikatami mogą odzwierciedlać wyższe standardy produkcji i zrównoważone praktyki.

SYMBOLE I OZNACZENIA SPECJALNE
Szukaj symboli wskazujących, że produkt jest np. bezglutenowy, wegański, wegetariański, jeśli są one dla Ciebie ważne.

NIE DAJ SIĘ ZWIEŚĆ TWIERDZENIOM MARKETINGOWYM
Twierdzenia typu „naturalny”, „zdrowy” czy „bez cukru” mogą być mylące i nie zawsze odzwierciedlać wartość odżywczą produktu. Skup się na faktach zawartych na etykiecie.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie

Dąbrowskiego 79 a,
35-040 Rzeszów
17 742 13 08
psse.rzeszow@sanepid.gov.pl
gov.pl/web/psse-rzeszow

Link do Facebooka
www.gov.pl

ETYKIETY NIEZBEDNY ELEMENT KAŻDEGO PRODUKTU

MLEKO, SOS, JOGIURT, KAWA, CUKIEREK

Etykiety dostarczają szczegółowych informacji o wartościach odżywczych produktu, w tym o zawartości kalorii, tłuszczów, węglowodanów, białka, witamin i minerałów.

Termin „najlepiej spożyć przed” wskazuje datę, do której produkt zachowuje swoje optymalne właściwości smakowe, zapachowe i teksturalne, jeśli został przechowywany odpowiednio. Po tej dacie produkt może nadal być bezpieczny do spożycia, ale jego jakość może nie być już taka sama.

Termin „należy spożyć do” oznacza termin przydatności do spożycia, po tym czasie spożycie produktu może powodować groźne konsekwencje zdrowotne.

DODATKI DO ŻYWNOCI SĄ SUBSTANCJAMI DODAWANYMI DO PRODUKTÓW SPOŻYWCZYCH W CELU POPRAWY ICH SMAKU, WYGLĄDU, TRWAŁOŚCI LUB WARTOŚCI ODŻYWCZEJ.

KONSERWANTY
Substancje zapobiegające psauciu się żywności przez hamowanie wzrostu bakterii, pleśni i drożdży np.: benzoan sodu (E211), sorbinian potasu (E202), azotan sodu (E250).

BARWNIKI
Substancje dodawane do żywności w celu poprawy lub przywrócenia koloru. Barwniki mogą również sprawić, że produkty będą bardziej atrakcyjne wizualnie np.: kurkumina (E100), karmin (E120), tartrazyna (E102).

EMULGATORY
Substancje, które pomagają w mieszaniu składników, które zwykle się nie mieszają, takich jak woda i olej, pomagając w utrzymaniu jednolitej konsystencji i zapobiegając rozwarstwianiu np.: lecytyna (E322), monoglicerydy i diglicerydy kwasów tłuszczowych (E471).

PRZECIWIUTLENIAECZE
Substancje zapobiegające utlenianiu się żywności. Przeciwiutleniające pomagają w zachowaniu świeżości produktów i chronią je przed zmianami koloru i smaku np.: kwas askorbinowy (E300), tokoferyle (E306-E309).

WZMOCNIACZE SMAKU
Substancje dodawane do żywności, aby wzmocnić jej naturalny smak i aromat lub dodać nowy smak np.: glutaminian monosodowy (E621), inozylinian disodowy (E631), guanany disodowy (E627).

Główne alergeny pokarmowe na etykietach produktów spożywczych to: zboża zawierające gluten, skorupki, jaja, ryby, orzechy ziemne, soja, mleko, orzechy, seler, gorczyca, nasiona sezamu, łubin, mączczaki.

Analiza etykiet produktów spożywczych jest kluczowa do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych, szczególnie w kontekście zdrowia, alergii pokarmowych oraz preferencji dietetycznych. Oto praktyczne wskazówki, jak szybko i efektywnie analizować etykiety, aby ułatwić zakupy:

ZACZNIJ OD LISTY SKŁADNIKÓW

Kolejność składników: Pamiętaj, że składniki są wymienione w kolejności od największej do najmniejszej ilości. Składnik występujący na początku listy jest obecny w produkcie w największej ilości.

Unikaj długich list: Produkty z krótką listą rozpoznawalnych składników są zazwyczaj mniej przetworzone.

SPRAWDŹ INFORMACJE O WARTOŚCIACH ODŻYWCZYCH

Kalorie: Zwróć uwagę na liczbę kalorii na porcję i zastanów się, jak to pasuje do Twojego dziennego zapotrzebowania.

Tłuszcze, cukry, sól: Ogranicz spożycie tłuszczów nasyconych, cukrów dodanych i soli. Szukaj produktów z niską zawartością tych składników.

Białko i błonnik: Produkty bogate w białko i błonnik mogą być bardziej sygnące i zdrowe.

Fot. Ulotka opracowana przez SOZiPZ

5. Profilaktyka zatruc grzybami

Podczas wydarzeń plenerowych na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego prezentowana jest wystawa grzybów, gdzie klasyfikatorzy edukują mieszkańców o zasadach bezpiecznego grzybobrania, przedstawiają cechy charakterystyczne grzybów jadalnych i podobnych do nich trujących oraz przestrzegają przed zbieraniem chronionych gatunków. Wystawy zorganizowane zostały podczas Rzeszowskiego Pikniku Nauki i Techniki „Moc Odkrywców”, Dnia Spółdzielczości oraz 3 innych wydarzeń plenerowych.

Opracowano „Elementarz grzybiarza” pomagając odróżnić grzyby jadalne od podobnych do nich trujących. W środku znajduje się instrukcja bezpiecznego grzybobrania oraz informacje, gdzie można się zgłosić w celu oceny zebranych okazów.

Fot. Elementarz grzybiarza opracowany przez SOZiPZ

6. Zajęcia edukacyjne

W ramach profilaktyki zdrowego żywienia przeprowadzono zajęcia wśród przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych. Łącznie wzięło w nich udział 427 osób. Podczas jednych zajęć odbyło się rozstrzygnięcie konkursu na zdrową przekąskę, gdzie do komisji konkursowej zaproszony został pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia.

7. Konkurs na zdrową śniadaniówkę

Konkurs prowadzony na profilu Facebook PSSE w Rzeszowie polegający na umieszczeniu w komentarzu zdjęcia swojej zdrowej śniadaniówki. W konkursie wzięło udział 7 osób. Zwyciężyła praca, która zdobyła 65 like-ów. Łącznie w głosowaniu udział wzięło 233 osoby.

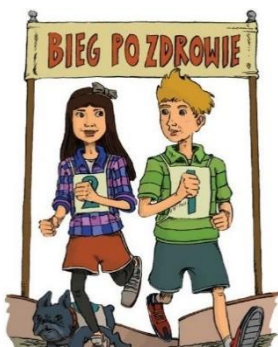

Fot. Zwycięskie zdjęcia w konkursie na zdrową śniadaniówkę

PROFILAKTYKA ANTYTYTONIOWA

Jednym z najważniejszych aspektów profilaktyki jest edukowanie ludzi, zwłaszcza młodzieży, na temat ryzyka i konsekwencji związanych z używaniem tytoniu. Programy edukacyjne mogą pomagać w rozwijaniu umiejętności krytycznego myślenia, które umożliwiają młodym ludziom podejmowanie świadomych decyzji o unikaniu używek.

1. Program „Bieg po zdrowie - program antytytoniowej edukacji zdrowotnej”

„Bieg po zdrowie” to program antytytoniowej edukacji zdrowotnej skierowany do uczniów 4. klas Szkoł Podstawowych (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz rodziców i opiekunów. Jego głównym celem jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, a także pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Do programu zgłosiło się 3 szkoły podstawowe (198 dzieci). Omówiono z koordynatorami szkolnymi zasady realizacji programu, obowiązującą dokumentację, przeprowadzenie ewaluacji oraz przekazano materiały edukacyjne.

2. Program „Czyste powietrze wokół nas”

Program edukacyjny „Czyste powietrze wokół nas” skierowany jest do przedszkolaków w wieku 5-6 lat, ich rodziców i opiekunów. Jego głównym celem jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi.

W programie udział wzięło 12 przedszkoli, 881 dzieci i 834 rodziców.

Przeprowadzono 12 porad z koordynatorami i realizatorami programu w placówkach oświatowych, przekazano plakaty oraz kolorowanki dla dzieci.

3. Światowy Dzień bez Tytoniu – 31 maja 2024 r.

Dzień 31 maja ustanowiony został w 1987 r. przez WHO **Światowym Dniem Bez Tytoniu**. W roku 2024 obchodzony był pod hasłem: „Młodzież wkracza i zabiera głos #TobaccoExposed”.

W ramach obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu:

- Zorganizowano stoisko informacyjno-edukacyjne w siedzibie Powiatowej stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie. Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia udzielali porad dotyczących korzyści wynikających z niepalenia tytoniu, rozdawali ulotki informujące o szkodliwości biernego i czynnego palenia. Stoisko odwiedziło ok. 30 osób. Osoby chętne mogły skorzystać z badania poziomu tlenku węgla w wydychanym powietrzu za pomocą smokerlyzera.
- Zorganizowano działania edukacyjne w dla uczniów klas IV-VIII szkoły podstawowej. W trzech prelekcjach wzięło udział łącznie 220 uczniów. Przygotowano materiały edukacyjne w formie ulotek i broszur.
- Wysłano informację o Światowym Dniu bez Tytoniu do 340 placówek oświatowych, stowarzyszeń, fundacji i zakładów opieki zdrowotnej.
- Zamieszczono informację na stronie internetowej PSSE w Rzeszowie i w mediach społecznościowych.

Fot. Pomiar wykonany smokerlyzerem

4. Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu – 21 listopada 2024 r.

Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu obchodzony jest corocznie w trzeciej czwartej miesiąca. W 2024 r. przypadł na dzień 21 listopada. Pomysł zrodził się w Ameryce niemal 50 lat temu, a w Polsce świętujemy go od 1991 r.

W ramach obchodów tego dnia pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia zorganizowali szereg działań edukacyjnych zachęcających do rzucenia palenia:

- Przeprowadzono zajęcia edukacyjne dotyczące szkodliwości palenia papierosów tradycyjnych oraz e-papierosów w dwóch rzeszowskich szkołach; podstawowej oraz średniej. W 4 zajęciach udział wzięło łącznie 350 osób.
- Zorganizowano stoisko informacyjno-edukacyjne dla uczniów szkół średnich oraz studentów podczas Dni Otwartych Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego. Udzielono porad dotyczących korzyści wynikających z rzucenia palenia oraz prowadzono pomiary CO w wydychanym powietrzu dla osób palących. W wydarzeniu udział wzięło 700 osób.
- Przekazano informację o Światowym Dniu Bez Tytoniu do 175 placówek oświatowych (szkoły podstawowe i ponadpodstawowe) oraz placówek służby zdrowia. Zamieszczono informację na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych.

PROFILAKTYKA UŻYWANIA ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH

Profilaktyka używania środków psychoaktywnych ma na celu nie tylko zapobieganie pierwszemu kontaktowi z substancjami, ale także zapobieganie eskalacji używania, uzależnieniu oraz szkodom zdrowotnym i społecznym wynikającym z nadużywania tych substancji. Cały rok realizujemy działania informacyjne podczas prowadzenia stoisk edukacyjnych. W naszych działaniach często wykorzystujemy narkoogole. Przekazujemy materiały w formie ulotek oraz informację, gdzie można uzyskać pomoc.

1. Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” – nowoczesna edukacja dla młodzieży z zakresu profilaktyki uzależnień

Celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Program skierowany jest do młodzieży w wieku 15-19 lat, ale zawiera także elementy angażujące rodziców.

W programie udział wzięło 231 uczniów z dwóch zespołów szkół. W ramach jego realizacji zostały przeprowadzone zajęcia z uczniami w których wykorzystano filmy o tematyce profilaktycznej. Przeprowadzono także konkurs tematyczny o uzależnieniach.

2. Zajęcia edukacyjne

Zrealizowano zajęcia dotyczące profilaktyki środków psychoaktywnych dla 100 uczniów szkoły średniej. Podczas zajęć uczniowie mogli skorzystać z narkoogoli imitujących widzenie pod wpływem narkotyków. Przekazano uczniom materiały edukacyjne w postaci ulotek i broszur.

PROFILAKTYKA NOWOTWOROWA

Edukacja na temat czynników ryzyka nowotworów, znaczenia zdrowego stylu życia i korzyści płynących z regularnych badań przesiewowych podnosi ogólną świadomość zdrowotną w społeczeństwie. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie prowadzi kampanie informacyjne i edukacyjne oraz realizuje programy profilaktyczne, które zwiększają świadomość publiczną na temat czynników ryzyka nowotworów, ich przyczyn oraz możliwości zapobiegania i wczesnego wykrywania.

1. Program „Wybierz życie, pierwszy krok”

„Wybierz życie, pierwszy krok”, to program edukacyjny dotyczący profilaktyki zakażeń HPV i raka szyjki macicy, a jego celem jest zmniejszenie występowania i umieralności na tę chorobę. Jego adresatami są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, rodzice i opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna. Program na terenie powiatu

rzeszowskiego realizowało 956 uczniów z 5 szkół, które otrzymały materiały dydaktyczne, jako wsparcie do realizacji zajęć z uczniami oraz wzmocnienie programu poprzez ulotki informacyjne dla rodziców. Koordynatorzy otrzymali również zaproszenie na szkolenie metodyczne organizowane przez WSSE w Rzeszowie.

2. Program „Znamię! Znasz je?”

Program „Znamię! Znasz je?” skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych jest próbą popularyzacji wiedzy na temat czerniaka i jego profilaktyki. Do programu zgłosiło się 6 szkół, do których zostały przekazane materiały dydaktyczne. Wiedzę na temat czerniaka poszerzyło 638 uczniów i 6 nauczycieli. Szkoły realizujące program otrzymały także zaproszenie na szkolenie metodyczne organizowane przez WSSE w Rzeszowie.

3. Zajęcia edukacyjne

W ramach profilaktyki nowotworów zrealizowano zajęcia w jednym z rzeszowskich internatów. Jako pomoc dydaktyczna w zajęciach została opracowana ulotka z instrukcją samobadania piersi dla uczestników.

Fot. Ulotka obrazująca samobadanie piersi opracowana przez SOZiPZ

W ramach współpracy z Przychodnią Rejonową w Dynowie przekazano 200 ulotek, które zostały wykorzystane podczas zajęć prowadzonych przez pielęgniarki szkolne w szkołach na terenie gminy Dynów.

4. Światowy Dzień Walki z Rakiem

Każdego roku obchodzimy Światowy Dzień Walki z Rakiem. Z tej okazji zorganizowano stoiska edukacyjno-informacyjne w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych oraz Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim. Prowadzono poradnictwo oraz rozdawnictwo materiałów edukacyjnych.

PROFILAKTYKA CHOROÓB ZAKAŹNYCH

Profilaktyka chorób zakaźnych ma kluczowe znaczenie dla ochrony zdrowia publicznego. Odgrywa fundamentalną rolę w zapobieganiu rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych, co przekłada się na poprawę jakości życia populacji. Promowanie świadomości na temat chorób zakaźnych, ich sposobów transmisji, metod zapobiegania oraz znaczenia szczepień odbywa się cały rok i jest kluczowe w zmniejszaniu ryzyka rozprzestrzeniania się chorób i wzmocnieniu zdrowia publicznego. W sposób ciągły realizujemy programy profilaktyczne oraz bierzemy udział w kampaniach edukacyjnych.

1. Program „Podstępne WZW”

Podstępne WZW to program edukacyjny dotyczący profilaktyki zakażeń HAW, HBV, HCV, a jego celem jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C. W programie udział wzięło 583 uczniów z 3 szkół, które zgłosiły się do jego realizacji i otrzymały materiały dydaktyczne do realizacji zajęć. Koordynatorzy szkolni zostali zaproszeni na szkolenie metodyczne organizowane przez

WSSE w Rzeszowie.

2. Program „Zawsze Razem”

„Zawsze Razem” to program edukacyjny skierowany do klas 1-3 szkoły podstawowej. Celem programu jest kształtowanie u dzieci właściwych postaw i zachowań wobec słabszych rówieśników, unikanie zachowań ryzykownych oraz podejmowanie zdrowych wyborów życiowych, a w szczególności przybliżenie dzieciom problematyki związanej z wirusem HIV oraz z chorobą AIDS. Program realizowały 4 szkoły podstawowe (165 dzieci). Uczniowie otrzymali kolorowanki będące zarazem krótkim opowiadaniem przybliżającym w przystępny sposób tematykę zakażenia HIV.

3. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

- **Europejski Tydzień Testowania (18-25 listopada 2024)** odbywa się corocznie pod hasłem: Testuj. Lecz. Zapobiegaj. Jego zadaniem jest promowanie świadomości na temat korzyści płynących z wczesnego wykrywania HCV i HIV i zachęcanie do badań. W ramach obchodów Europejskiego Tygodnia Testowania przygotowano i zamieszczono na stronie internetowej artykuł dotyczący kampanii oraz promowano ją w mediach społecznościowych. Udostępnione zostały dane teleadresowe znajdującego się w Rzeszowie Punktu Konsultacyjno-Diagnostycznego wraz z informacjami o dniach i godzinach wykonywania testów w kierunku HIV, HCV i kiły.
- **Obchody Światowego Dnia Aids (1 grudnia)** polegały na zamieszczeniu artykułu na stronie internetowej na temat HIV/AIDS, sposobów ograniczenia ryzyka zakażenia. Artykuł był promowany w mediach społecznościowych. Rozesłano także informację do 70 placówek służby zdrowia i 6 uczelni wyższych. Ponadto włączono się w promowanie wojewódzkich konkursów plastycznych „Porozmawiajmy o uzależnieniach i AIDS” oraz „Zawsze razem” poprzez zaproszenie do udziału szkół z terenu miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego oraz promowanie w/w w mediach społecznościowych i na stronie internetowej.

PROBLEM WAGI CIĘŻKIEJ

Problem wagi ciężkiej to kampania skierowana do uczniów klas 1-8 szkół podstawowych, rodziców i nauczycieli. Jej celem jest zwrócenie uwagi na problem przeciążonych tornistrów i zapobieganie wadom kręgosłupa. Kampania ma za zadanie uświadomić uczniom w jaki sposób prawidłowo spakować szkolny plecak, a rodzicom przypomnieć o kontrolowaniu dziecięcych tornistrów. Działania edukacyjne zostały przeprowadzone w 98 klasach szkół podstawowych wśród 1656 dzieci.

Fot. Zajęcia prowadzone w ramach kampanii "Problem wagi ciężkiej"

W ramach kampanii pracownicy PSSE wystawili stoiska edukacyjne podczas czterech wydarzeniach plenerowych związanych z bezpiecznym powrotem do szkoły, w czasie których informowali o ryzyku wad postawy i dzieci, instruowali rodziców jak dobrać odpowiedni plecak dla dziecka i jak prawidłowo go spakować.

BEZPIECZNY WYPOCZYNEK

Podczas letniego i zimowego wycieczki pracownicy SOZiPZ prowadzą zajęcia edukacyjne z dziećmi i młodzieżą na temat bezpiecznego wycieczki, zarówno w czasie letnich wakacji jak i ferii zimowych. Poruszana podczas półkolonii, kolonii i obozów tematyka obejmuje:

- Zasady bezpiecznego uprawiania sportów letnich i zimowych;
- Zasady prowadzenia zdrowego trybu życia (właściwa dieta, aktywność fizyczna, higiena osobista);
- Unikanie zagrożeń mających wpływ na zdrowie (profilaktyka środków psychoaktywnych, skutki używania wyrobów tytoniowych i nikotynowych).

1. Bezpieczne ferie

W czasie ferii przeprowadzono 21 zajęć edukacyjnych dla 478 uczestników zimowego wypoczynku, którzy otrzymali kolorowanki i rebusy opracowane przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia. Organizatorom turnusów przekazano materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące zagrożeń związanych z bezpieczeństwem podczas wypoczynku, profilaktyką używania środków psychoaktywnych, higieną osobistą, uzależnieniem od internetu i telefonu oraz profilaktyką chorób zakaźnych.

Fot. Zajęcia prowadzone w ramach bezpiecznych ferii oraz materiały opracowane w ramach wsparcia zajęć

2. Bezpieczne wakacje

- Podczas letniego wypoczynku dzieci i młodzieży zorganizowano 61 spotkań edukacyjnych dla 2177 dzieci. Wszyscy uczestnicy zajęć otrzymali broszurki edukacyjne opracowane przez SOZiPZ. Przekazano również pakiety informacyjno-edukacyjne dla organizatorów.
- Zorganizowano 4 stoiska informacyjno-edukacyjne podczas których prowadzono poradnictwo związane z promowaniem prozdrowotnych zachowań, bezpiecznym wypoczynkiem i unikaniem zagrożeń. Prowadzono także dystrybucję drukowanych materiałów edukacyjnych oraz kolorowanek i rebusów dla dzieci. Z oferty stoisk skorzystało 1570 osób.

POZOSTAŁE DZIAŁANIA INFORMACYJNO-EDUKACYJNE

1. Stoiska informacyjno-edukacyjne

W ramach działań edukacyjnych, profilaktycznych i promujących zdrowie PSSE uczestniczy, na zasadzie współpracy, w wydarzeniach na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego organizowanych przez różne instytucje. Podczas tego typu wydarzeń pracownicy promują zdrowy styl życia oraz edukują o profilaktyce chorób zakaźnych, cywilizacyjnych i nowotworowych oraz prowadzą dystrybucję materiałów drukowanych. Stoisko informacyjno-edukacyjne wzbogaca niejednokrotnie, ciesząca się dużym zainteresowaniem, wystawa grzybów jadalnych i trujących. W 2024 r. PSSE wzięła udział w 20 wydarzeniach, odbywających się zarówno w budynkach jak i w plenerze, w których udział wzięło 6690 osób. Były to m.in. Rzeszowski Piknik Nauki i Techniki Moc Odkrywców, piknik dotyczący bezpieczeństwa nad wodą organizowany przez Wody Polskie, pikniki rodzinne oraz stoiska z okazji Światowego Dnia Zdrowia lub Dnia bez Tytoniu.

Fot. Stoisko informacyjno-edukacyjne

2. Myję ręce, bo wiem więcej

W ramach akcji profilaktycznej „Myję ręce, bo wiem więcej” mającej na celu pogłębianie świadomości, jak ważna jest prawidłowa higiena dłoni rozdyskrebowano materiały edukacyjne w formie kolorowanek do 4 przedszkoli realizujących zajęcia, podczas których przeprowadzono instruktaż prawidłowego mycia rąk. W działaniach udział wzięło 155 dzieci.

3. Profilaktyka spożywania napojów energetycznych

W związku z nowelizacją ustawy o zdrowiu publicznym, która wprowadziła ograniczenie spożywania napojów z kofeiną i tauryną, zakazując sprzedaży napojów energetycznych osobom niepełnoletnim, podjęliśmy szerokie działania edukacyjne związane z profilaktyką ich spożywania. Przeprowadzonych zostało 5 zajęć edukacyjnych wśród 403 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Podczas wszelkiego rodzaju stoisk edukacyjno-informacyjnych prowadzone jest rozdawnictwo ulotek informujących o szkodliwości spożywania napojów energetycznych.

4. Profilaktyka chorób pasożytniczych

Wszawica

W ramach profilaktyki wszawicy zostały zrealizowane zajęcia dla podopiecznych Świetlicy Stowarzyszenia „Nasza Arka”, każdy uczestnik otrzymał pakiet materiałów dotyczących właściwej higieny i profilaktyki wszawicy. Przekazano do Miejskiego Zespołu Żłobków dwie prezentacje (w formie krótkiego filmiku informacyjnego i w formie dłuższej prezentacji z wszystkimi niezbędnymi informacjami). Prezentacje miały zostać przekazane rodzicom przy pomocy poczty elektronicznej lub elektronicznego dziennika. Przekazano materiały drukowane do 4 placówek (ulotki, plakaty) informujące o przeciwdziałaniu wszawicy, w celu przekazania rodzicom oraz powieszenia na tablicy ogłoszeń.

Fot. Zajęcia dotyczące higieny osobistej i profilaktyki wszawicy

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Jednym z podstawowych zadań Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia jest edukacja i promocja zdrowia. Komunikacja społeczna odgrywa kluczową rolę w tej dziedzinie, a kanały medialne dają możliwość dotarcia do szerszej grupy odbiorców i dostosowania komunikatów do konkretnych grup docelowych. Poprzez skuteczne przekazywanie informacji i zachęcanie do pozytywnych zachowań, możemy wpływać na świadomość społeczeństwa i motywować do podejmowania zdrowszych wyborów życiowych. W swojej pracy wykorzystujemy kanały medialne w postaci strony internetowej PSSE oraz mediów społecznościowych.

Strona internetowa zawiera podstawowe informacje dotyczące działalności stacji, dane kontaktowe, opisy poszczególnych oddziałów oraz realizowane programy edukacyjne i kampanie. W sekcji „Aktualności” zamieszczane są artykuły dotyczące aktualnych wydarzeń, obchodów świątowych dni, ważne komunikaty czy informacje o prowadzonych konkursach. Stronę internetową miesięcznie odwiedza ok. 2000 osób.

Profil PSSE na Facebooku obserwuje 1000 osób. Codziennie zamieszczane są informacje dotyczące promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej. Tworzone są własne grafiki dotyczące m.in. świątowych dni lub zawierające dane na określony temat, oraz posty z wydarzeń z wykorzystaniem własnych zdjęć. Aby uatrakcyjnić przekaz treści, tworzone są filmiki do wykorzystania w mediach społecznościowych w postaci relacji i rolek, które zyskują największe zasięgi.

Aby przybliżyć obserwatorom profilu specyfikę pracy Inspekcji Sanitarnej, w ramach akcji #PodOkiemSanepidu umieszczano posty ukazujące działania pracowników wszystkich działów Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie w terenie.

Udostępniamy także posty z Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie, Narodowego Funduszu Zdrowia, Ministerstwa Zdrowia, oraz profili dotyczących szczepień ochronnych, programów edukacyjnych i profilaktycznych związanych z naszą działalnością.

W 2024 r. zamieszczono w mediach społecznościowych 545 postów o łącznym zasięgu 90593.

SYSTEM JAKOŚCI

---

www.psserzeszow.pl

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W RZESZOWIE

Dąbrowskiego 79 a

35-040 Rzeszów

17-742-13-08

Jakość jest podstawowym kryterium działań podejmowanych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie przy wykonywaniu obowiązków ustawowych jak i prowadzonej działalności usługowej.

Wychodząc naprzeciw wymaganiom zawartym w regulacjach prawnych i normalizacyjnych Unii Europejskiej, dążąc do publicznego podkreślenia kompetencji w zakresie prowadzonych inspekcji i badań, umacniając wiarygodność i rzetelność w PSSE w Rzeszowie został wdrożony w 2004 roku i jest nadal utrzymywany system zarządzania spełniający wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17020 „Ocena zgodności. Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”, z uwzględnieniem dokumentów Polskiego Centrum Akredytacji. Niniejsza Norma Międzynarodowa zawiera wymagania dotyczące kompetencji jednostek przeprowadzających inspekcję oraz bezstronności i spójności ich działań inspekcyjnych. Ma zastosowanie do jednostek inspekcyjnych typu A, B lub C, jak zdefiniowano w niniejszej Normie Międzynarodowej i jest stosowana na każdym etapie inspekcji.

Personel Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie stale podnosi swoje kwalifikacje. W swojej działalności gwarantuje zachowanie poufności informacji uzyskiwanych od klienta i ochronę jego praw własności. Nie angażuje się w jakąkolwiek działalność, która mogłaby zmniejszyć zaufanie do jego bezstronności i rzetelności. Personel jest niezależny od jakichkolwiek nacisków finansowych, handlowych i innych ze strony klienta mogących mieć wpływ na jego osąd.

Dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie ustanowił cele polityki zarządzania uwzględniające następujące kierunki działań:

1. poprawę stanu zdrowia mieszkańców miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego poprzez działania zapobiegawcze i bieżące określone, w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i wytycznych do działań na dany rok ustalonych przez Głównego Inspektora Sanitarnego;
2. działania własne ustalone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w oparciu o stan sanitarno-higieniczny i sytuację epidemiologiczną powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszowa ze szczególnym zwróceniem uwagi na obiekty nie spełniające wymagań sanitarnych;
3. działania wynikające z zadań Prezydenta Miasta Rzeszowa i Starostę Rzeszowskiego;
4. realizację wymagań rozporządzeń, dyrektyw dotyczących dostosowania sprawowanego nadzoru sanitarnego do wymogów prawa Unii Europejskiej;
5. podnoszenie kwalifikacji i skuteczności działania personelu;
6. szkolenie pracowników w zakresie działalności struktur Unii Europejskiej zajmujących się ochroną zdrowia publicznego;
7. utrzymanie systemu jakości działalności kontrolnej w PSSE w dotychczasowym zakresie;
8. ocenianie okresowe pracowników w ramach doskonalenia systemu zarządzania i zapewnienia właściwego nadzoru nad personelem;
9. oszczędną gospodarkę środkami finansowymi.

Równocześnie Dyrektor Stacji deklaruje:

- 1 zapewnienie środków finansowych na realizację celów jakościowych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie;
- 2 zachowanie poufności wyników kontroli i badań oraz ochronę danych dotyczących klientów;
- 3 bezstronność i niezależność prowadzenia kontroli sanitarnych i badań;
- 4 stosowanie łącznie z personelem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie zasad opisanych w dokumentacji księgi jakości obowiązującej w PSSE w Rzeszowie;
- 5 podnoszenie świadomości personelu co do istoty i ważności działań związanych z realizacją celów systemu jakości;
- 6 zachowanie zgodności z przywoływanymi normami;
- 7 doskonalenie procesów komunikacyjnych z uwzględnieniem komunikacji dotyczącej skuteczności systemu jakości;
- 8 zaangażowanie w procesy ciągłego doskonalenia wdrożonych systemów jakości i ciągłego doskonalenia ich skuteczności.

Cały personel zna politykę jakości i dokumentację systemu zarządzania oraz zobowiązał się do jej stosowania w swojej codziennej pracy. Pracownicy są świadomi istoty i ważności swoich zadań i tego jak przyczyniają się do osiągnięcia celów systemu zarządzania.

Podstawowym celem naszej działalności jest ochrona zdrowia ludzkiego poprzez działania kontrolne, badawcze, oświatowe, prowadzone w środowisku pracy, zamieszkiwania, wychowania i wypoczynku. Kierunki działań określone są szczegółowo każdego roku i zawarte w tzw. planie zasadniczych przedsięwzięć na dany rok.

Plan zasadniczych przedsięwzięć dla PPIS w Rzeszowie zatwierdzany jest przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie i uzgadniany z Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym. Jest on zbiorem celów jakościowych wymiernych rozliczanych kwartalnie.

Ponadto po przeglądach zarządzania formułowane są ustalenia zawierające mierzalne cele jakościowe na kolejny rok oraz wytyczne i zalecenia dotyczące doskonalenia skuteczności wdrożonych systemów.

Pod pojęciem działalności inspekcyjnej należy rozumieć sprawowanie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przez upoważnionych pracowników Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, przeprowadzających kontrole przestrzegania przepisów higieniczno-sanitarnych i zdrowotnych, jak też prowadzący działalność oświatowo-zdrowotną.

Dokumentacja systemu zarządzania w działalności inspekcyjnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie obejmuje:

1. Księgę Jakości,
2. Procedury ogólne systemu jakości,
3. Instrukcje ogólne,
4. Procedury kontroli/kontrolne/techniczne,
5. Instrukcje kontroli/kontrolne.

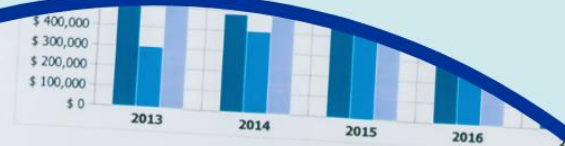
Pozostałą dokumentację systemu zarządzania stanowią:

1. Zarządzenia GIS,
2. Zarządzenia PPWIS/ PPIS/ Granicznego Inspektora Sanitarnego,
3. Zarządzenia Dyrektora PSSE,
4. Statut i Regulamin organizacyjny,
5. Regulamin pracy,
6. Instrukcje p. pożarowe,
7. Instrukcje bhp,
8. Instrukcje obsługi urządzeń itp.,
9. Przepisy prawa,
10. Polityka bezstronności PSSE w Rzeszowie,
11. Polityka Bezpieczeństwa Informacji PSSE w Rzeszowie,
12. DA-06 Polityka dotycząca zapewnienia spójności pomiarowej,
13. DAK-07 Akredytacja jednostek inspekcyjnych. Wymagania szczegółowe,
14. Normy,
15. ILAC-P15:07/2016 Zastosowanie ISO/IEC 17020:2012 w akredytacji jednostek inspekcyjnych,
16. Rejestry oprogramowania,
17. Rejestry skarg i wniosków, odwołań i zażaleń,
18. Zapisy.

W celu utrzymania Systemu Jakości co roku planowane są przez Kierownika Jakości audyty poszczególnych komórek organizacyjnych Stacji.

W 2024 roku przeprowadzono dwa audyty wewnętrzne na zgodność z normą PN/EN ISO/IEC 17020 i jeden audyt Oddziału Higieny Żywności i Żywienia na zgodność z rozporządzeniem 2017/625. W ubiegłym roku odbyło się także cztery kontrole problemowe Oddziału Higieny Komunalnej, wspólnej kontroli Oddziału Higieny Pracy i Oddziału Higieny Żywności i Żywienia oraz dwie Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży (po jednej kontroli Akcji Zimowej i Akcji Lato). Odbyła się także kontrola z PUP i ZUS. W wyniku przeprowadzonych audytów i kontroli Oddziałów i Sekcji stwierdzono dwa negatywne spostrzeżenia w związku z tym wszczęto działania zapobiegawcze i korygujące.

KADRY I FINANSE

SALES COMPARISON - QUANTITY

Year	Company A	Company B	Company C
2013	47	71	43
2014	41	65	43
2015	32	48	25
2016	44	35	34
2017	50	27	60

FINANCIAL

Get for each category in the Summary By Category table below. Instructions sheet to see how your actual spending compares to your budget.

LY BUDGET

category in the Summary By Category table below. Instructions sheet to see how your actual spending compares to your budget.

SUMMARY BY CATEGORY

Category	Budget	Actual
Auto	\$200.00	\$150.00
Entertainment	\$200.00	\$150.00
Food	\$350.00	\$300.00
Home	\$300.00	\$250.00
Medical	\$100.00	\$150.00
Personal Items	\$100.00	\$125.00

www.psserzeszow.pl

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W RZESZOWIE

Dąbrowskiego 79 a

35-040 Rzeszów

17-742-13-08

Tab. Struktura zatrudnienia w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie w 2024 r.

Oddział/Sekcja	Liczba zatrudnionych pracowników	Pracownicy z wyższym wykształceniem/stanowiska	Pracownicy mający ukończone specjalizacje lub studia podyplomowe	Pracownicy ze średnim wykształceniem lub zawodowym
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, Dyrektor PSSE	1	TAK	TAK	-
Z-ca Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego	1	TAK	TAK	-
Oddział Epidemiologii	11	kierownik – 1 starszy asystent – 6 asystent – 2 młodszy asystent – 2	10	-
Oddział Higieny Komunalnej	6	kierownik – 1 starszy asystent – 3 asystent – 1 młodszy asystent -1	5	-
Oddział Higieny Pracy	7	kierownik – 1 starszy asystent – 5 młodszy asystent - 1	6	-
Oddział Higieny Żywności i Żywienia	16	kierownik – 1 starszy asystent – 8 asystent - 5 młodszy asystent – 2	15	-
Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży	3	starszy asystent – 3	3	-
Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego	4	Kierownik – 1 starszy asystent – 1 młodszy asystent - 2	2	-
Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia	3	Kierownik - 1 młodszy asystent - 2	2	-

Pozostali pracownicy działalności podstawowej	7/6,75	obsługa prawna – 2 starszy informatyk – 1 starszy asystent – 2	3	2
Pracownicy administracyjni (sekcja adm., sekcja ekonom.)	7/6,75 etatu	Główny Księgowy - 1 Kierownik – 1 Sekcja ekonomiczna -1 Sekcja administracyjna -2	2	2
Suma	66	62	50	4

W 2024 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie dysponowała budżetem w kwocie 13 287 091,04 zł.

POWIATOWA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W RZESZOWIE

35-040 RZESZÓW
UL. DĄBROWSKIEGO 79A

WWW.PSSERZESZOW.PL

E-MAIL: PSSE.RZESZOW@SANEPID.GOV.PL